Allah'ı Arayan Adam

Seyyid Irmak

CİNİUS YAYINLARI

Moda Caddesi Borucu Han No: 20 Daire: 504-505
Kadıköy 34710 İstanbul
Tel: (216) 5505078
http://www.ciniusyayinlari.com
iletisim@ciniusyayinlari.com

Seyyid Irmak
ALLAH'I ARAYAN ADAM

BİRİNCİ BASKI: Haziran, 2022

ISBN 978-625-8330-20-5

Baskı ve cilt:
Cinius Sosyal Matbaası
Ömer Avni Mahallesi, Dümen Sokak, No: 11, B1 kat,
Gümüşsuyu/Taksim
Tel: (212) 528 33 14

Sertifika No: 52793

© SEYYİD IRMAK, 2022

© CİNİUS YAYINLARI, 2022

Tüm hakları saklıdır.
Bu yayının hiçbir bölümü yazarın yazılı ön izni olmaksızın,
herhangi bir şekilde yeniden üretilemez,
basılı ya da dijital yollarla çoğaltılamaz.
Kısa alıntılarda mutlaka kaynak belirtilmelidir.

Printed in Türkiye

ALLAH'I ARAYAN ADAM

SEYYİD IRMAK

Cinius Yayınları

* * *

Küçüklüğümden beri hep gökyüzünü merak etmişimdir. Başımı kaldırıp her gökyüzüne baktığımda, yıldızların da ötesinde, göğün derinliklerinde ne olduğunu merak etmişimdir hep. Gökyüzünün gizemli derinlikleri oldum olası hep aklımı kurcalar durur. Güneşin, ayın doğuşunu ve batışını, yıldızların hareketlerini küçüklüğümden beri hep merakla izler dururum. Şimdilerde de yaz geceleri hala gözlerim hep gökyüzünün derinliklerindedir. Hayalim o gizemli derinliklerde dolanır durur.

Zaman zaman "keşke astronomi okusaydım, gökyüzünün gizemli dünyası hakkında uzmanlaşıp derin araştırmalar yapsaydım" diye iç geçirdiğim oluyor. Yaz tatillerinde Sapanca Gölüne bakan tepedeki yazlığımda geceleri evimin arka bahçesinden gökyüzünü saatlerce izlediğim olur. Çünkü senenin büyük bölümünü geçirdiğim İstanbul'da geceleri gökyüzünde yıldız göremezsiniz. İstanbul'un şaşalı gecelerinde, şehrin aldatıcı parıltılı ışıklarında gece vakti yıldızlar sanki gökyüzünün derinliklerinde gizlenmiş gibi görünmezler. Çamlıca'nın en yüksek tepesindeki evimin balkonundan ne kadar baktımsa da gökte parıldayan bir yıldız göremedim şimdiye değin.

Ben iki şeyi çok severim: Bir, kitap okumayı, bir de düşünmeyi. Hiç boş vaktim olmaz benim. Çünkü boş vakitlerimde ya kitap okurum ya da tefekkür ederim. En çok da gök yüzünü, yıldızları seyrederken düşünürüm ben.

Kendime yetecek kadar, kendimce tefekkür etmeye kâfi gelecek az çok astronomi bilgim var aslında. Eskilerin Süreyya Yıldızı dediği Ülker Yıldızının göğün neresinde olduğunu ne zaman doğup ne zaman battığını bilirim. Venüs'ün Çoban Yıldızı, Jüpiter'in Sabah Yıldızı olduğunu, Mars'a Kızıl Gezeğen dendiğini de. Kutup yıldızının da göğün en kuzeyinde yer aldığını bilirim. Bu gezegenlerin hareketlerini ve gökyüzünde yer değiştirmelerini özellikle yaz geceleri merakla takip ederim ben.

Bunlar bir adım ötemizde, burnumuzun dibinde her zaman görüp seyrettiğimiz, dünyamıza komşu olan gezegenler. Benim aklım fikrim daha ötelerde. Uçsuz bucaksız fezanın derinliklerinde dolaşıyor hep benim aklım. Oralarda ne var? Galaksiler, kara delikler, pulsarlar nasıl bir şey? Acaba oralarda da dünyamıza benzer hayat var mı?

İşte ben dünya denen küçük bir gezegenin üzerinde, Sapanca Gölüne bakan, Samanlı Dağlarının yamaçlarındaki küçük ve mütevazi yazlığımın bahçesinde, gecenin karalığında gökyüzüne bakarken hep bunları düşünüyorum.

Bunları düşündükçe, bu devasa boyutlara sahip derin ve karanlık gökyüzünü anlamaya çalışan biz insanların bir hiç olduğunu anlıyorum. Evet, bir hiç! Bu kadar muazzam bir cesamete sahip evrenin ve

galaksilerin arasında bir hiçiz biz! Bunların yanında bir böcek kadar bile yerimiz yok.

Ve gökyüzüne her baktığımda büyük allame İmamı Gazali'nin "Astronomi ilmini bilmeyen, marifetullahta eksik kalır" sözü aklıma geliyor. Yani bu büyük İslam alimi, "Gökyüzünü ve gökyüzündeki yıldızların hareket ve deveranlarını, gökteki çizimlerin azamet ve büyüklüğünü bilmeyen, Yüce Yaratıcının büyüklüğünü, onun kudret ve azametini anlayamaz" demiş.

Zira Yaratıcı gökyüzünde çelik çomak gibi döndürdüğü yıldızlar ve galaksilerin büyüklüğü ve çokluğu ile kudret ve azametinin büyüklüğünü, sonsuzluğunu gösteriyor bize.

Biz de onun büyüklüğünü, kudret ve azametini birazcık anlayabilmemiz için az çok astronomi ilmine sahip olup, onun dürbünüyle bakmamız lazım gökyüzüne.

* * *

Babıali'nin hatırı sayılır yayınevlerinden birisi olan Yağmur Yayınevinin baş editörüyüm. Aslında ben Edebiyat Fakültesi mezunu filan değilim, ama kendi gayretimle kendimi yetiştirip buralara kadar yükselebildim. Ben üniversitede işletme okudum. Fakülteden mezun olduktan sonra bolca kitap okuyarak,

denemeler yazarak bir şekilde kendimi yetiştirip Babıali yokuşunda buralara kadar tırmandım.

Yayınevinde daha çok roman ve hikâye türü eserlerin editörlüğünü yapıyorum. Benim maiyetimde çalışan, bana yardımcı olan birkaç tane daha yardımcı editörüm ve asistanlarım var. Bu edebi türlerde yayınevine başvuru yapan yazarların eserleri önce bana gelir. Ben de bunları inceleyip rapor vermesi için uygun gördüğüm yardımcı editör veya asistanlarımdan birisine gönderirim. Onlar kendilerine gelen eserleri inceledikten sonra yayınlanıp yayınlanamayacağına ilişkin raporlarını bana sunarlar. Ben de bu raporları inceledikten sonra yayınlanıp yayınlanmaması konusunda nihai kararı verir, son noktayı koyarım.

Babıali yokuşunda, Yağmur Yayınevinde, bizim yayın serüvenimiz, yıllar yılı böyle devam edip gider.

Selçuk Beyin eserini değerlendirmek için böyle yapmadım, ona bir istisna uyguladım. Onun denemesini yardımcı editör veya asistanlarıma havale etmeyip doğrudan kendim okumaya karar verdim. Çünkü Selçuk Bey ile çok eskilere dayanan, ta lise yıllarına kadar uzanan bir dostluğumuz var. Lise yıllarından sonra ben İşletme Fakültesine girerken, o İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümüne kaydolmuştu.

İrtibatımızı üniversite yıllarında da kesmedik. Özellikle tatillerde fırsat buldukça bir araya gelir, okuduğumuz fakülteler hakkında, mezun olduğumuzda yapacağımız işlerle ilgili uzun uzadıya konuşur, geleceğe yönelik planlar yapardık.

Ben fakülteyi bitirince bir özel sektörde işe başlarken, o üniversitede, mezun olduğu bölümde asistan olarak kalıp akademik çalışmalara yöneldi. Şu

anda aynı bölümde doçent olarak çalışıyor. Sonraları ben Yağmur Yayınevine geçtikten sonra da devam etti irtibatımız.

Şimdilerde de zaman zaman görüşürüz. Evlerimiz çok yakın olmasa da ikimiz de Çamlıca semtinde oturuyoruz. Ailece birbirimize gider geliriz ara sıra. Bazen Babıali'ye gelerek yayınevinde de ziyaret eder beni. Sizin anlayacağınız uzun yıllar devam eden, kopmayan bir dostluğumuz var Selçuk Beyle bizim.

Doğrusu eserinin başına bir kaza gelmesini, olumsuz bir rapor verilmesini arzu etmediğim için kendim okumaya karar verdim onun eserini. Onun eserini bizzat kendim değerlendirmek istememin bir nedeni de benim de meraklı olduğum konularda yazmış olmasıdır.

İşte bu yüzden Selçuk Beyin eseri çok ilginç gelmişti bana. Çünkü o da benim gibi Astronomi meraklısıydı. O da benim gibi yıllar yılı göğün gizemli derinliklerini inceleyip durur.

Bu hafta sonu ziyaretinde getirmişti bu çalışmasını değerlendirelim diye. Daha ilk akşam bir çırpıda okudum onun müsvedde eserini. Gece geç vakte kadar bitirmeden bırakamadım elimden. Çünkü öyle cezbedici, öyle akıcı bir üslupla yazmış ki, bir türlü bırakamıyordum okumayı.

Hemen ertesi sabah bu eserin yayınlanması için talimat verdim yardımcı editörlerime. Bir iki yazım hatasının dışında başka da hiç dokunmadım içeriğine. Öyle güzel ve akıcı bir üslupla, öyle felsefi bir derinlikte yazılmış ki, doğrusu hiç dokunamadım eserine. Sadece

basım için dizgisini ve kapak resmini hazırladık, o kadar.

Selçuk Beyin bilimsel yönünü, düşünce derinliğini biliyordum da böyle felsefi konuda, üstelik akıcı bir üslupla roman yazacağı hiç aklımın ucundan geçmezdi doğrusu.

Ve böylece anlamış oldum onda gizli ne cevherler olduğunu. Bir de son zamanlarda hissettiğim ondaki bu değişikliğin nedenini. Çünkü son zamanlarda onda nedenini bilemediğim bir davranış ve anlayış değişikliği olduğunu seziyordum.

Ne olduysa adam birdenbire değişivermişti. Yaratıcı hakkında materyalist düşüncelerini, sanki bir matematik modeliymiş gibi ispat etmeye çalışan Selçuk Bey gitmiş, yerine munis, oldukça uysal, hiç itiraz etmeyen başka bir Selçuk Bey gelmişti.

Son zamanlarda sohbetlerimizde eskisi gibi bana Bertrand Russel'den, Hegel'den örnekler vermiyordu artık. Materyalist felsefeyi hiç savunmuyordu artık nedense.

Böyle kısa sürede bir değişim ve dönüşüm yaşayan bir bilim adamının, üstelik yakinen tanıdığım birisinin yazdıkları elbette önemliydi benim için. Böyle bir gönül dostunun yazmış olduğu eserini bu yüzden hemen yayınlatmaya karar verdim.

Aslında Selçuk Bey bu eserinde, kendi iç dünyasındaki değişimin, yaşadığı ruhsal inkılabın ve derin bir dönüşümün felsefi analizini ve psikolojik tahlilini yapmış. Bu nedenle çok ilginç ve orijinal geldi bana bu çalışması.

Ben de bir editör olarak, böyle değerli bir dostumun, kıymetli bir bilim adamının bu ilginç

bulduğum romanını takdim ediyorum sevgili okuyucularıma. Eminim okuyunca onlar da çok istifade edecekler ve hoşça vakit geçireceklerdir. Bundan eminim. Çünkü ben de heyecanla okudum onun bu eserini.

Şimdi söz Selçuk Beyde. Siz sevgili okurlarımı Selçuk Beyle baş başa bırakıyorum.

* * *

Bu yaz tatilinde bir gece vakti, Uludağ'ın şehre bakan kuzey eteklerinde, ormanın içinde Kirazlı Yaylasında, bir tepenin üzerindeki yazlığımın bahçesinde, başımı kaldırıp gökyüzüne baktım. Samanyolu Galaksisi gökyüzünde bir uçtan uca, güney batıdan kuzey doğuya doğru, tıpkı yollara samanlar dökülmüş gibi altın sarısı rengiyle parıldayan yıldızlarıyla uzanıp gidiyordu.

Samanyolunun parlak yıldızları, bir yanıp bir sönerek gecenin karanlığında adeta göz kırpıyorlardı bana. Yazlığımın ön balkonundan Bursa'nın pırıltılı ışıklarını seyrederken, arka bahçesinden göğün derinliklerinde, çok uzaklarda parıldayan yıldızların gizemli göz kırpışlarını izleyebiliyordum.

Uludağ'ın batı ufkunda batmaya hazırlanan Akşam Yıldızı Venüs ile göğün güney doğusunda Jüpiter ve hemen onun yanı başındaki Kızıl Gezeğen

diye bilinen Mars, göğün derinliklerinde kovalamaca oynuyorlardı sanki. Venüs'ün hemen bitişiğindeki, henüz birkaç günlük Hilal de bu kovalamacaya eşlik ediyor gibiydi. Bu kovalamaca saatlerce sürmesine rağmen aralarındaki mesafe bir türlü kapanmıyordu.

En kuzeyde ufka yakın bir yerde, Marmara'nın tam üzerinde Kutup Yıldızı, onun biraz üzerinde Büyük Ayı denilen Yedi Kardeş takım yıldızı parlak ışıklarıyla göğün karanlık derinliklerini süslüyordu. Gökyüzünün değişik yerlerinde fosforlu boncuklar gibi serpiştirilmiş irili ufaklı milyarlarca yıldız, bu gizemli tabloyu daha da gizemli hale getiriyordu.

Başımı kaldırıp gökyüzüne her baktığımda yıldızların arkasında, göğün derinliklerinde gizlenmiş galaksileri görür gibi olurum. Küçüklüğümde gökyüzünde yıldızların ötesinde ne olduğunu, göğün derinliklerinin nasıl bir şey olduğunu merak eder dururdum hep.

Şimdilerde ise gökyüzü hakkında yapmış olduğum araştırma ve tetebbuâtım tefekkür ufkumu daha da genişletiyordu. Bu bilgiler ışığında galaksileri incelediğimde bir insan olarak hiçliğimizi ve ne kadar aciz olduğumuzu daha iyi anlıyorum.

Bana göre gökyüzünün en gizemli yeri galaksilerdir. Bugün modern astronominin dediğine göre evrende iki yüz milyar galaksi varmış. Bu bilinen kısmı tabii… Bilmediğimiz daha ne kadar çok galaksi var gökyüzünde kim bilir.

Her neyse. Her bir galakside de iki yüz milyar civarında yıldız olduğunu söylüyor astronomi bilginleri. Her galaksideki iki yüz milyar yıldızın da yaklaşık kırk elli bin tanesi bizim güneşimize benzer güneşlermiş. Bu

güneşler içinde bizim Güneşimizden milyonlarca defa büyük güneşler olduğunu öğrenince hayretim bir kat daha artmıştı.

Bizim üzerinde yaşadığımız dünyamız ve Güneş Sisteminin yer aldığı Samanyolu galaksisi bu iki yüz milyar galaksiden sadece bir tanesidir.

Bizim içinde bulunduğumuz sistemin Güneş'i dünyamızdan bir milyon üç yüz bin defa daha büyük olduğuna göre, bu galaksilerin ne kadar cesamete sahip olduğunu tahmin edebiliyorum. Bu ne muazzam bir feza ne büyük bir evren ne muhteşem bir kâinat böyle düşünebiliyor musunuz?

Bu galaksilerde, bizim dünyamızda kullandığımız hiçbir ölçü birimi geçerli değil. Artık orada mesafeler kilometre ile değil, ışık yılı ile ifade ediliyor. Işığın bir yılda kat ettiği mesafe bir ışık yılı sayılıyor.

Mesela bizim dünyamızın ve Güneş sistemimizin içinde yer aldığı Samanyolu Galaksisinin çapı yüz bin ışık yılıymış. Buna göre, dünyamızdan 149,5 milyon kilometre uzaklıktaki Güneşten bize sekiz dakikada gelen güneş ışınları, Samanyolu galaksisinin bir ucundan diğer ucuna yüz bin yılda ancak gidebilir.

Işık hızıyla giden bir uzay aracıyla Samanyolu galaksisinin diğer ucuna yüz bin yılda ancak ulaşılabilir. Buna dünyanın ömrü yeterse tabii. Bu ne müthiş bir mesafe ne müthiş bir uzaklık!

Yine modern astronominin dediğine göre evrenin çapı on dört milyar ışık yılıymış. Yani buna göre güneş ışığı evrenin bir ucundan öbür ucuna on dört milyar yılda ancak ulaşabilir. Evren sürekli

genişlediğine göre bu ışık, belki de evrenin diğer ucuna hiçbir zaman ulaşamayacaktır.

Bunlar ne muazzam ne müthiş rakamlar! Bunları düşündükçe fıttırasım geliyor benim. İşte böyle muazzam bir evrenin içinde biz insanların bir hiç olduğunu anlıyorum.

Gece vakti gökyüzüne çıplak gözle bakıldığında diğer galaksileri görmek mümkün değil. Geçen yıl Avrupa ziyaretimde Brüksel'den aldığım küçük bir teleskobum var. Geceleri onunla bize en yakın galaksi olan Antromeda galaksisini rahatlıkla seyredebiliyorum. Diğer galaksileri ancak çok gelişmiş bir teleskopla seyretmek mümkün olabilir. Çünkü bizden o kadar uzaktalar ki, ancak minnacık bir yıldız olarak görülebilirler.

Bizim Samanyolu diye gördüğümüz yıldızlar aslında Samanyolu galaksisinin dört kolundan sadece birisinin bize bakan yüzündeki yıldızlarıdır. Çünkü diğer kollarında yer alan yıldızları da göremiyoruz. İşte bizim gökyüzümüz, Samanyolu galaksisinin dört kolundan birisinin dünyamıza bakan yüzünden ibarettir. Yani biz Samanyolu galaksisindeki yıldızların ancak sekizde birini görebiliyoruz.

Ben gökyüzünün derinliklerini seyrederken gökyüzünde milyarlarca yıldızlar, denizdeki kumlar gibi kaynıyordu. Arada bir gökyüzünde bir uçtan uca kayan yıldızlar dikkatimi kendisine çeviriyordu gecenin karanlığında.

İşte böyle muhteşem bir gökyüzünde, böyle engin bir fezada bir kısmı bizim dünyamızdan bin defa daha büyük, o yıldızlardan bir kısmı top güllesinden yetmiş defa daha süratli hareket eden yüz milyarlarca

yıldızları direksiz düşürmeden durduran, birbirine çarpmadan çok hızlı ve beraber gezdiren, yağsız söndürmeden mütemadiyen o hadsiz lâmbaları yandıran ve hiçbir gürültü ve karışıklık çıkartmadan o nihayetsiz büyük kütleleri idare eden, hiç isyan ettirmeden o pek büyük cirimleri döndüren ve iki kutbun dairesindeki hesap rakamlarına sıkışmayan, sonsuz denebilecek nihayetsiz uzaklık içinde, aynı zamanda, aynı kuvvet ve aynı tarz ve aynı sikke-i fıtrat ve aynı surette, beraber, noksansız tasarruf eden ve o pek büyük mütecaviz kuvvetleri taşıyanları, tecavüz ettirmeden kanununa itaat ettiren ve o nihayetsiz kalabalığın enkazları gibi göğün yüzünü kirletecek süprüntülere meydan vermeden pek parlak, pek güzel temizlettiren ve bir muntazam ordu manevrası gibi manevra ile gezdiren birisinin olması gerektiğini düşünüyorum.

Yoksa bu kadar büyük ve çokluktaki yıldızların ve galaksilerin kendi kendine dönmesi, dışardan bir güç almadan hareket etmesi mümkün değil.

Ayrıca gökyüzündeki yıldızların hepsinin aynı tornadan çıkmış gibi küre şeklinde olması, yani yıldızlardaki bu şekil birliği, bunları yapan ve yaratanın aynı kudret olduğunu gösteriyor.

Gökyüzünde benim öteden beri zihnimi kurcalayan önemli şeylerden birisi de Güneşin bitmek tükenmek bilmeyen enerjisini nereden aldığıdır. Yapılan hesaplamalara göre, Güneşte saniyede yaklaşık 564 milyon ton hidrojen 560 milyon ton helyuma çevrilmekte ve arta kalan 4 milyon ton maddenin enerjiye dönüşmesi sonucu uzaya inanılmaz yoğunlukta bir enerji yayılmaktadır. İşte bu enerji Güneş Sistemini ve henüz bilmediğimiz başka yerleri aydınlatmakta ve

dünyamızın ihtiyacı olan ısı ve ışığı sağlamaktadır. Yani buna göre güneşte her saniye 4 milyon ton hidrojeni enerjiye çeviren devasa bir nükleer santralın bulunması gerekmektedir. Yoksa cansız, camit, akılsız, şuursuz bir küre olan bu Güneş bu kadar enerjiyi kendi kendine nasıl üretebilir? Böyle bir şey bilimsel olarak mümkün değil.

Her galakside kırk bin güneş olduğunu düşünürsek, iki yüz milyar çarpı kırk bin; hesap makinasının ekranına sığmayacak kadar çok rakamlar çıkar ortaya. Yani fezada saatte trilyonlarca milyar megatonluk enerji üreten nükleer santrallerin bulunması gerekir.

Bu bilgileri düşünürken kendi kendime soruyorum: Bu kadar enerjiyi kim üretiyor? Bu nükleer santrallerin bir ustası, bir mühendisi yok mudur? Bir fabrikanın, bir santralin kendi kendine enerji üretmesi aklen, mantıken ilmen mümkün değil.

Bu soruya cevap ararken yazlığımın bulunduğu tepenin eteklerinde uzanan Bursa'ya baktım. Şehrin ışıkları ve sokak lambaları uzaktan tıpkı, gökteki yıldızlar gibi parlıyordu. Bu lambaları takan bir elektrikçinin olmamasını düşünmek nasıl mümkün değilse gökteki yıldız lambalarını takan bir elektrikçinin olmaması da mümkün değildir.

Bu şehrin sokaklarını aydınlatan lambaları takan bir elektrikçi olduğu gibi, göğün yüzündeki lambalar gibi parıldayan yıldızları oraya yerleştiren bir elektrikçisi olması lazımdır. Yoksa milyarlarca yıldızların oraya kendi kendine takılması mümkün değildir.

Bu son günlerde yapmış olduğum bütün bu araştırmalardan sonra ben artık anlıyorum ki, gökyüzünün ve gökyüzündeki milyarlarca yıldızların bir Yaratıcısının olması lazım. O Yaratıcının da bu kadar çokluktaki yıldızları boşlukta durdurabilmesi için sonsuz bir kudrete ve güce sahip olması lazım. Sonsuz ilmi de olması lazım ki, bu işleri nasıl yapacağını bilsin. Çünkü bunca işleri yapabilmek için ilme de ihtiyaç var.

Felsefe üstatları da benim görebildiğim bu hakikati görebilmek için, yıllarca deve kuşu gibi kuma soktukları başlarını artık o kumdan çıkarıp gökyüzüne şöyle bir dikkatle ve ibretle bakmaları gerekir. Korkulu rüyalar gördükleri azap verici o derin uykudan uyanmaları gerekir artık onların. Yoksa sonsuza dek o korkunç uykudan hiç uyanamayacaklar.

Demek ki, bütün kâinatta, bütün galaksiler ve yıldızlar, tek bir Yaratıcının kudretiyle, onun ismiyle, onun namıyla ve hesabıyla dönüyorlar. Ve bunları yaratan ve idare eden bir Yaratıcı var. Yoksa başka türlü açıklanamaz engin gökyüzünde olup bitenler.

* * *

Öğle vakti şehrin üzerinde koyu menekşe renkli büyük bir bulut havada öylece asılı duruyordu. Sabah hava günlük güneşlikti, ama öğleye kadar toplanan bulutlar göğün yüzünü kaplayıvermişti.

Bu aylarda bazen meteoroloji de hava tahminlerini tutturamıyordu. Hava tahminlerine göre bugün Bursa civarında hava günlük güneşlik görünüyordu. Öğleye kadar da öyle oldu, günlük güneşlikti hava. Ama öğleyin aniden göğü kaplayan koyu bulutlar, meteorolojinin tahminlerini alt üst etti. Biraz sonra yağacak yağmurun kokusu şimdiden gelmeye başlamıştı bile.

Yağmur bastırmadan üzerimi değiştirip yazlığın şehre bakan kuzey tarafındaki balkona geçtim. Eşim mutfakta bir şeyler hazırlamakla meşguldü. Balkondaki ahşap sedirin üzerine oturup şehrin üzerinde göğün yüzünü kaplayan menekşe renkli kocaman bulutları seyretmeye başladım.

Şehrin tam üzerinde hareketsiz duran, Uludağ'ın belki birkaç misli büyüklükte bir cesamete sahip buluta baktım. Kenarları beyaz kaz tüyü gibi kabarmış, gövdesi koyu menekşe renkli bu devasa bulutu seyrettim bir süre.

Bulutların tonlarca ağırlıktaki suyu buhar halinde denizlerden kaldırıp dağların üzerinden aşırarak ihtiyaç olan yerlere yağmur şeklinde yetiştirmesini merak etmişimdir hep. Bulutlardan yağmurun katreler halinde süzülüşünü küçüklüğümden beri hep merakla izlemişimdir. Yağmurun yağışını seyretmek bir hobi, bir tutku halini almıştı bende.

Bilim adamları ortalama olarak yeryüzünden her yıl 505.000 km3 suyun buharlaştığını söylüyorlar. Yapılan araştırmalar her yıl yeryüzüne yağış olarak inen su miktarının da 505.000 km3 olduğunu gösteriyor. Yani her yıl yer yüzünden buharlaşan miktar kadar su, yağış olarak yere yeniden düşmektedir. Bu miktar hesap

makinesinin ekranına sığmayacak bilmem kaç milyar kere milyar ton eder.

Ben bunları düşünürken kuvvetli esen bir rüzgâr dağ gibi kocaman bulutları şehrin üzerinden Uludağ'ın yamaçlarına doğru sürükledi. Hava aniden soğudu, yağmur kokan soğuk bir esinti dağın yamaçlarını yalamaya başladı.

Önce göğü orta yerinden ikiye bölen, gözleri kör edercesine bir şimşek parladı. Hemen arkasından yeri göğü inleten bir gök gürültüsü patladı. Gök gürültüsünün şiddetinden bahçedeki kabarmış toprağın zangır zıngır titrediğini hissettim.

Şimşek parıltıları ve gök gürültüleri birbirini izledi. Peş peşe çakan şimşekler ve göğü çatlatırcasına gürleyen gök gürültüleri birazdan yağacak şiddetli yağmurun habercisiydi. Bunlar bize az sonra yağacak yağmuru müjdeliyordu.

Bir müddet yağmurun müjdecisi gök gürültülerini dinledim. Gökyüzü adeta şiddetli gürültü ile konuşarak bana bağırıyordu:

– "Bana bak! Merakla aradığını ve seni bu dünyaya göndereni benimle bilebilir ve bulabilirsin" diyordu sanki aklımdan geçenleri anlamış gibi.

Ya da ben öyle anlıyordum. Kalbimin kulağına sanki gaipten böyle bir ses fısıldıyorlardı.

Peş peşe gürleyip yeri göğü inleten gök gürültülerini dinlerken düşündüm ki, gökyüzünde muallakta düşmeden durdurulan bu devasa bulutlar, gayet hikmetli ve şefkatli bir tarzda yer yüzündeki bahçeleri bağları sular. Yer yüzünde yaşayan bütün canlıların, insanların, hayvanlar ve bitkilerin yaşamaları için gerekli suyu denizlerden buhar halinde kaldırıp,

yüksek dağların üzerinden aşırıp ihtiyaç olan yerlere yetiştirir.

Bana göre dünyanın en büyük sulama projesidir bu. Milyarlarca ton ağırlıktaki suyun borusuz, su kanalı olmaksızın dağların üzerinden aşırıp kilo metrelerce uzağa taşımak öyle kolay bir iş değil. Bu işler çok ciddi bir proje ve masraf gerektirir.

Eğer bir proje varsa, mutlaka onu planlayıp uygulayan bir mühendisin de olması lazım. Yoksa bu işler, akılsız, şuursuz, camit bulutların işi değil. Yüzlerce kilometre uzaktaki bulutlar, Uludağ'ın doruklarındaki ağaçların suya ihtiyacı olduğunu nereden bilecek? Bizim suya ihtiyacımız olduğunu nasıl düşünecek?

Atılmış pamuk gibi bu cansız ve şuursuz bulutlar elbette bizleri tanımaz, bizim suya olan ihtiyacımızı bilemezler. Bize acıyıp imdadımıza kendi kendine koşmazlar. Bizim için denizlerden kendi kendine buharlaşıp, sıra dağların üzerinden aşarak buralara kadar tonlarca ağırlıktaki suyu taşımazlar.

Pekiyi o zaman bütün bu işleri kim yapıyor? Bu devasa sulama projesini planlayıp uygulayan kim? Milyarlarca milyar ton ağırlıktaki suyu denizlerden kaldırıp, sıra dağların üzerinden aşırarak ihtiyaç olan yerlere kim taşıyor?

Bana göre bütün bu işleri yapan, sonsuz bir güce ve kudrete sahip, bulutların arkasında gizlenmiş birisi var. Bu işi yapacak zatın hem havaya hem rüzgâra hem de bulutlara sözünün geçmesi, gücünün yetmesi lazım. Aynı zamanda bizim de suya ihtiyacımız olduğunu bilmesi gerekir. İşte böyle büyük bir sulama projesinin

planlayıcı ve uygulayıcısı böyle büyük bir mühendisin olması lazım.

Ben bunları düşünürken, art arda çakan şimşek ve gök gürültüleri sanki bana:

– "Başını kaldır, kendini tanıttırmak isteyen faal ve kudretli bir zatın harika işlerine bak! Sen başıboş olmadığın gibi, bu hâdiseler de başıboş olamazlar. Her birisi çok hikmetli vazifeler peşinde koşturuluyorlar. Bir Müdebbir-i Hakîm tarafından istihdam olunuyorlar" diye ihtar ediyorlardı.

Yoğun şimşek ve gök gürültülerinin akabinde, gökten iri iri yağmur taneleri düşmeye başladı. İri yağmur taneleri bahçedeki kurumuş toprağın yüzeyine çarptıkça pat pat sesler çıkarıyordu. Doğrusu önce dolu yağdığını zannettim, ama dolu değil, iri taneli bir yağmurdu bu yağan.

Çok geçmeden şiddetli bir yağmur bastırdı. Öyle şiddetli yağıyordu ki, Uludağ'ın eteklerindeki şehir bir anda gözden kayboldu, görünmez oldu. Yağmurla birlikte rüzgâr da hızını artırdı, iri yağmur tanelerini rastgele havada savurmaya başladı.

Yağmurun hışırtısını duyan eşim de balkona çıktı, o da benimle yağmurun yağışını seyre koyuldu.

Şiddetli rüzgârın amansız savurmasına rağmen yağmur taneleri hiç birbirine çarpmıyor, birleşip yapışmıyor, toprağın üzerine özenle, dane tane dökülüyordu.

Baktım ki o berrak, latif, tatlı yağmur taneleri, hiçten, görünmez bir hazineyi rahmetten gönderilir gibi dökülüyordu. Gökten sicim gibi süzülen damlaları seyrederken, yağmurun taneleri sayısınca menfaatleri, katreleri adedince rahmanî cilveleri ve hikmetleri

olduğunu düşündüm. Zira bu şirin ve latif damlalar ve mübarek katreler o kadar muntazam ve güzel halk ediliyor ki, o kadar mizan ve intizam ile gönderiliyor ve indiriliyor ki; fırtınalar ile çalkanan, büyük şeyleri çarpıştıran şiddetli rüzgârlar, onların intizamlarını hiç bozmuyor; katreleri birbirine çarpıp, birleştirip, zararlı kütleler haline getirmiyordu.

Ben bu güzel düşüncelerle yağmurun yağışını seyrederken, sanki rahmet tecessüm ederek katreler suretinde hazineyi gaybtan akıyor gibi geldi bana. Bu yüzden eskiler yağmura rahmet namını vermişler. Ben, küçüklüğümden beri yağmurun yağışını seyretmekten öyle bir haz alıyorum ki tarif edemem.

Yağmur tanelerinin şıpırtısını dinlerken bir zamanlar bir dergide okuduğun ilginç bir makale geldi aklıma. O makalede yazdığına göre, yağmur taneleri bulutlardan yere dökülürken yerçekimi kanununu dinlemiyormuş.

Bize öğretilen fizik kanunlarına göre yukardan aşağı düşen her cisim, yer çekiminin etkisiyle yere hızlanarak düşer. Ama bulutlardan süzülen yağmur tanecikleri buna uymuyor, yer çekimi kanununu dinlemiyormuş. Yani havadaki her bir yağmur damlası yere düşerken belli bir hıza ulaştıktan sonra artık hızı sabitleşip yere kadar değişmeden aynı sabit hızla yavaşça düşüyormuş.

Halbuki yer çekimi kanununa göre o yağmur damlasının hızı yere düşünceye kadar artması gerekir. Oysa öyle olmuyormuş, belli bir hıza ulaştıktan sonra artık hızı sabitleşip aynı hızla yere düşüyormuş her yağmur damlası.

Yağmur damlasının dışındaki bütün cisimler yere düşünceye kadar hızları artmaya devam eder. Yere sürekli hızlanarak düşerler. Ne hikmetse yağmur damlası bu kuralı bozuyormuş.

Bu ilginç makaleyi okuyunca çok şaşırmıştım. O anda aklıma bir merak düşmüştü. Yağmur tanesinin hızı acaba hangi noktadan sonra sabitleşiyordu? Hızın sabitleştiği, artık artmadığı o nokta neydi? Neyi ifade ediyordu? Ne hikmeti vardı acaba bunun?

Merakımı gene o makalenin sonundaki ilginç açıklama giderdi. Meğer o nokta, öyle hassas bir noktaymış ki, insanı hayretle düşünmeye sevk ediyor. Yağmur tanelerinin hızı, yeryüzündeki küçük canlıların yağmurdan zarar görmeyeceği şekilde ayarlanıyormuş da haberimiz yokmuş.

Öyle ki, yağmur damlaları yere düştüğü zaman toz kanatlı bir kelebeğin kanadına çarptığında ona zarar vermesin. Eğer yağmur damlası da diğer çizimler gibi yere hızlanarak düşseymiş kurşun gibi, çarptığı böcekleri, kelebekleri hatta çiçekleri darmadağın edermiş. O zaman yağmur rahmet değil azap olurdu.

Balkonda şiddetli yağmuru seyrederken kendi kendime sordum: Yere düşen yağmur damlasının hızını kim ayarlıyor acaba? Cansız, camit bulutlar mı?

Acaba bulutlar kendilerinden süzülen yağmur damlalarının kulağına:

– "Aman yere inerken biraz dikkatli olun! Aşağıda sizden zarar görebilecek narin böcekler, hassas kelebekler, nazik çiçekler olabilir. Yere fazla hızlı düşmeyin. Böcekleri, çiçekleri incitmeyin" diye mi fısıldıyordu acaba?

Yoksa yağmur damlaları bunu kendileri mi düşünüyordu:

– "Çok fazla hızlanmadan yere biraz yavaş inelim ki, yerdeki böcekleri, kelebekleri incitip bir yerlerini kırmayalım" diye onlar mı ayarlıyordu bu işi.

Bence ikisi de değil. Bernard Russel bugün hayatta olsaydı, ona sorsaydınız o bile kabul etmezdi böyle bir saçmalığı.

Ben şimdi çok iyi anlıyorum ki, yağmur damlalarının hızını ayarlayan ne bulutlardır ne de damlaların kendileri. Onu ayarlayan bulutların da damlalarında arkasında, o kelebeğin narin kanatlarının dayanma gücünü bilen, yağmur damlasının hangi hızla çarptığında o kanatlara zarar vereceğini hesaplayan birisi var. Bütün bu hassas hesapları yapan, yağmur tanelerinin hızlarını planlayıp ayarlayan odur.

Yoksa bu işlerin tesadüfen olması mümkün değil. Ben bu yaşıma geldim, bunca araştırma ve incelemeler yaptım, fakat âlemin hiçbir yerinde en ufak bir tesadüfe tesadüf etmedim. Çünkü bu âlemde her şey öyle hassas planlanmış ki, tesadüfe yer yok.

Yağmurun yağışını seyrederken bir fotoğraf sanatçısının kar taneleri hakkında yapmış olduğu bir araştırma geldi aklıma. Kar kristalleri üzerinde araştırma yapan Amerikalı fotoğrafçı Wilson Bentley, 40 yıl boyunca sürekli kar tanelerinin resmini çekerek bir fotoğraf albümü oluşturmuş. Bu sürede resmini çektiği tam 6000 adet kar tanesini incelemiştir.

Bu araştırmanın sonunda resmini çektiği 6000 tane kar tanesinin hiçbirinin diğerine benzemediğini görmüş. Resmini çekip incelediği binlerce kar tanesinin hepsi birbirinden farklıydı. Bu 6000 resim içinde kristal

yapıları birbirinin aynı olan ikinci kar tanesine rastlamamıştı. Bu kadar çok kar tanecikleri arasında aynı büyüklükte, aynı şekilde ve aynı sayıda su molekülü ihtiva eden ikinci kristale rastlamadığını hayranlıkla ifade etmiştir.

Bentley keşfettiği bu eşsiz âlemi şöyle anlatmış: Mikroskobun altında kar tanelerinin mucizevî güzellikte olduğunu keşfettim. Her kristal bir tasarım harikasıydı ve hiçbir şekil diğer kar kristallerinde bir daha tekrarlanmıyor..."

Wilson Bentley'in araştırmasında gördüklerine söyleyecek bir şey bulamıyorum. Bu ancak Yaratıcının bir mucizesidir. Buna tesadüf demeye kalkışan halt eder bence.

Yağmurun yağışı bir saat kadar sürdü. Bahçelerdeki ağaçların dipleri suyla dolmuş, kabaran toprak suya doymuştu. Yazlıktaki evlerin arasındaki yollardan oluk gibi seller akıp gitti aşağılara doğru.

Az önce yeri göğü inleten gök gürültüleri kesildi, hava sakinleşiverdi sonunda. O kocaman menekşe renkli bulutlar eteklerindeki yağmuru ormanın üzerine bırakıp her yeri güzelce suladıktan sonra, Uludağ'ın doruklarına doğru çekilip gittiler. Sanki bir yerden emir almış gibi işi bittikten sonra tasını tarağını toplayıp dağın arkasına aşıp kayboldular.

Yağmur dinip hava açılmasına rağmen ağaçların taze, canlı yapraklarından hala yağmur damlaları düşüyordu yere.

Sanki hiçbir şey olmamış gibi bulutların ardından başını çıkaran Güneş gökte parlıyor, ıslak toprağı kurutmaya çalışıyordu.

Yağmurun ardından kendi kendime dedim:

– “Bu cansız, camit, şuursuz bulutlar elbette bizleri bilmezler ve bize acıyıp merhamet etmezler. Bizim imdadımıza kendi kendine koşmazlar. Birinden emir almadan meydana çıkmaz ve işi bitince böyle ortalıktan kaybolup gizlenmezler. Belki gayet kadir ve rahîm bir kumandanın emriyle hareket eder ki, birden meydana çıkar, iş başına geçer gayet lütufkâr ve ihsan perver, gayet keremkâr ve rububiyet perver bir hâkim-i müdebbirin tedbiriyle rüzgâra biner, dağlar gibi yağmur hazinelerini bindirir, muhtaç olan yerlere yetişir.

Güya onlara acıyıp ağlayarak göz yaşlarıyla onları çiçeklerle güldürür, Güneşin şiddet-i ateşini serinlendirir, sünger gibi bahçelerine su serper ve zemin yüzünü yıkar, temizler. İşi bitince de arkada bir iz bırakmadan kaybolup gizlenirler”.

* * *

Sabah kahvaltıdan sonra bahçeye çıktım. Dünkü yağmurdan sonra toprak suya doymuş, her taraf hala çamur içindeydi. Çamurdan toprağa basmak imkansızdı. Eşim içerde bir şeylerle meşgul olurken ben de her zaman yaptığım gibi, ikinci katın balkonuna geçip etrafı seyretmeye başladım.

Cam gibi berrak ve masmaviydi gökyüzü bugün. Dün yağan yağmur havadaki tozu toprağı yatıştırmış, adeta havayı süzgeçten geçirip tertemiz yapmıştı.

Havada hala dünkü yağmurun serinliği vardı. Ciğerlerime çektiğim temiz havadan bu serinliği hissediyordum. Üşütmeyen hafif, tatlı bir sabah rüzgârı, şeftali ağaçlarının ince dallarını, narin yapraklarını havada oynaştırıyordu. Henüz olgunlaşmamış taze meyveler hala dünkü yağmurun ıslaklığını taşıyordu üzerinde.

Etrafımızda her zaman cereyan eden ama dikkat etmediğimiz öyle şeyler var ki, onları biraz daha yakından dikkatle incelediğimizde ciltler dolusu kitap yazabilirsiniz. Mesela hiç önemsemediğimiz şu rüzgâr, dört mevsim boyunca gözümüz önünde eser durur da hiç dikkat etmeyiz ona. Oysa ben şimdi rüzgâr hakkında bir kitap yazmaya kalksam, ciltler dolusu kitap çıkar ortaya.

Dün şehrin üstündeki kocaman bulutları Uludağ'ın yamaçlarına doğru sürükleyen rüzgârı düşündüm. Kendisi tüy gibi hafiftir, ama milyarlarca milyar mega ton ağırlıktaki bulutları denizlerden kaldırıp sıradağların üstünden aşırır. Uzak diyarlara, suya ihtiyaç olan yerlere yetiştirir yağmur yüklü bulutları. Eğer rüzgâr olmasaydı milyarlarca ton ağırlıkta devasa bulutlar denizlerden buralara kadar nasıl taşınacaktı?

Rüzgârın yaptığı işler sadece bulutları taşımak mı? Onun daha çok marifetleri var. Bahar vakti havada çiçek tozlarını da taşıyarak bitkilerde tozlaşmaya hizmet eder. Eğer rüzgârın vesile olduğu bu tozlaşma olmasaydı, biz insanlar bazı meyveleri hiç yiyemezdik.

Soluduğumuz temiz havayı taşıyan da rüzgârdır. Havayı tasfiye eder; şehirlerin üzerindeki kirli havayı ormanların üzerine, oradaki temiz havayı da şehirlerin

üzerine taşıyarak hem bitkilere hem de insanlara hizmet etmiş olur.

Yazın bunaltıcı sıcaklarda esintisi ile havayı serinletip bize nefes aldırır. Yelkenli gemilerin yelkenini şişirerek denizlerde yol almasını sağlar. Rüzgârın bu görevi motorun icadından önce çok daha önem arz ediyordu.

Rüzgârın marifetlerini düşünürken, rüzgârı meydana getiren havayı tahattur ettim. Rüzgârı meydana getiren hava olduğundan aslında rüzgârın yaptığı her işin altında hava unsuru vardır.

Bir hava molekülünün yaptığı o kadar çok işler var ki, "on parmağında on iki marifet" deyimini akla getiriyor. Hava unsurunun en önemli bir parçası olan oksijen her şeyden önce teneffüs etmemizi sağlayarak nefes yoluyla kanımızı temizleyip hayatımızı devam ettirir. Birkaç dakika nefes alamayacak olsak hayatımız sona erer. Hava bu nedenle bizim için hayati bir öneme sahiptir.

Hava unsurunun diğer önemli bir parçası olan azot ise bitkilerin beslenmesini sağlayan en önemli besin maddesidir. Onları besleyerek bitkilerin hayatını devam ettirir. Çünkü bitkilerin temel besin maddesi azottur. Havadaki azot, yağmur suları ile yeryüzüne taşınarak yerdeki bitkileri besler.

Hava unsurunun yaptığı bir diğer iş de sesleri nakletmektir. Hava molekülü dünyada konuşulan her dilde seslerin bilhassa telsiz, telefon, telgraf ve radyo ile konuşmaların hepsini hiç karıştırmadan aynı anda naklediyor. Hava vasıtasıyla insanların, kuşların, böceklerin, bütün canlıların bütün sesleri bozulmadan orijinal haliyle havada her yöne naklediliyor.

Elektrik, elektromanyetik dalgalar, ısı, ışık, câzibe, dâfia, koku gibi latif şeyleri taşımak da hava moleküllerinin yaptığı işlerdendir. Hiç şaşırmadan, karıştırmadan hava unsuru aynı anda nakleder bütün bu görünmez nesneleri.

Hava molekülleri bütün bu işleri yaparken fırtınaların, şimşek ve gök gürültüsü gibi havayı çarpıştırıcı dalgaların içerisinde intizamını hiç bozmuyor, diğer vazifelerini aksatmıyor, zerre kadar şaşırmıyor ve bir iş diğer bir işe mâni olmuyor.

Bir hava molekülünün bu kadar işleri birden, aynı anda karıştırmadan yapabileceğini düşünmek insanın aklını zorluyor biraz. Azot ve oksijen moleküllerinden ibaret basit bir hava unsurunun bu kadar işleri karıştırmadan yapması aklen imkânsız görünüyor.

O zaman şu soru akla geliyor: Pekiyi kim yapıyor bütün bu işleri? Tabiat mı? Sebepler mi? Yoksa gerçekten tek başına, kendi kendine becerikli hava molekülleri mi yapıyor bütün bu işleri?

Ben önceden her şeyi tabiat ve sebeplerin yaptığını düşünürdüm. Çünkü bize en baştan, ta ilk okuldan beri hep öyle öğretmişlerdi. Körü körüne inandırmışlardı bizi bu aslı astarı olmayan saçma sapan fikirlere.

Fakat şimdi ben, tabiat felsefesinin en katı savunucusu bir meslekten gelmeme rağmen, özellikle son birkaç aydır yaptığım derin araştırma ve incelemem sonucunda artık bu asılsız, saçma görüşün tutunacak bir yanı kalmadığını görüyorum. Çünkü ben artık biliyorum ki, tabiat da sebepler de her şey gibi sonradan yaratılıyorlar. Bunların bir şey yapmaya ve yaratmaya

güçleri yetmez. Öyle bir güçleri yok bunların. Ben artık biliyorum ki yaratılanlar, Yaratıcı olamazlar.

Eğer bu işleri tabiata veya sebeplere verirsek içinden çıkılamaz bir hal alır. Evet, nasıl ki bir avuç toprak, yüzer çiçeklere nöbetle saksılık eden kabında, eğer tabiata, sebeplere havale edilse, lâzım gelir ki, ya o kapta küçük mikyasta yüzer, belki çiçekler adedince manevî makineler, fabrikalar bulunsun; veyahut o parçacık topraktaki her bir zerre, bütün ayrı ayrı o çiçekleri, muhtelif hasiyetleriyle, bütün canlı teferruatıyla, çiçekleriyle, dal ve yapraklarıyla yapmasını bilsin. Adeta her bir zerrenin bir ilâh gibi hadsiz bir ilmi, hadsiz bir kudreti ve nihayetsiz bir iktidarı bulunsun.

Aynen öyle de hava molekülünün yaptığı bütün bu işleri tabiat ya da sebeplerin yaptığını düşünürseniz havanın, rüzgârın her bir atomunda küçücük mikyasta, bütün dünyada mevcut bütün telefonların, telgrafların, radyoların, hadsiz ve muhtelif konuşmaların merkezleri, santralları, alıcı ve vericileri bulunsun ve o hadsiz işleri beraber, bir anda yapabilsin.

Ya da havanın, belki hava unsurunun her molekülünün her bir atomunun bütün telefoncular, ayrı ayrı umum telgrafçılar ve radyo ile konuşanlar kadar manevi şahsiyetleri ve kabiliyetleri bulunsun, onların umum dillerini bilsin, aynı zamanda başka atomlara da bildirsin, havadaki bütün atomlara neşredip iletsin. Böyle bir şey dünyada mümkün değil. Bunu kabul etmek için ya eşek ya da aptal olmak lazım. Eşek, katmerli eşek olsa böyle saçma bir fikri kabul etmemek için kaçacaktır.

İşte, her işi tabiata verenlerin, inkârcı ve ateistlerin, materyalist felsefecilerin iddiaları bu kadar saçmadır. Onların mesleklerinde, değil bir muhal, belki zerreler, atomlar adedince muhaller, imtinalar olduğu açıkça görünüyor. Bir İlahı kabul etmediklerinden zerreler, atomlar sayısınca hadsiz ilahları kabul etmek zorunda kalıyorlar.

Oysa bu işler bir tek Yaratıcıya verilse, hava bütün molekül ve atomlarıyla O'nun emirber neferi gibi olur. Bir tek zerrenin muntazam bir tek vazifesi kadar kolayca, hadsiz küllî vazifelerini Yaratıcısının emriyle, izniyle, onun iradesiyle, sonsuz kudret ve kuvvetiyle, ona intisap ve istinat ile, ona dayanarak bir anda, şimşek süratinde, havanın temevvücü suhuletinde kolayca yapar. Bütün bu işler bir tek zerrenin hareketi derecesinde kolayca yapılır.

Ben bunları düşünürken mikrobun kâşifi olarak bilinen Fransız bilim adamı Pasteur'un; "Eğer Yaratıcı hiçbir şey yaratmamış olsaydı, sadece bir mikrobu yaratmış olsaydı, ben bir mikrobun varlığı ile Yaratıcının varlığını ispat edebilirdim" sözü aklıma geldi.

Bu kadar işi bir anda karıştırmadan yapan, bu kadar yükün altından kalkabilen hava molekülü, bir Yaratıcının olduğunu bir mikroptan çok daha güçlü bir şekilde göstermektedir. Yoksa bu kadar çok, bu kadar karmaşık ve bu kadar ağır işleri tüy gibi hafif hava moleküllerinin yapması imkânsızdır.

* * *

Bölümdeki odamda masamın üzerinde ülkelerin coğrafi sınırlarını, kara ve denizleri, okyanusları, hatta dağları dahi gösteren futbol topu büyüklüğünde, yuvarlak bir dünya haritası vardı. Bilimsel çalışmalardan yorulduğum zamanlar, zihnimi dinlendirmek için bu minyatür dünya küresini ekseni etrafında döndürüp kıtaları, okyanusları, ülkelerin sınırlarını incelerim.

Ben felsefe meraklısı olduğum kadar coğrafyaya da meraklıyımdır. Lise yıllarımda ezberlediğim bazı bilgiler hala hafızamdadır. Mesela hangi ülkenin hangi kıtada bulunduğunu, hangi ülkenin başkentinin neresi olduğunu hala hatırlarım. Hangi sıradağların hangi ülkenin sınırları içinde olduğunu da.

Bu sabah çocukları yazlıkta bırakarak İstanbul'a işime dönmüştüm. Eve uğramadan doğruca fakülteye gittim. Yolda araba kullandığım için biraz yorgun hissediyordum kendimi. Bölümdeki odamda otururken o minyatür küre ilişti nazarıma. Yorgunluğumu üzerimden atmak amacıyla onunla meşgul oldum biraz.

Masamın üzerindeki minyatür küreyi yavaşça döndürürken o büyük cesametiyle dönen gerçek dünya küresini düşündüm.

Eskilerin "küre-i arz" dedikleri dünya gezegeni yörüngesinde hızla dönerken lisanı haliyle:

– “Gökte, fezada, havada ne geziyorsun? Gel, ben sana aradığını tanıttıracağım. Gördüğüm vazifelerime bak ve sahifelerimi dikkatle oku!” diyordu sanki bana.

Ben de baktım gördüm ki, dünyanın yaratılışında ve hareketlerinde çok dakik hesaplar, ince planlar, hassas dengeler ve çok hikmetler var. Üzerinde yaşadığımız dünya gezegeni günümüzden beş milyar sene önce, Güneşle birbirine yapışık vaziyette fezanın derinliklerinde dönen bir ateş topuymuş. Sonradan Güneşten kopmuş ve ondan 149,5 milyon kilometre uzaklıkta bir yörüngeye gelip oturarak saatte 108 bin kilometre hızla Güneşin etrafında dönmeye başlamış.

Astronomlar bu gezegenin beş milyar yaşında olduğunu söylüyor. Yani üzerinde yaşadığımız dünya gezegeni beş milyar yıldır aynı hızla Güneşin etrafında Mevlevi gibi dönmektedir. Kendi ekseni etrafında bir günde dönerken, Güneşin etrafındaki turunu 365 günde tamamlamaktadır. Şimdiye kadar yörüngesinden hiç sapmadan, sağa sola inhiraf etmeden, hızını hiç bozmadan Güneşin etrafında beş milyar tur atmış, kendi ekseni etrafında ise 1 trilyon 825 milyar (1.825.000.000.000) kez dönmüştür.

Coğrafya dersinde öğrendiğimiz bilgilere göre dünyanın kendi ekseni etrafında dönmesinden gece-gündüzler; Güneşin etrafında dönmesinden ise mevsimler oluşur. Lise yıllarımızda dünyanın bu şekilde iki türlü hareketi olduğunu öğretmişlerdi bize. Oysa bugün dünyanın iki türlü değil, altı türlü hareketi bulunduğunu biliyoruz.

Yine benim araştırdığım bazı literatüre göre dünya, bağlı olduğu Güneş Sistemiyle birlikte diğer

gezegenlerle hep beraber başka bir yörünge üzerinde dönmektedir. Bu yörünge üzerinde, Güneş Sistemi ve dünyamız hızla "Herkül Burcu" denilen "Vega Yıldızı"na doğru gitmektedir. Dünyanın altı çeşit hareketinden birisi budur bence.

Başlangıçta bir ateş topu halinde olan dünyamız, Güneşten kopup yörüngesine oturduktan milyonlarca sene sonra soğuyup, kayalardan ibaret bir taş küreye dönüşmüş. Sonra gökten yağmurlar yağmaya başlamış, denizler, okyanuslar oluşmuş.

Zamanla sular kayaları ufalayıp toprağa dönüştürmüş. Kayaların üzerinde topraklar oluşunca önce bitkiler çıkmış ortaya, sonra hayvanlar. En sonunda her şey hazır hale gelince, âlemin efendisi insan ayak basmış bu gezegene. Bu gezegenin üzerinde yaşayan bütün canlıların hayatı toprağa bağlıdır.

Bütün bunlar kendi kendine çıkmamış ortaya tabii ki. Bir Yaratıcının ezeli ilmiyle, onun sonsuz kudret ve kuvvetiyle, belli bir plan ve program çerçevesinde yaratılmışlar. Bugün bilim bize öğretmiştir ki, plansız, projesiz hiçbir iş olmaz.

Dünya üzerinde yaşayan canlılar arasında mükemmel bir yardımlaşma var. Bitkiler topraktan aldığı suyu, besin maddelerini ve havanın karbondioksitini kullanarak fotosentez yapmaktadır. Fotosentez yoluyla kirli bir gaz olan havanın karbondioksitini yaprağa, meyveye dönüştürüp insan ve hayvanların beslenmesine yardımcı olurlar. Bitkiler fotosentez yaparken karbondioksit kullandıkları için havayı da temizleyerek insanlar ve hayvanların solunumu için gerekli oksijen gazını atmosfere vermektedir. Burada bitkilerin eliyle bir mucizenin

gerçekleştiğini görüyoruz. Karbondioksit gibi kirli bir gazdan karbon hidratları yani şekeri yapmaktadır. Bu bile başlı başına bir mucizedir.

Hayvanlar da bu besinleri yiyerek insanlara et, süt, yumurta gibi çok değerli besin maddelerine çevirirler. İnsanlar ve hayvanlar ise havaya karbondioksit soluyarak bitkilerin fotosentez yapmaları için ihtiyacı olan hammaddeyi onlara sağlamış olurlar.

Bu şekilde karşılıklı bir yardımlaşma içinde, bu gezegenin üzerinde hayatlarını sürdürürler. Bu ilahi nizam, bu mükemmel yardımlaşma, dünya kuruldu kurulalı böyle devam edip gitmektedir.

Dikkatle incelediğim zaman görüyorum ki, bu dünya gezegeninde yaşayan bütün canlılar, basit bir sudan ve kuru bir topraktan gayet muntazam ve mükemmel bir surette sanatlı olarak yaratılıyor. Bütün canlıların rızıkları ummadıkları yerden, kuru bir topraktan gayet mükemmel bir surette, merhametle yetiştiriliyor. Hepsinin idare ve iaşeleri gayet mükemmel ve şefkatle eksiksiz yapılıyor.

Bu dünya gezegeni hayat sahibi canlıların ihtiyacı olan yüz bin çeşit erzak ve levazımatlarını içine alıp feza denizinde kemal-i muvazene ve nizamla gezen, Güneş etrafında seyahat eden muhteşem bir sefine-i Rabbaniyedir.

Şimdi ben düşünüyorum da dünyanın Güneşten kopması, sonra gelip 149,5 milyon kilometre mesafede durması, Güneşin etrafında saatte 108 bin kilometre hızla dönmeye başlaması hem kendi ekseninde hem de Güneşin etrafında dönmesi, bu dönüşler esnasında altı çeşit hareket tarzları sergilemesi kendi kendine olacak ya da tesadüfen ortaya çıkacak işler değil. Karşımızda

çok ince ve hassas hesaplarla planlanmış çok dakik bir faaliyet ve hareket var. Çok ince ve hassas aritmetik hesaplar yapılmış.

Neden 148 milyon kilometre ya da 150 milyon kilometre değil de 149,5 milyon kilometre? Bunu hiç düşündünüz mü? Dünya Güneşten koptuktan sonra neden gelip de 149,5 milyon kilometre mesafede bir yörüngeye oturmuştur? Dünya, Güneşin etrafında bu mesafedeki bir yörüngede dönmesi gerektiğini nasıl hesaplamış? Bu tesadüfen olacak bir iş değil. Bunda çok hassas ve dakik bir hesaplama işi var. Çünkü bugün yer yüzünde yaşayan bütün canlıların hayatı bu dakik ve ince hesaba bağlıdır.

Astronomların dediğine göre, eğer dünya mevcut yörüngesinden Güneşe bir metre daha yaklaşacak olsaymış, sıcaktan üzerinde canlı diye bir şey yaşayamazmış. Aynı şekilde yörüngesinden bir metre daha Güneşten uzaklaşsaymış, bu sefer de üzerinde yaşayan canlılar soğuktan donarak yok olurmuş.

Bunlar gösteriyor ki, dünya gezegeninin Güneşin etrafında döneceği yörüngesi belirlenirken çok ince ve hassas hesaplar yapılmış. Küreler arasında muazzam ve mükemmel bir denge kurulmuş. Anlayacağınız muazzam bir mühendislik harikası, bir plan ve proje var ortada. Bunun başka bir izahı olamaz.

Bu plan ve projeyi yapan, bu işin arkasında mükemmel ve harika bir mühendisin olması lazım. Öyle ya, bir plan ve proje varsa bunun bir planlayıcısı da olması lazım. Hesap varsa mühendis de vardır.

Bu işleri yapabilecek öyle bir mühendis olmalı ki hem Güneşe hem dünya gezegenine sözü geçecek,

böyle büyük cirimleri boşlukta düşürmeden döndürmeye gücü yetecek, dünya gezegenini belli bir hızla döndürerek üzerindeki sekenesini uzay boşluğuna fırlatıp düşürmeyecek, üzerindeki canlıların yaşayabilmesi için geceden sonra sabahı, kıştan sonra baharı getirmeye gücü yetecek ve getirmesini bilecek, dünya üzerindeki bütün canlıların neye ihtiyacı olduğunu bilecek ve zamanında eksiksiz olarak yetiştirecek, her canlı türünün ayrı ayrı elbiselerini giydirecek, silahını verecek, her canlının ihtiyacı olan gıdalarını basit bir toprak ve sudan yapacak bir mühendis olması lazım. Çünkü bu âlemde tesadüfe yer yok. Hiçbir şey kendi kendine olamaz.

Ben yirmi beş yılını felsefi araştırmalara harcamış bir felsefeci olarak tabiat felsefesinin "kendi kendine olmuştur" nazariyesini reddediyorum. Zaten bu içi boş, asılsız ideolojik nazariye çoktan çökmüş durumda. Çünkü böyle çok ince ve hassas hesaplarla tanzim edilmiş hiçbir iş kendi kendine olamaz. En basit bir evin bile çizilmiş bir projesi ve o evi, o projeye göre yapan bir ustası vardır.

Gökyüzünde milyarlarca yıldır Mevlevi gibi hem kendi ekseni etrafında hem de Güneşin etrafında mütemadiyen dönen dünya bir evden daha mı basittir? Bu gezegenin bir ustası yok mudur? Bir iğne ustasız olmaz. Bir harf kâtipsiz olmaz. Bir köy muhtarsız olamaz demişler. Bu dünya gezegeni nasıl ustasız olabilir? Nasıl sahipsiz olabilir?

Benim felsefeci meslektaşlarım ne düşünürse düşünsünler, ben bu işlerin arkasında nihayetsiz kudret ve azamet sahibi bir zatın varlığını görüyorum. Çünkü bu kadar devasa büyüklükteki gezegenleri ve

dünyamızdan bir milyon üç yüz bin defa büyüklükteki Güneşi boşlukta düşürmeden döndürmek öyle kolay bir iş değildir.

Dünya ve Güneş bir evden ne kadar büyükse, dünyanın ustasının da bir evin ustasından o kadar büyük olması gerekir. O usta ise, her şeyi ezeli ilmiyle planlayan, sonsuz kuvvet ve kudretiyle inşa edip yaratan Yüce Yaratıcıdır. Artık bundan hiç şüphem yok benim.

Benim için "kendi kendine olmuş", "sebepler veya tabiat yapmış" gibi saçma fikirler bitmiştir artık. Hiçbir şey kendi kendine olamaz! Kimi kandırıyorsunuz? Ortada kendisi olmayan bir şey nasıl kendi kendine olabilir? Tabiat ve sebepler de her şey gibi sonradan yaratılmışlar. Sonradan yaratılanlar nasıl Yaratıcı olabilirler? Böyle bir saçmalık olabilir mi?

* * *

Bugün işten biraz erken dönmüştüm eve. Doğrusu yorucu bir gün geçirmiştim fakültede bugün. Üst üste iki toplantıdan sonra, yetmezmiş gibi arkasından bir de yüksek lisans sınav jürisine katılmıştım. Üstelik yazlıkta oldukça yorucu geçen bir haftadan sonra yeni dönmüştüm İstanbul'a.

Jüri toplantısı biter bitmez çantamı aldığım gibi evin yolunu tuttum. Eşimle çocuklar yazlıkta olduğundan evde yalnızdım.

Çamlıca'daki evimin boğaza nazır balkonunda çayımı yudumlarken İstanbul Boğazını seyrediyordum. Boğaz bütün güzelliğiyle, büyüleyici mavili parıltılarıyla aşağıda uzanıp gidiyordu. Bulutsuz, berrak bir hava vardı bugün İstanbul'da. Güneş bütün haşmetiyle parlıyordu gökte. Yazın tatlı bir sıcaklığı vardı parıldayışında. Dün yağan yağmurdan sonra rüzgâr şehrin afakındaki bulutları silip süpürmüş, uzak diyarlara, dağların ardına taşımıştı. Göğün maviliği boğaza da aksetmiş, boğazın suları da tıpkı gökyüzü gibi berrak ve masmaviydi.

İçimden bir ses boğaza kadar bir yürüyüş yapmanın, boğazın dalgalı sularını yakından seyretmenin çok güzel olacağını söylüyordu. Zira zaman zaman böyle yürüyüşler yapardım. Bu yürüyüşler nefesimi ve kan damarlarımı açıp bana müthiş bir enerji veriyordu. Güneş batıya doğru eğilmiş, hava da tam yürünecek bir havaydı doğrusu.

İçimdeki sesi dinledim, boğaza kadar yürümeye karar verdim sonunda. Çayımı içtikten sonra, hemen eşofmanlarımı ve spor ayakkabılarımı giyip çıktım dışarıya. Çamlıca yokuşundan aşağı doğru geniş caddelerden, dar sokaklardan yolu adımlamaya başladım. Denizin kenarına ulaşmam uzun sürmedi, on beş dakika içinde boğazın mavi sularının tam da kıyısındaydım.

Havada hissedilir bir rüzgâr yoktu, ama boğazın dalgaları kıyıdaki beton bariyerleri yumuşak yumuşak yalıyordu. Zaten bu hep böyledir, hiç rüzgâr esmese bile denizler sürekli kıpırdanır durur. Ben denizin dalgalarını hep onun nabız atışlarına benzetirim. Nasıl ki bir insanın nabızları durduğunda hayatı sona ererse,

bir denizde de dalgalanma yoksa o deniz ölüdür. Boğazın nabız atışları onun bugün de hayatta olduğunu söylüyordu bana.

Gerçi boğazda hiç rüzgâr olmasa bile, sürekli boğazdan geçen ağır tonajlı gemiler yeterince dalga oluşturuyordu. Çünkü boğazın sürekli yoğun bir trafiği vardı. Koca koca yük gemileri her iki yönden vızır vızır gidip geliyordu.

Gözüme, boğazın hemen kıyısında, küçük bir boşlukta bir çınar ağacının altında boğaza nazır şekilde konulmuş bir bank ilişti. Sanki benim için özel konulmuş gibi duruyordu o bank orada. Bankın üzerine ilişip boğazın sularını yara yara giden büyük gemileri ve onların oluşturduğu dalgaları izledim bir süre. Gemilerin oluşturduğu dalgalar kıyıya kadar geliyor, kenardaki beton bariyerlere çarptıkça şap şap diye sesler çıkarıyordu. Boğazın derin ve serin sularından mazot kokusuyla karışık yoğun bir yosun kokusu geliyordu burnuma.

Sol tarafta, biraz ilerde Marmara açıklarında, muhtemelen boğazdan geçiş sırasını bekleyen daha bir sürü gemi duruyordu.

Ben boğazın masmavi, berrak sularını seyrederken, hayalim daha geniş sularda dolaşmaya başladı. Büyük denizleri, okyanusları düşündüm. Dünyanın dörtte üçü, yani tamamına yakın büyük bir kısmı denizlerle kaplıydı.

Nasıl ki yer yüzü canlılarla, insanlar ve hayvanlarla doluysa, denizlerin ve nehirlerin içi de bir sürü canlı türleriyle, özellikle balıklarla doluydu. Yani denizler gerçekten canlıydı. Ben boğazın kenarında, o büyük denizleri ve okyanusları düşünürken, onların

büyük dalgalarının hazin seslerini işitir gibi oldum. Sanki onlar dalgalarının hazin sesleriyle konuşuyordu:

– "Bize de bak, bizi de oku!" der gibiydiler sanki bana.

Ben de o uçsuz bucaksız denizlere hayalen baktım, gördüm ki: Durmadan çalkalanan ve dalgalanan, her an dağılıp dökülmek, karaları istila etmek istidadında olan o büyük denizler ve okyanuslar, dünyanın dörtte üçünü kuşatıp dünya ile beraber saatte yüz sekiz bin kilo metre hızla döndüğü halde ne dağılırlar ne dökülürler ne de etrafındaki topraklara tecavüz ederler.

Anladım ki, bu işler kendi kendine olan ya da tesadüfen olacak işler değil. Demek o denizler, gayet kudretli ve azametli bir zatın emriyle ve onun kuvvetiyle dururlar, gezerler, muhafaza olurlar.

Sonra denizlerin ve okyanusların içlerini düşündüm. O geniş ve derin sular sayısız canlılara ev sahipliği yapmaktadır. Denizlerde balıklardan başka pek çok hayvan türü yaşamakta. Mercanlar, denizyıldızları, süngerler, mürekkep balıkları, salyangozlar, kurtlar ve kurtçuklar, deniz kestaneleri, midye ve ahtapotlar. Daha neler neler! Pek çok deniz canlıları yaşar bu mavi suların derinliklerinde.

Balıkların ve bütün bu canlıların yiyecekleri basit bir kumdan ve acı bir sudan gayet mükemmel bir şekilde verilmektedir. Bu canlıların iaşe ve idareleri, doğum ve ölümleri öyle güzel bir şekilde ayarlanmaktadır ki, bu nizam ve intizam akılları hayrette bırakır. Bu canlılar arasında öyle mükemmel bir yardımlaşma ve dayanışma var ki hepsi birbirine destek ve yardımcı olurlar.

Bu yardımlaşma ve dayanışmayı göremeyen bazı ateist felsefeci meslektaşlarım, "büyük balık küçük balığı yutar" demişler. Doğru, büyük balık küçük balığı yutar. Eğer büyük balık küçük balığı yutmasaydı ne olurdu biliyor musunuz? Denizlerdeki denge öyle bir bozulacaktı ki, bir süre sonra bütün denizler balıklarla dolacak, küçük balıklar denizlerde yiyecek bir şey bulamayacaktı. Hepsi acından ölüp gidecek, denizler kokuşacaktı. Böylece balıkların nesli tamamen tükenecekti. Çünkü bir balık senede yaklaşık bir milyon yumurta yapar. Bu şekilde her balığın bir milyon yumurta yaptığını düşünün, bir süre sonra denizler balıklarla dolacak, denizlerdeki denge bozulacaktı. O zaman bu canlılar için denizler yaşanamaz bir hal alacaktı.

Demek ki büyük balığın küçük balığı yutması, bu hassas dengeyi sağlamak içinmiş. Yoksa balıklar arasında bir yaşam mücadelesi değildir bu. Bu denizler kendini bildi bileli hep büyük balıklar küçük balıkları yutuyor, ama denizlerdeki küçük balıklar bir türlü tükenmiyor. Denizlerdeki küçük balıkların sayısı her zaman büyük balıklardan çok daha fazladır.

Sonra nehirleri düşündüm. Nehirler de tıpkı denizler gibi, oradaki canlıların beslenmeleri, varidat ve sarfiyatları o kadar mükemmel yapılıyor ki, hayran olmamak mümkün değil.

Ben şimdi anlıyorum ki, bütün ırmaklar, pınarlar, çaylar, büyük nehirler, bir Rahman'ın hazine-i rahmetinden çıkıyorlar ve akıyorlar. Hatta o kadar fevkalâde depolanıp ve sarf ediliyorlar ki "Dört nehir cennetten geliyorlar" diye rivayet edilmiş. Yani zahirî esbabın pek fevkinde olduklarından, manevî bir

cennetin hazinesinden, gaybî ve tükenmez bir kaynaktan besleniyorlar.

Mesela, Mısır'ın çöllerini sulayıp bir cennete çeviren mübarek Nil Nehri, Habeşistan tarafında Cebeli Kamer denilen bir dağdan çıkıyor. Kurak bölgelerden, geniş çöllerden geçerek denize dökülüyor. Altı ayda akıttığı suyu, dağ şeklinde toplansa ve buzlansa o dağdan daha büyük bir dağ olur. Halbuki jeoloji ilmine göre içinden çıktığı o dağdan su için depo ve mahzen olarak ona ayrılan yer, o dağın altıda biri kadardır.

Oysa Afrika'nın en sıcak bölgesinde bulunan Cebeli Kamer'e yağan yağmur pek az, nehrin içerisinden geçtiği bölgeler çok sıcak ve kurak olduğundan pek az gelen o suyu susamış toprak çabuk yutacağından o dağa yağan yağmur nehrin denizlere taşıdığı suyun dengesini karşılayamaz. Buna rağmen o mübarek nehir mütemadiyen küçük bir deniz gibi hiç bitmeden, tükenmeden akıyor. Demek ki o rivayet gayet yerinde, gayet manidar ve güzel bir hakikati ifade ediyor.

Boğazın dalgalarını seyrederken düşünüyorum da denizler ve göllerdeki bu harika planlamayı kim yapıyor acaba? Denizler mi? Okyanuslar denizlerden daha büyük, yoksa bu işleri okyanuslar mı planlıyor? Bu hassas dengeyi balıklar kendileri mi ayarlıyor acaba?

Yoksa bu denizlerin ardında, denizlere ve okyanuslara sözünü dinleten, bütün o canlıların neye ihtiyacı olduğunu bilen, onların iaşe ve idarelerini, varidat ve sarfiyatlarını ayarlayan birisi mi var?

Herkesin bildiği gibi artık ben de biliyorum ki, bu işlere ne denizlerin gücü yeter ne de okyanusların.

Hele akılsız ve aciz balıkların gücü hiç yetmez. Böyle mantıksız şeylerle kendimizi hiç kandırmayalım.

Zira bütün bu işler, her şeye gücü yeten, denizlere ve okyanuslara sözünü dinleten, sonsuz şefkat ve merhamet sahibi Yaratıcının kudret ve kuvvetiyle, idare ve tedbiriyle olmaktadır. Yoksa başka türlü olamaz.

Boğazın akşam serinliğini hissetmeye başlayınca, yeniden Çamlıca yokuşunu tırmanmaya başladım.

* * *

Bundan üç ay kadar önce, nisanın başlarında Mersin Üniversitesi tarafından bir eğitim semineri için davet edilmiştim. Davete icabet ettim. Bindiğimiz otobüs sabahın erken saatlerinde İstanbul'dan ayrıldı.

Otobüsün en öndeki sağ koltuğunda yolculuk yapıyordum. Otobüsle yolculuk yaptığımda hep böyle yaparım, otobüsün en ön ya da öne yakın sağ koltuklarında seyahat etmeyi tercih ederim. Çünkü etrafı seyrede seyrede seyahat etmeyi çok seviyorum. Herkesin bir hobisi vardır, benim hobilerimden birisi de budur.

Bu sefer de öyle yaptım, yol güzergahında gördüğüm manzaraları, Sapanca Gölünü, Bolu

Dağlarını, Ankara platosunu, Tuz Gölünü, Hasan Dağını seyrede seyrede gün boyu yol aldık.

İkindiye doğru, Konya-Ereğli kavşağına yakın bir yerde, küçük bir park yerinde kısa bir mola verdi otobüsümüz. Sanırım otobüsün tekerleriyle ilgili bir sorun vardı. Bunu fırsat bilerek yüksek bir toprak yığınının üzerine çıkıp güneyimizde sıradağlar halinde uzanıp giden muhteşem Toros Dağlarını seyrettim bir süre.

Torosların öyle haşmetli bir görünüşü vardı ki, gerçekten durup seyretmeye değerdi. Arkamızda Hasan Dağı, karşımızda Bolkar Dağları, onun hemen sol tarafında Karanfil Dağı, biraz daha doğusunda solumuzda ise Aladağlar doğudan batıya doğru sıra dağlar halinde uzanıp gidiyordu.

Arkamızda kalan Hasan Dağı volkanik bir dağ olup iki ayrı konisiyle tek başına, göğe doğru dikilmiş bir çatal kazık gibi kıyamda duruyordu. Karşımızda ayrı dağlarmış gibi görünen üç dağ silsilesi ise, aslında tek bir dağın, Torosların uzun yıllar boyunca erozyonla bölünmüş parçalarıydı. Coğrafya terminolojisinde bu üç dağın üçü birden Orta Toroslarını oluşturur.

Yolun iki yanındaki tepelere çoktan bahar gelmiş, her taraf yeşerip çiçeklerle donanmış, ama dağların üzeri hala bembeyaz karlarla kaplıydı. Özellikle Torosların dorukları Güneş vurdukça bembeyaz ipekten bir kumaş gibi parlıyordu.

Çukurova ile aramızda Çin Seddine benzer, devasa beyaz bir duvar gibi uzanıp giden Torosları seyrederken derin düşüncelere daldım.

Benim âlemimde dağların ayrı bir yeri vardır. Bana göre hürriyetin, özgürlüğün sembolüdür dağlar.

Büyüklüğü, yüceliği, haşmeti ve metaneti temsil ederler duruşlarıyla.

Dağların geçmişi dünyanın geçmişi kadar eskiye dayanır. Ana rahminde ilk önce çocuğun omurgaları teşekkül ettiği gibi, dünyanın yaratılışında da ilk önce onun omurgaları hükmündeki dağlar teşekkül etmiş. Dünyada ilk medeniyetler nehirlerin kenarında, dağların eteklerinde kurulmuştur.

Geçmişte yaşamış mütefekkirler, büyük düşünürler hep yüksek dağlara çıkıp oralarda tefekkür ederlermiş. Nitekim her Peygamberin bir dağı vardır. Bizim Peygamberimiz Hazreti Muhammed, peygamberlik gelmeden önce Mekke civarındaki, Hıra Dağına çıkar, günlerce Rabbine yalvarır, dua edermiş. Büyük peygamberlerden Hazreti Musa Rabbinin rüyetiyle Sina Dağında müşerref olmuş. Tufandan sonra Nuh'un gemisi Cudi Dağına oturmuş. Her peygamberin hayatında böyle bir dağın hikayesi vardır mutlaka.

Büyük dağlar, kadim medeniyetlerde insanların kalplerinde, kültürlerinde, dini inanışlarında önemli bir yer tutar. Zirveleri gökleri deler gibi yükselen, başları bulutlar içinde kaybolan bu dağlar, o zamanın insanlarına sanki Yaratıcı ile konuşur ve ilgi kurar gibi görünmüşler. İşte bu nedenle eski Yunanlılarda Olimpos Dağı, Asya'daki Tanrı Dağları, Hindistan civarındaki Himalaya Dağları gibi bazı dağlar kutsal sayılmış zamanın insanlarınca.

Göğün direği dağ, yeri bastıran dağ ve Yaratıcıya giden en yakın yol da yine dağ idi onların anlayışına göre. Eğer dağlar olmasaydı, yer, yer olamazdı, asla yerinde duramazdı.

Ben böyle düşüncelere dalıp gitmişken, Toroslar o haşmetli görünüşüyle nazarımı celp edip:

– "Bize de bak! Bizim sayfalarımızı da oku!" diyordu sanki bana yaptığım araştırmadan haberi varmış gibi.

Ben de baktım gördüm ki, bu dağların gördüğü külli vazifeleri, umumi hizmetleri o kadar büyük, o kadar hikmetlidir ki, akılları hayretler içinde bırakır.

Jeoloji ilmine göre, dağların zeminin içinden çıkmaları, zemine kazık ve direk olmalarının çok hikmetleri var. Her şeyden önce dağlar zemine kazık vazifesi görür, üzerinde yaşayan sekenesini yer sarsıntılarından, depremlerden korur. Deprem anında yerin derinliklerinden gelen şiddetli sarsıntıyı yavaşlatıp sakinleştirerek, depremin yapacağı yıkımı azaltır.

Ayrıca dağların içinde canlılara lâzım olan her çeşit kaynaklar, pınarlar, memba suları, madenler, yararlı maddeler hatta ilaçlar bile o kadar hikmetle depolanıp yerleştirilmiş ki akılları hayretler içinde bırakır.

Bu dağlar, kışın yağan kar ve yağmur sularını içlerinde depolayarak, yazın yağmursuz geçen kurak mevsimlerde kuru toprağa can verecek suları mütemadiyen akıtırlar. Ovaları sulayan pınarlar, ırmaklar ve çaylar bu dağlardan kaynayıp çıkarlar. Mesela bu Toroslar sularıyla hem Çukurova'yı hem de Orta Anadolu'yu besler. Çukurova'nın verimli ve mümbit topraklarını sulayan nehirler bu dağların güney eteklerinden çıkar.

Sanayi ve teknoloji için ihtiyaç duyulan çok değerli madenler, milyonlarca sene önce dağların

karnında depolanmıştır. Bunca yıldır dağların karnında kullanılacağı zamanı beklemektedir.

Otobüsümüz Mersin istikametinde yoluna devam ederken de bu dağlar zihnimi meşgul etmeye devam ettiler. Oturduğum yerden, otobüsün camlarından Torosların beyaz doruklarını seyrederken düşünüyorum da bütün bu işleri planlayıp yapan, dağların karnında bunca şeyleri depolayan kimdir? Başı bulutların içinde göğe değecekmiş gibi yükselen dumanlı dağlar mı yapıyor bu işleri? Yoksa madenler akıl edip kendi kendilerine mi gizleniyorlar dağların içerisinde? Yoksa dağların mahzeninde depolanan sular mı planlıyor bu işleri?

Deve kuşu gibi başımızı kuma sokmanın bir anlamı yok. Bu işler ne dağların işi ne de suların ve madenlerin! Bu işler, ancak hem dağlara hem de sulara ve madenlere sözü geçecek, yazın kurak mevsiminde bitkilerin ve bütün canlıların suya ihtiyacı olduğunu bilecek, ihtiyaç olan suyu dağların mahzeninde planlı bir şekilde depolayacak, zamanı gelince sanayide bu madenlerin kullanılacağını bilecek ve bu işleri önceden planlayıp yapmaya gücü yetecek, kudreti nihayetsiz bir Yaratıcı tarafından yapılmaktadır.

Bunun başka bir izahı yoktur. Bu işler tesadüfen olacak basit işler değil. En basit bir işin bile tesadüfen olması mümkün değildir ya! Çünkü bu âlemde tesadüfün yeri yok.

Bunlar kendi kendine olacak işler hiç değil! Her eserin bir ustası olduğu gibi, bu dağların da bir ustası, bir Yaratıcısı vardır.

* * *

Yazlığa çıkışımızın dördüncü haftasıydı. Yaz mevsimi sıcaklığını iyiden iyiye hissettirmeye başlamıştı çoktan.

Hafta sonu, evin ihtiyaçlarını almak için yazlığa yakın olan Orhangazi'de bir semt pazarına uğradım. Henüz kuşluk vakti olduğundan pazar sakindi, ama bütün tezgahlar açıktı.

Pazarcılar önlüklerini takmış, tezgahlarının başında beklerken müşteri çekmek için, avazı çıktığı kadar bağırıyordu:

–Karpuza gel karpuza! Bal gibi karpuz! Çukurova'dan yeni geldi!

–Domateeees! Domatese gelin!

–Arılı domates bunlar!

–Organik domates burada!

–Orhaneli'nin kokulu dağ çileği!

–Osmanlı çileği bunlar! Tadına bakmadan alma!

–Dünyanın en tatlı şeftalisi burada!

–Kavunun iyisi burada! Kesmece bunlar!

Tenha bir köşede durup tezgâhları dolduran rengarenk meyve ve sebzeleri seyrettim bir süre. İlk bakışta meyvelerin bolluğu ve çeşitliliği göze çarpıyordu pazar yerinde.

Bütün tezgahlar mevsimin meyve ve sebzeleriyle dopdoluydu. Yeni çıkmış siyah, yeşil

karpuzlar, kokulu, yuvarlak sarı kavunlar, dağ çilekleri, pembe yanaklı şeftaliler, yaz elmaları, kiraz, böğürtlen, erik, domates, salatalık ne ararsanız vardı pazarda. En çok da tezgahlarda domatesin bolluğu dikkat çekiyordu. Her taraf, tezgahların önü arkası, her yer domates doluydu. Mevsimi olmamasına rağmen portakal ve limon bile vardı pazarda.

Tezgâhları seyrederken bütün bu meyvelerin bir yıl boyunca dünyada üretilen miktarlarını düşündüm. Bir yıl içinde üretilen bütün karpuzları bir araya toplasanız kocaman bir dağ olur. Bütün meyve çeşitleri böyledir, bir yıl içinde üretilen hangi meyveyi bir araya toplayıp yığsanız böyle kocaman bir dağ oluşur.

Meyvelerin bolluğu kadar çeşitlerinin çokluğu da ilginçti. Bugün yeryüzünde bir elmanın bile o kadar çok çeşidi var ki hayret edersiniz. Golden, Starking, Granit Simith, Fuci Kuki, Isparta, Amasya, Niğde…. O kadar çok çeşit var ki saymakla bitmez! Bugün yer yüzünde altı bin beş yüz çeşit elma olduğu söyleniyor.

Diğer meyveler de böyledir, her birisinin binlerce çeşidi var yer yüzünde. Bugün dünyada yetişen yaklaşık on beş bin üzüm çeşidi, beş bin armut çeşidi, bin iki yüzden fazla karpuz çeşidi, üç bin zeytin, altı yüz incir çeşidi olduğu biliniyor.

Ben düşünüyorum da bu kadar meyvenin bolluğu neden? Bir meyvenin bu kadar çok çeşidine ne gerek vardı? Her meyveden bir veya birkaç çeşit olsaydı yeterli olmaz mıydı? Maksat insanları beslemek, vitamin ve mineral vermek değil mi? Her meyveden bir çeşit yaparsınız, içine gerekli vitamin ve mineralleri depolar, dünyanın her bölgesine yayarsınız bu meyve çeşidini olur biter. Meyveler yaratılırken eğer bir

felsefeciye görüşü sorulsaydı eminim böyle bir öneride bulunurdu.

Beslenme uzmanlarının dediğine göre, bir elmada bir insanın bir günlük ihtiyacı kadar A vitamini varmış. Sadece A vitamini mi var elmada? B, C, E, K vitaminleri, protein, şeker, mineraller, bir insanın ihtiyacı olan hemen her şey var bir elmanın içinde. Tam bir vitamin ve mineral deposu.

Hızır Aleyhisselamın; "Midesinde elma varken ölen bir insana şaşarım" demesi bundan olsa gerek.

Meyvelerin bolluğundan ve çeşitlerinin çokluğundan anlaşılıyor ki, amaç insanlara sadece vitamin ve mineral vermek değil. Bu meyvelerin bolluğu bir şefkat ve merhameti, bir cömertlik ve sahaveti gösteriyor. Bir lütuf ve ihsanı gösteriyor, meyvelerin bu kadar bol ve çok çeşitli oluşu. Sonsuz şefkat ve merhamet sahibi birisi bu kadar bol ve çeşitli meyvelerle insanlara merhametini, sahavet ve cömertliğini göstermek istiyor. Perde arkasında birisi bizi perverde etmek istiyor. Bu kadar çok çeşitli meyvelerle besleyip nimetlendirmek istiyor bizleri.

Zira her yıl milyonlarca ton ağırlıkta, yüz binler çeşit meyveler hiçten, basit bir sudan ve kuru topraktan yaratılıyor. Her bahar bir vagon gibi hazineyi gaipten yüz binler çeşit meyvelerle, kemali intizam ile yüklenip ihtiyaç sahiplerine gönderiliyor.

Böyle harika bir besin olan elmayı biz, ağacın yaptığını düşünürüz hep. Evet, görünürde elmayı ağaç yapıyor. Çünkü elmayı ağaçtan, ağacın dalları ve eteklerinden alırız. Bir elmayı yaratmak öyle bir ağacın yapacağı kadar basit ve kolay bir iş değil. Çünkü bir elmanın yaratılması sonsuz kudret ve ilim gerektirir.

Zira bir elmayı yapmak için toprağa, suya, havaya, ışığa ihtiyaç var. Hatta bütün kâinata ihtiyaç var.

Ağaç, elmanın meydana gelmesinde katkısı olan sebeplerden sadece bir tanesidir. Diğer sebepler gibi, ağaç da tek başına bir elmayı yapacak kudret ve kuvvete sahip değildir. Ağacın aklı var mı? İlmi ve iradesi var mı? Kudreti var mı? Bizim meyveye ihtiyacımızı olduğunu bilir mi? Vitamin ve minerale ihtiyacımız olduğunu bilir mi? Bize acıyıp merhamet eder mi? Yok. Bir ağaçta bunların hiç birisi yok.

O zaman bir ağaç, benim vücudumun A vitaminine ihtiyacı olduğunu nereden bilecek? Benim vücudumun yaşaması için vitamin, şeker ve minerallere ihtiyacı olduğunu nasıl akıl edecek?

Demek ki elmayı yapan ne ağaçtır ne toprak ne de başka sebepler. Ancak benim vücudumun A vitaminine ihtiyacı olduğunu bilen birisi o elmayı yapabilir ve ihtiyacım olan vitamin ve mineralleri o meyvenin içine yerleştirebilir. Bir elmayı yaratacak zatın elbette dünyadaki bütün elmaları yaratmaya ve koca baharı icat etmeye muktedir olması gerekir.

Elmayı yapan kim ise ağacı yapan da odur. Çünkü bir ağacın bütün müştemilatı, kökü, dalları, yaprakları, her şeyiyle elma yapacak şekilde ayarlanmıştır. Ağaç adeta bir tezgâh gibi elma üretecek şekilde tasarlanmıştır.

Bir elmanın yaratılması için toprak, su, bahar ve mevsimler gibi sebepler de yetmiyor. Güneşe de ihtiyaç var. Bir elmayı yapacak zatın Güneşe ve Güneş Sistemine de sözünün geçmesi gerekir. Zira bir elmanın olması için dünyanın Güneşin etrafında dönmesi, mevsimlerin oluşması gerekir. Güneşin yeryüzünü

ısıtması ve bitkilerin fotosentez yapabilmeleri için ihtiyacı olan ışığını yer yüzüne göndermesi gerekir.

Güneşin sürekli dengede kalabilmesi için Güneş Sisteminin ve diğer gezegenlerin de olması lazım. Güneş Sisteminin içinde yer aldığı Samanyolu Galaksisinin de olması lazım. Hasılı kelam bir elmanın yapılabilmesi için bütün kâinata ihtiyaç var. Çünkü bu âlemde bir şey her şeyle ilgili ve bağlantılıdır.

Sizin anlayacağınız bir elmayı yapacak zatın sadece dünyaya ve dünyadaki şeylere değil, Güneşe, Güneş sistemine, Samanyolu Galaksisine, hatta bütün kâinata birden sözünün geçmesi gerekmektedir. Kâinatı yaratamayanın bir elmayı yaratmaya gücü yetmez.

Öyleyse bir elmayı yaratan kim ise kâinatı yaratan da odur. Çünkü bir elmayı yapmak için bütün müştemilatıyla beraber bir kâinat gereklidir.

Bizim felsefe üstatlarının aklına şaşıyorum ben. Bakın onlar bir elmanın yaratılışına nasıl yorumlar yapıyorlar. Bu konuda bir görüş birliği de yok aralarında. Bir elmanın yaratılmasını üç şekilde izah etmeye çalışmışlar:

Bir görüş: "Her şey kendi kendine teşekkül etmiş" diyorlar. Bu görüşe göre ortada kendisi olmayan bir elma, kendi kendine olmuş, yani ortada henüz kendi vücudu yokken bir elma kendisini yaratmış! Eğer bu görüşün doğru olduğu kabul edilse, yani bir elmanın kendi kendine olduğunu varsaysak, o zaman o elmanın bütün kâinata muhit sıfatlara sahip olması lazım gelir. Yani o elmada sonsuz bir kudret, her şeye muhit bir ilim, her şey üzerinde müessir bir iktidar olması gerekir ki, o elma kendi kendine kendini yapabilsin. Çünkü bir elmanın yaratılması için bütün kâinata ihtiyaç var. Ben

bir bilim adamı olarak böyle bir şeyin nasıl olacağını anlamakta zorlanıyorum. Böyle bir şeyin olması, muhal içinde muhaldir. Bir elmanın kendi kendine olması ilmen, mantıken ve aklen imkânsızdır. Böyle bir anlayışın temelsiz ve çürük olduğu daha başından bellidir.

Diğer bir görüş: "Her şeyi sebepler icat etmiştir" diyorlar. Bu görüşe göre bir elmayı, o elmanın meydana gelmesinde etkisi olan sebepler yapmış oluyor. Yani bir elmanın yapılmasında katkısı olan başta o elmanın üzerinde olduğu ağaç, dibindeki toprak, su, hava ve güneş gibi sebepler bir araya gelerek o elmayı yapıyormuş. Yani toprak, hava, su ve Güneş bir araya gelip, ağaca destek vererek hep beraber o elmayı yaratıyormuş.

Eğer bir elmanın yapılması sebeplere verilirse, âlemdeki bütün sebeplerin o elmanın içinde ve yanında bulunmaları lazım gelir. Ayrıca o sebeplerin içerisinde ve o sebeplerin her bir hücresinde sonsuz bir kudret, her şeye muhit bir ilim, her şey üzerinde müessir bir iktidar olması gerekir ki, o elmayı yaratabilsinler. Böyle bir şey muhal içinde muhaldir. Sineğin iki eli sığışmayan küçük bir hücre, iki İlahın tasarrufuna mahal olabilir mi?

İyi de o elmayı yaptığı iddia edilen sebepler de o elma gibi sonradan yaratılmış. Onlar da yaratılmaya muhtaçlar. Ortada olmayan bu sebepler mevhum vücutlarıyla bir araya gelip, önce güneşi, sonra havayı, sırasıyla suyu ve toprağı, en sonunda da kendilerini mi yaratmışlar acaba?

Yahu, etmeyin, eylemeyin! Akıllı olun biraz! Beni güldürmeyin! Siz aklınızı arpa ekmeğiyle mi

yediniz? Böyle bir şey olabilir mi? Böyle bir saçmalığa kim inanır? Siz nasıl inanıyorsunuz bu saçmalığa?

Bu konuda üçüncü görüş: Bu görüşe göre "bir elmayı, hatta her şeyi tabiat icat ediyormuş". Bu görüş daha da karmaşıktır. Çünkü canlı cansız bütün varlıklara tabiat diyoruz. Bu görüşe göre bir elmayı yaratmak için sadece Güneş, hava, toprak ve su gibi sebepler yetmiyor, yeryüzünde canlı cansız ne kadar varlık varsa hepsi o bir elmanın etrafında toplanması gerekmektedir. Bu görüşe göre canlı cansız bütün varlıklara iş düşüyor. Dağlar, taşlar, topraklar, kuşlar, tavşanlar, fareler, kurbağalar, daha ne kadar varlık varsa hepsi bir elmayı yapmak için bir ağacın etrafında toplanması lazım.

İşin ilginç yanı, bu işi yapacak varlıkların kendi vücutları da yok ortada. Onlar da yaratılmaya muhtaçlar. Bu görüşe göre henüz kendi vücutları ortada olmayan canlı cansız bütün varlıklar bir araya toplanıp sırasıyla birbirini yaratmaları gerekir. Eşek muzaaf (katmerli) bir eşek olsa böyle bir fikri kabul etmemek için kaçacaktır.

Bu üç görüşün üçünün de ele alınacak bir yanı yok. Üçü de birbirinden saçma ve muhal. O zaman tek bir görüş kalıyor ortada: Bir elmayı, sonsuz bir ilim ve kudret sahibi, her şeye gücü yeten, Ayı ve Güneşi, galaksileri ve bütün kâinatı tasarrufu altında tutan bir Yaratıcı yaratabilir.

Bütün sebepler, Yaratıcının varlığına bir delildir. Sebep zannedilen tabiat da bir sanatı İlahidir. Zira sanatlı bir eser sanatkarını gösterir. Fiil failinden haber verir.

Bu ateist felsefeciler benlik, gurur ve kibirlerinden tek bir Yaratıcının varlığını kabul etmemek için, kainattaki her bir zerreye bir İlahlık vasıf

ve sıfatlarını yüklemek zorunda kalmışlar. Bir Yaratıcıyı kabul etmemişler, ama zerreler adedince hadsiz ilahları kabul etmek zorunda kalmışlar. Ahmaklığın bu kadarına da pes doğrusu!

Oysa bir elmanın ve bütün eşyanın yaratılmasını bir tek Yaratıcıya vermekte nihayet derecede bir kolaylık vardır. Sebeplere, tabiata ve başka ellere vermekte nihayet derecede zorluklar vardır. Çünkü bir işe çok eller karışırsa o işi karıştırır. Mesela Selimiye camisini Mimar Sinan'a verdiğiniz zaman iş kolaydır. Sebeplere verilirse ya da kendi kendine teşekkül ettiği varsayılırsa, Selimiye'nin her bir taşının, Mimar Sinan'ın vasıf, sıfat ve niteliklerini taşıması lazım gelir. Yani Selimiye'nin her bir taşının Sinan gibi olması gerekir. Böyle bir şey de bilimsel olarak imkansızdır.

İşte ateist felsefeciler kendi mesleklerinin çürüklüğünü görememişler. İnat ve körü körüne taassupla Yaratıcıyı inkâr etmişler. Bir elmanın ortaya çıkabilmesi için, sanatlı bir şekilde yaratılması için bir Yaratıcıya lazım olan bütün vasıf ve sıfatlarının o elmada bulunması gerektiğini düşünememişler. Oysa bir elmanın içinde ilah derecesinde sonsuz bir kuvvet ve kudret olması lazım ki, o elma ortaya çıkabilsin.

O gün semt pazarından arabamın bagajını çeşit çeşit meyvelerle doldurduğum gibi, zihnimin dağarcığını da o meyvelerden daha lezzetli tefekkür meyveleriyle doldurup döndüm yazlığımıza.

Bunları düşündükçe damarlarımda tatlı bir heyecanın dolaştığını, içime tarif edemediğim coşkulu bir huzurun dolduğunu hissediyordum.

* * *

Ertesi gün, Uludağ'ın en yüksek tepesine çıkıp oradan aşağıya baktım. Doruklardan aşağılara, engin ovalara ve derin vadilere bakıp biraz tefekkür etmekti niyetim. Uludağ'ın gür ormanla kaplı yamaçları, dalgalı yeşil bir deniz gibi uzanıp gidiyordu aşağıdaki düzlüklere doğru. Aşağıda ovaya kurulu şehir, tıpkı üç boyutlu bir harita seyrediyormuşum izlenimi veriyordu uzaktan bana.

Uludağ'ın çok zengin bir bitki örtüsü vardır. Sadece bitki ve çiçek yönüyle değil, ormanları bakımından da farklı bir yapıya sahiptir Uludağ. Dünyada beş ayrı orman türünü barındıran ender dağlardan birisiymiş. Bu dağ tam bir çiçek cenneti olduğu gibi ender bulunan endemik bitki türleri açısından da dünyada eşi bulunmayan bir hazinedir. Dünyanın hiçbir yerinde bulunmayan pek çok endemik bitki türünü bağrında saklar burası.

Bursa ovasından Uludağ'a tırmanmaya başlayınca önce zeytin, defne, ıhlamur, kızılağaç, çınar ve meşe ağaçlarını görürsünüz. Sonra kestane ağaçları sarar dört bir yanınızı. Uludağ'ın meşhur, iri meyveli kestanesi geniş alanları kaplar. Yer yer ceviz, fındık ve karaağaçlar da görülür ormanın bu en alt kuşağında.

Bu yükseltide dere yataklarının oluşturduğu derin ve nemli vadilerde kızılağaç, söğüt ve kavak ağaçlarını da görebilirsiniz.

Biraz daha yükseklere çıktığınızda farklı bir kuşakla karşılaşır, gür kayın ormanı içinde bulursunuz kendinizi. Bu yörenin kayın ağaçları dünyaca ünlüdür.

1000 metre yükseklikten sonra Uludağ'ın ünlü köknar ormanları başlar. Haşmetli bir görüntüsü olan gür köknar ağaçları ile kaplıdır bu kuşakta her yer.

2000 metreye yaklaştığınızda köknara ardıç ve karaçam ağaçlarının eşlik ettiğini görürsünüz. Biraz daha yukarılara çıkıp zirveye yaklaştığınızda orman örtüsü seyrekleşir, yerini küçük makiliklerle çayırlara bırakır. İşte Uludağ, böyle zengin bir biyolojik çeşitliliği sinesinde barındıran nadir bulunan bir dağdır.

Bu karışık orman kuşağının içinde gelişen gür çayırların arası, bin bir türlü çiçeklerle donatılmış çiçek tarhlarını andırır. Mayıstan ağustos ayına kadar bu ağaçların arasındaki küçük boşluklar, içinde binlerce çiçek türünü barındıran tıpkı bir cennet bahçesi gibidir.

Sarı, lacivert, turuncu, kırmızı, beyaz, mor, eflatun… Gök kuşağındaki renklerin hemen hepsini, hatta her tonunu görmek mümkün bu çiçekler içinde. Neredeyse aklınıza gelebilecek her renkte çiçek var burada. Burada siyah renkli çiçekler bile var desem mübalağa olmaz.

Siz ağaçlar, taşlar arasından yol bulup zorlukla yürümeye çalışırken, neredeyse her taşın yanından birkaç çiçeğin boynunu uzattığını görürsünüz.

Orman içinde yükselti değiştikçe ağaçların arasında lale, sümbül, papatya, kangal, gelin düğmesi, peygamber çiçeği, hindiba, güve otu, hasır çiçeği, geyik

göbeği, kaygana otu, dağ minesi, kaz otu, karanfil, damkoruğu, baklagiller, süsen, menekşe, gelincik, papatya, zambak, kekik, geven, keten, kanarya otu, salep gibi pek çok çiçek türünü görebilirsiniz. Ormanın her köşesi adeta zengin bir botanik bahçesi gibidir.

Bu nadide çiçeklerin çoğu Uludağ'ın endemik çiçekleridir. Bu çiçekler sadece Uludağ'da yetişir. Bir araştırmaya göre 31 bitki türü dünyada sadece Uludağ'da yetişmekteymiş. Dünyanın başka bir yerinde bu bitkileri göremezsiniz. Uludağ endemiği olan kardelen, keten ve sarı jensiyanı sadece burada görebilirsiniz. Köküyle, soğanıyla söküp başka bir yere götürseniz bile orada yetişmesi mümkün değil bu çiçeklerin. Onlar Uludağ'a özel çiçekler. Sadece burada bulunan, burada açan, burada gelişen, burada büyüyen, sadece burada görebileceğiniz çiçek ve bitkilerdir bunlar.

Benim bulunduğum nokta tahminen 2000 metreye yakın bir yükseltideydi. Bunu etrafımdaki köknar ve ardıç ağaçlarının çokluğundan tahmin edebiliyorum.

Yaşlı bir ardıç ağacının altında büyükçe bir kayanın üzerine oturmuş, karşımdaki uçsuz bucaksız yeşil orman denizini seyrediyordum. Hemen önümde, on beş yirmi metre ilerde 30-40 metre yüksekliğinde devasa bir köknar ağacı göğe sütun gibi yükseliyordu. Etrafa uzattığı dallarıyla başını göğe dikmiş, geniş gövdesi ve uzun boyuyla heykel gibi, görkemli bir duruşu vardı. Yana uzanmış geniş dalları üzerindeki dikilmiş sincap gibi duran kozalakları ayrı bir güzellik katıyordu bu görkemli duruşuna.

Bu muhteşem köknar ağacı, bu görkemli duruşuyla pek çok ressama ilham kaynağı olabilir. Zira mükemmel bir sanat eseri, muhteşem bir tabloydu bana göre bu haşmetli ağaç. Hem de üç boyutlu, canlı, renkli bir tabloydu. Mis gibi kokusu bile vardı bu canlı tablonun. Yemyeşil libasıyla, dalları ve yapraklarıyla kusursuz bir tornadan çıkmış gibi mükemmel, müzeyyen, süslü ve harika bir sanat eseriydi bu ağaç.

Bu kusursuz sanat eseri ve harika güzellik karşısında gayri ihtiyari bağırdım:

–Kim bu tablonun sanatkârı?

Bağırmamı bu ıssız ve sessiz ormanın içinde benden başka duyan olmamıştır sanırım. Kim bilir sık fundalıkların içinde saklanan kurtlar ve çakallar sesimi duymuş olabilir belki.

Bu muhteşem köknar ağacını seyrederken Michelangelo'nun Musa heykeli aklıma geldi. Heykeltıraş Michelangelo, Musa heykelini bitirince karşısına geçip şöyle bir seyretmiş eserini. Kendince kusursuz eserini öyle beğenmiş ki, elindeki çekicini gayri ihtiyari heykele doğru fırlatarak bağırmış:

–Konuş ya Musa!

Cansız bir heykel konuşur mu? Konuşmaz tabi ki! Konuşamaz! Ama heykeltıraş konuşuyor.

Ben bu dağın tepesinden, muhteşem ve mucize olan şu sanat eserinin huzurunda, yer yüzündeki bütün meslektaşlarıma, bütün felsefecilere soruyorum: Michelangelo'nun sert mermerden yonttuğu Musa heykeli mi daha harikadır yoksa heykeltıraşın, yani Michelangelo'nun kendisi mi? Lütfen söyleyin bana!

Heykel cansızdır, heykel konuşmaz, heykel yemez, içmez. Gülümsemez, robot gibi oturur, oturduğu

yerde. Oysa o heykeli yapan heykeltıraş canlıdır, yer içer, konuşur, yürür, gezer, gülümser, üzülür, ağlar, sevinir. Daha da ilginci, yaşadığı süre içinde çoğalarak kendisi gibi birkaç heykeltıraş daha meydana getirebilir. Bu sebeple heykeli heykeltıraşla karşılaştırıp kıyas etmek bile abestir.

Yontulmuş bir taş olan cansız heykelin heykeltıraşı olur da o heykelden bin kat daha harika olan Michelangelo'nun kendisinin bir heykeltıraşı olmaz mı? Elbette heykeltıraşı da özene bezene yontup yaratan bir heykeltıraşı olması gerekir.

Bu kıyastan anlaşılıyor ki, heykeltıraşı da yaratan bir heykeltıraş vardır. Çünkü her heykel kendi vücudundan daha çok kendi heykeltıraşını gösterir.

Karşımda bir heykel gibi duran köknar ağacına bakarken onun da mükemmel bir heykel olduğunu düşündüm. Bu ormanı, her biri ayrı güzellikte bir sanat eseri olan milyarlarca canlı heykellerin sergilendiği bir sergi sarayına benzettim o an.

Bu ağaçlar ve gölgelerinde açan çiçekler Michelangelo'nun heykelinden ve Picasso'nun tablolarından bin defa daha harika, daha güzel, daha mükemmel, daha sanatlı ve üstelik hepsi mucizedir.

Demek ki her heykelin bir heykeltıraşı olduğu gibi heykelden çok daha harika, daha güzel, daha mükemmel olan bu ağaçları da çamurdan, topraktan yaratan bir heykeltıraşı vardır.

Hiçbir şeyin kendi kendine olamadığı gibi bu muntazam, mükemmel, harika ve son derece güzel olan ağaçların da kendi kendine ortaya çıkması mümkün değildir. Bunların sonsuz kudret sahibi, sonsuz ilmi olan, mahir, sanatkâr bir Yaratıcısı vardır.

Zira, sanatlı bir eser, sanatkarını gösterir. Fiil failinden haber verir. Bir iğne ustasız olmaz, bir harf kâtipsiz olmaz. Bir köy muhtarsız olamaz. Bu ağaçlar, bu çiçekler, bu dağlar, bu gökyüzü ve yıldızlar nasıl ustasız olabilir? Nasıl sahipsiz olabilirler?

Bu kusursuz, mükemmel sanat eseri olan ağaçların, çiçeklerin elbette bir ustası, bir Yaratıcısı vardır.

O Yaratıcı, hadsiz derecede bu kadar çok ağacı, sonsuz kudret ve kuvvetiyle bir ağaç kolaylığında güzelce ve kolayca yaratmaktadır. Çünkü ona hiçbir şey ağır gelmez. Yaratıcı yer yüzündeki bütün ağaçları bir bahar kolaylığında, bir baharı bir ağaç kolaylığında ve bir ağacı da bir çiçek kolaylığında yaratmaktadır. Hiçbir şey ona ağır gelmez. O'nun "ol" demesi yetiyor, bir şeyin meydana gelmesi için.

* * *

Bu yazın ortalarında bir hafta sonu bizim yazlığın yakınındaki Orhangazi'de bir bağ evinde oturan bir arkadaşımı ziyaret ettik. Uludağ'ın kuzey batı eteklerindeki mütevazi yazlığına kahvaltıdan sonra gittik. Ağustos'un ilk cumartesi günüydü ziyaretimiz.

Arkadaşımın tek katlı, mütevazi yazlığı cennet gibi güzel bir bahçenin içinde meyve ağaçlarının arasında kaybolmuş küçük bir köşkü andırıyordu. Evin

bahçesinde bölgede yetişen meyvelerden bir çeşit bahçesi oluşturmuş.

Bu güzel bahçede şeftali, elma, armut, dut, kayısı, kiraz, vişne ne ararsanız vardı. Bahçenin bir köşesini de sebzelere ayırmış; sıralar halinde Bursa'nın meşhur kokulu çileklerinden dikmiş. Sıra sıra domates, biber, kabak yetiştirmiş bu güzel bahçede. Ağaçlar arasındaki boşluklarda kavun, karpuz bile vardı.

Önce meyve ağaçlarını gezdik. Küçük bahçeyi şöyle bir gezip dolaştık önce. Tam da zamanında gelmişiz. Çünkü bu mevsim meyvelerin birçoğunun olgunlaşma zamanıydı. Sadece kiraz zamanı geçmişti biraz. Çocuklar heyecanla meyve dolu ağaçların birisinden öbürüne koşuyorlardı.

Dallarında adeta bize gülümser gibi duran bu meyveler rengiyle, kokusuyla, tatlarıyla ve güzel görünüşleriyle insanın dikkati nazarını çekecek, kendilerini yemeye davet edecek tarzda yaratılmışlar.

Yere eğilmiş dallarında bize tebessüm eder gibi duran pembe yüzlü, kırmızı yanaklı şeftaliler lisanı halleriyle:

– "Gelin bizi koparın, bizi yiyin" der gibi duruyorlardı dalların uçlarında.

Bana en yakındaki bir şeftali ağacına yaklaştım. Meyvesini koparmadan önce ağacın bir dalındaki meyvelere bir de dibindeki toprağa baktım. Dallarından sarkan pembe yanaklı şeftaliler sanki bize tebessüm ediyor gibiydiler. Dibinde kuru bir toprak, dalında mütelezziz meyveleri vardı karşımdaki ağacın. Ağacın dibindeki toprakla dalındaki meyveler ilk bakışta bir tezat oluşturuyordu zihnimizde. Bu güzel meyveleri

seyrederken, ister istemez, kendi kendime sormadan edemedim:

– "Bu ağaç kuru topraktan bu leziz meyveleri nasıl yapıyor?"

Sonra bir şeftali meyvesinin serüvenini düşündüm. Gerçekten bitkiler nasıl fotosentez yapıyordu? Ta lise yıllarımdan beri bitkilerin bu gizemli fotosentez yapma olayı, çözülmesi imkânsız, çok bilinmeyenli bir denklemmiş gibi zihnimi kurcalar dururdu. O zamanlar biyoloji öğretmenimize ne kadar sordumsa bu konuda aklımı doyurucu bir açıklama yapmamıştı bana. Belki de yapamamıştı kim bilir.

Biyoloji öğretmenimizi bu konudaki yetersizliğinden dolayı ayıplamıyorum. Çünkü bilim hala bitkilerin nasıl fotosentez yaptığını tam olarak izah edemiyor. Bizde kafası çalışmayan bir adama "odun kafalı herif" derler. Oysa aslı odun olan bir ağaç yapraklarını güneş paneli gibi kullanarak güneş ışığını ve havadan kirli bir gaz olan karbondioksiti almakta, kökleriyle topraktan aldığı bitki besin maddeleri ve suyu da kullanarak, akıllı zannettiğimiz insanların bile yapamadığı tatlı bir gıda olan karbon hidratları, yani şekeri yapmaktadır. Bu meyvelerin içi karbonhidrat dolu biliyorsunuz.

Bilimin tam olarak açıklayamadığı bir olayı odun dediğimiz ağaçlar kolaylıkla yapabilmektedir. Bilim insanları ise fotosentezin izah edemedikleri safhasına "karanlık oda" diye bir ad koymuşlar, bu karmaşık konuyu izah ettiklerini sanıyorlar. Oysa fotosentez, bilim insanlarının bile açıklamaktan aciz kaldığı, bir odunun yapabileceği kadar basit bir iş değildir.

Bu hadise yeryüzünde hayatın devam etmesini sağlayan en büyük hadiselerden birisidir. Yeryüzündeki hassas denge fotosentezi sağlayacak şekilde kurulmuş. Gökteki Güneş bile fotosenteze destek olması için yaratılmıştır. Hatta bütün kâinat fotosentezi netice verecek şekilde tasarlanmış.

İnsanların ve hayvanların hayatlarını sürdürebilmesi için bitkilerin fotosentez yapmaları şart. Eğer bitkiler fotosentez yapmasaydı biz balıklar gibi yosun yemek zorunda kalacaktık. Ya da yiyecek bir şey bulamayacağımızdan acımızdan ölüp gidecektik. Böylece yeryüzünde hayat diye bir şey kalmayacaktı.

Bu fotosentez olayında zihnimi kurcalayan derin bir konu daha var. İnsanlar ve hayvanlar solunum yolu ile havadan oksijen alıp havaya karbondioksit veriyorlar. Bitkiler ise fotosentez yapmak için havadaki bu karbondioksiti hammadde olarak kullanmaktadır. Bu karbondioksiti kullanarak hayvanlar ve insanların yaşayabilmesi için hayati öneme sahip olan karbonhidratları (şekerler) üretiyor. Ayrıca hayvanlar ve insanların solunumu için gerekli oksijeni de havaya veriyorlar bu vesileyle. Bütün bunlardan anlaşılıyor ki yeryüzünde canlılar arasında mükemmel ve muazzam bir teavün ve yardımlaşma var. Bütün mahlukat birbirinin ihtiyacına cevap veriyor, birbirine yardım ediyor ve birbirinin yardımına koşuyor.

Demek ki bütün mevcudat, bütün kâinat ne kadar mükemmel ne kadar muhteşem ne kadar mütecanis, tek bir elden çıkmış gibi uyum içindeler. Tek bir İlahın kudretinden çıkmış muhteşem ve muazzam bir dünya var! İşte hayvanlar ve bitkiler arasındaki bu teavün ve yardımlaşma, bu tesanüt ve dayanışma ne

bitkilerin ne de hayvanları işidir. Bunu yapmak için öyle bir kudret öyle bir ilim lazım ki, bütün bu işleri yapabilsin. Ancak kudreti ve ilmi sonsuz bir Yaratıcı yapabilir bütün bu işleri.

Ben artık biliyorum ki, şu bahçedeki her bir ağacın gökteki Güneş ile hatta bütün kâinat ile bir münasebeti var. Çünkü bir şeftaliyi yaratacak zatın kâinatı yaratmaya da gücü yetecek birisi olması gerekir.

Sonra bu bahçedeki ağaçlara yakından bakıp inceledim. Dikkat ettim ki, bütün ağaçların dalları, yaprakları ve meyveleri arasında gözle görülür bir muvazene ve hassas bir ölçü var. Bahçedeki bütün ağaçlar ölçülü, mizanlı ve fesahatli yapraklarının dilleriyle, güzel, süslü ve cezaletli çiçeklerinin sözleriyle, muntazam ve belâgatlı meyvelerinin kelimeleriyle beraber bir Yaratıcı olduğunu gösteriyorlar. Bu muntazam ve muvazeneli halleriyle bir ustasının, bir Yaratıcının olduğuna şehadet ediyorlardı. Yapraklarının hışırtısı, Yaratıcısını tespih ediyorlar gibi geldi bana.

Ben ağaçların dallarında tebessüm eder gibi duran meyveleri seyrederken bütün bitkileri birden düşündüm. Bütün nebatat ve bitkiler âleminin kapısı fikrime açıldı. Beni içeriye çağırdılar:

– "Gel dairemizde de gez, bizim yazılarımızı da oku!" dediler.

Ben de girdim, onlara kulak verip gördüm ki: Sanki bütün bitkiler yeryüzünü gayet muhteşem ve müzeyyen bir zikir haneye çevirmişler. Her bir bitki topluluğu kendi arasında bir halkayı zikir oluşturmuş. Dal ve yapraklarının dilleriyle yaratıcılarını hem zikrediyorlar hem de şükrediyorlar. Hepsi birden lisanı

halleriyle: “Bizim Yaratıcımız birdir!” diye bağırıyorlardı. Bütün meyvedar ağaçların, Yaratıcılarını tespih ederek şehadet getirdiklerini ve ondan başka Yaratıcı yoktur dediklerini kalp kulağımla işittim.

Her biri ayrı bir güzellikte harika bir sanat eseri olan yeryüzündeki bütün bitkilerin aynı şehadeti yaptıklarını düşündüm. O hadsiz masnuatın yüz bin çeşit, ayrı ayrı tarz ve şekilde olan suretleri; gayet muntazam, sanatlı, mizanlı, zinetli olarak, mahdut ve madud, birbirinin misli, basit ve camid, birbirinin aynı veya az farklı ve karışık olan çekirdeklerden, habbeciklerden o iki yüz bin nevilerin farikalı ve intizamlı, ayrı ayrı, muvazeneli, hikmetli, yanlışsız, hatasız bir vaziyette umum efradının suretlerinin açılışı ise öyle bir hakikattir ki güneşten daha parlaktır. Yeryüzündeki bütün ağaçların çiçekleri, meyveleri ve yaprakları sayısınca o hakikati ispat eden şahitlerdir diye düşündüm.

Bütün ağaçların bütün meyveleri hep bir ağızdan: “Biz biriz, bir elden çıkmışız, bir tek zatın malıyız. Birimizi yapan umumuzu o yapar” diyorlardı sanki bana.

Ben bitkiler aleminde cereyan eden bütün bu işleri tabiata ve sebeplere veren ateistlerin aklına hep şaşıyorum. Kendileri izah edip açıklamaktan aciz oldukları fotosentez olayını bir oduna veriyorlar. Aklı, şuuru olmayan bir odun, yani ağaç bilimin açıklamakta aciz kaldığı fotosentezi nasıl yapabilir? Allah aşkına saçmalamayın! Bu ağaçlar bizim meyvelere ihtiyacımız olduğunu nereden biliyorlar?

Bu işlere ne tabiatın ne de sebeplerin gücü yetmez, eli yetişemez. Çünkü, birlikte son derece

kolaylık; şirkte imtina derecesinde bir zorluk ve müşkilat var. Yaratıcının yarattığı mahlukatı sebeplere ve tabiata vermekte nihayet derece müşkilat ve zorluk vardır. Bütün eşya bir tek Yaratıcıya verilse bir şey gibi kolay, çabuk ve ucuz olur. Eğer esbaba ve tabiata dahi hisse verilse bir tek şeyin icadı bütün eşyanın icadı kadar zor, ehemmiyetsiz ve pahalı olur.

Bu kâinat öyle bir tarzda yaratılmış ki; bir çekirdeği halk etmek için, bir ağacı halk edebilir bir kudret lazımdır. Ve bir ağacı halk etmek için de kâinatı halk edebilir bir kudrete ihtiyaç var. Yani bu kâinatı yaratan kim ise, bütün ağaçları ve meyveleri yaratan da odur. Her şeyi yaratan bir şeyi yaratabilir. Her şeyi yaratamayan hiçbir şeyi yaratamaz.

Oysa her şeyi tabiata ve sebeplere verenlerin nazarıyla bakınca, "işte bu ağaç, bu çekirdek, bu böcek, bu meyve, bu çiçek" deyip, güya basit bir şeymiş gibi geçiştiriyorlar. Fakat dikkatle ve ibretle bakınca onların nasıl bir sanat eseri olduğunu, burada nasıl bir yaratılış mucizesi gerçekleştiğini akıllara gösteriyor.

Bir ağacın yazılım programı, tabir caiz ise kaderi bir çekirdekte yazılmış. Bir çekirdekten ağaç, o programa, o kaderin düsturlarına göre meydana çıkıyor. Ağacın yazılım programını çekirdeğine yerleştiren Yaratıcı, o ağacın meyveyi nasıl yapacağını, fotosentezi nasıl gerçekleştireceğini o program içine koymuştur. İşte bir ağaç, akıllı insanların anlamakta ve anlatmakta zorluk çektiği fotosentez gibi gizemli bir mucizeyi o programa göre kolayca yapıyor. İşte bu kadar basit. Bir Yaratıcıya verdiğimiz zaman bu kadar kolay yapılıyor bütün bu işler.

Yaratıcı bu kâinatı ve kâinatın içindeki her şeyi gayet mükemmel, muhteşem ve muazzam bir mucize olarak yaratmış. Dikkatle ve ibretle baktığımızda şu kainattaki her şeyin Yaratıcının varlığının bir delili olduğunu anlayabiliriz. Ben şimdi anlıyorum ki, şu alemin Yaratıcısı, bütün güzel masnuatıyla kendini akıllı olanlara, özellikle insanlara tanıttırmak istiyor. Çünkü her sanatkâr kendi sanatını teşhir etmek, başkalarına göstermek ister. Bu kadar çok çeşitli ve bol meyvelerle, kıymetli nimetler ile kendini onlara tanıttırmak ve sevdirmek istiyor.

Ben her zaman şaşıyorum şu ateist felsefecilerin aklına! Bir şeyi, bir eseri görüp de onun ustasını, Yaratıcısını inkâr etmek mümkün mü? Bu yüzden her şeyi, tabiatı, dünyayı da inkâr eden şüpheci Sofestailer, şu dünyanın varlığını kabul edip de onun Yaratıcısını inkâr eden bizim ateist felsefecilerden daha akıllı davranmışlar. Neden biliyor musunuz? Bu Sofestailer, dünyanın varlığını kabul ederlerse mantıken onun bir Yaratıcısının da olması gerektiğini kabul etmek zorunda kalacaklarını düşünmüşler. Bakmışlar olacak gibi değil, her şeyi inkâr etme yolunu seçmişler. Kendi akıllarınca, "dünya yok, insanlar yok, sen de yoksun ben de yokum! Hasılı kelam hiçbir şey yoktur" deyip çıkmışlar işin içinden. Yaratıcıyı inkâr etmek için gözlerinin önündeki her şeyi, hatta kendilerini bile inkâr etmişler.

Oysa bizim aklı evvel, ateist felsefeciler her şeyin varlığını kabul ediyor, fakat bunların bir Yaratıcısı olduğunu kabul etmiyorlar. Sizin anlayacağınız bunların aklından zoru var.

Yerler, gökler ve içindeki her şey, zerrelerden galaksilere kadar her şey gayet mükemmel, muhteşem

ve muazzam bir sanat eseridir. Bütün beşer bir araya gelseler bir sineğin kanadını yaratamazlar. Her şey her cihetten mükemmel, her cihette mucize, hikmetli, dakik, ölçülü, müzeyyen ve mükemmel yaratılan şu kâinat ve kainattaki her şey bir sanat eseridir. Bu kâinatın bu derece mükemmel, muntazam ve mucize yaratılması gösteriyor ki, sonsuz bir ilmi ve hikmeti olan, her şeyi yaratmaya gücü yeten, her şeyin her halinden haberdar olan bir Yaratıcı vardır. Çünkü her eser bir cihette kendisini gösterirken çok cihetlerden ustasının varlığını, sıfatını, sanat ve maharetini gösterir.

İşte bu güzel meyve bahçesini gezerken, aklımdan hep bunlar geçiyordu. Güzel ve leziz meyveleri hem seyredip hem yerken, dolu dolu tefekkür ederek gezdim bu güzel bahçeyi.

* * *

Yazlıktan İstanbul'a döndükten iki hafta sonra bir pazar günü çocuklarla birlikte ailece Çekmeköy Hayvanat Bahçesini gezmeye gittik. Vahşi hayvanların, aslanlar ve kaplanların bulunduğu bölümden başladık gezmeye. İki saat sonra kuşların bulunduğu bölümünde bitirdik ziyaretimizi. Benim de çocukların da hayvanat bahçesinde en çok kuşların bulunduğu bölüm ilgimizi çekmişti. Uçanlar, uçmayanlar; göçenler, göçmeyenler

her türden yüzlerce çeşit kuş vardı hayvanat bahçesinde. Hatta deve kuşu bile vardı burada.

Her türden kuşların bulunduğu kafesleri gezerken cıvıldaşarak ötüşlerini dinledim. Her renkte kuşların, her biri farklı bir sesle öten bir orkestranın içinde bulduk kendimizi. Kanaryalar, ispinozlar, baştan karalar, çalı bülbülleri, arı kuşları, bülbüller, kuyruk sallayanlar, kerkenezler, atmacalar, doğan ve şahinler, leylekler, kartallar. Hepsinin rengi farklı, sesleri ayrı yüzlerce türleri vardı bu kuşların. O kadar çok kuş türü vardı ki, saymakla bitmez.

Bir de bu hayvanat bahçesinde bulunmayan, başka yerlerde yaşayan başka türde kuşlar var. Kuşların neşeli cıvıltılarını dinlerken burada olmayan başka türde kuşları ve bütün hayvanat âlemini hayalen düşündüm. Bütün hayvanat âleminin kapısı aklıma açıldı benim. Yüz binler ayrı ayrı seslerle ve çeşit çeşit dillerle beni içeriye çağırdılar:

- "Buyurun! Bize de bakın. Bizi de dinleyin" dediler cıvıltılı sesleriyle.

Ben de hayalen ve fikren içlerine girdim ve gördüm ki: Bütün hayvanat âlemi ve kuşların bütün türleri, bütün nevileri ve taifeleri, zemin yüzünü bir zikir haneye çevirmişler gibi geldi bana. Adeta İlahiyi bir orkestra kurmuşlar, durmadan ötüyorlardı cıvıltılı sesleriyle. Hepsi bir ağızdan Yaratıcılarını zikrediyorlardı sanki. Yaratıcılarını sena edip zikrediyorlar vaziyetinde gördüm bütün kuşları. Güya o hayvanların ve kuşların duyguları, cihazları, azaları ve sesleri, manzum ve mevzun kelimelerdir, muntazam ve mükemmel sözlerdir. Onlar, Yaratıcılarına şükrediyorlar, Yaratıcının vahdaniyetine şehadet

ediyorlar gibi geldi bana. Yoksa o güzel sesleriyle mütemadiyen, muntazam ve ahenkli ötüşleri boş sesler değildir.

Rengarenk çok güzel bir surette yaratılmış olan bu güzel kuşların yaratılışı hiçbir cihetle serseri tesadüfe veya kör kuvvete ya da şuursuz tabiata havalesi mümkün değil. Bunlar hiçten yoktan hikmetle, mükemmel bir surette, sanatlı olarak yaratılmışlar. Bu kadar mükemmel ve güzel yaratılmış bu kuşlar Yaratıcının sonsuz ilim ve hikmetini, sonsuz iradesini gösterir. Yaratıcının varlığına ve birliğine kuşların sayısınca şahitlik ederler.

Hayvanat bahçesinde hele bir tavus kuşu vardı ki, göreceksiniz! Güzelliğini anlatmaya kelime bulamıyorum. Bu ne süslü asil duruş, bu ne güzellikti böyle! Kaftanını giymiş bir sultanın mağrur ve asil duruşu vardı onda. Bu nasıl mükemmel, mucize bir sanat eseriydi! Hele o uzun kuyruğunu muhteşem güzelliğiyle yelpaze gibi açıp:

- "Benden daha güzeli var mı? Seyredin bu muhteşem güzelliğimi" dercesine mağrur duruşu var ya bitirdi beni.

O muhteşem sanat abidesi kuyruğundaki süslü, yeşil teleklerine nazar boncuğu gibi dizilmiş, göze benzer mavi mavi noktaları anlatamam size! Her biri bize bakan gizemli birer gözdü sanki! Masmavi göğsünü kabarta kabarta dans ederek muhteşem yeşil kuyruğunu bir yelpaze gibi açıp kısa bir gösteri yaptı bize. Tek kelimeyle müthiş bir şeydi bu kuş! Akılsız, şuursuz sebepler, serseri tesadüf, şuursuz tabiat, kendisinde olmayan bu muhteşem güzelliği verebilirler mi bu tavus kuşuna? Kimse bana bunu izah edemez!

Bu güzel kuşlarda birbirinden simaca farklı ve farikalı, şekilce pek süslü ve güzel, miktarca ölçülü, suretçe intizamlı bir tarzdaki yaratılışlarında öyle azametli ve kuvvetli bir hakikat görünüyor ki, her şeye gücü yeten, sonsuz bir ilim sahibi Yaratıcıdan başka hiçbir şey, hiçbir sebep, hiçbir kimse bu kuşları böyle güzel bir surette yaratamaz. Bu her cihetle binlerle hârikaları ve hikmetleri gösteren, bütün yeryüzünü birden ihata eden fiile sahip olamazlar. Yaratıcıdan başka birisinin böyle bir şeyi yapabilmesinin hiçbir imkânı, hiçbir ihtimali yoktur.

Bu güzel kuşların cıvıltılarını dinlerken, bir de onların üreyip çoğalmalarını düşündüm. Öğrencilik yıllarımda okuduğum biyoloji dersinden hatırladığım kadarıyla, yeryüzünün her tarafında yaşayan bütün kuşlar istisnasız yumurtadan çoğalırlar. Her türün yumurtadan yavru çıkarması için bir kuluçka dönemi var. En küçük bir kuştan, en büyük kartallara kadar bütün kuşlarda bir sistem benzerliği var: Hepsi yumurtadan çoğalırlar ve kanatları vasıtasıyla havada uçarlar. Şöyle bir düşünüyorum da bütün kuş türleri arasındaki bu benzerlik bana bunların aynı tornadan çıktığını söylüyor. Yani en küçük bir serçeyi yaratan kim ise kartalları yaratan da odur. Tavus kuşunu yaratan da. Çünkü aralarında bir benzerlik, bir birlik var. Bu birlik ve benzerlik biri gösterir. Bire işaret eder.

Birbirinin misli, birbirine çok benzeyen küçücük yumurtalardan ve yumurtacıklardan, nutfe denilen su katrelerinden o hadsiz hayvanların yüz binler çeşit tarzlarda ve suretlerde birer hikmet mucizesi mahiyetinde bulunan suretlerini, gayet muntazam ve muvazeneli, hatasız bir şekilde açmak, o yumurtadan

yavruları çıkarmak öyle parlak bir hakikattir ki yeryüzündeki bütün kuşların sayısınca deliller ve hüccetler o hakikati ispat eder.

İşte hayvanların bütün türleri ve nevileri, beraber öyle bir şehadet getiriyorlar ki, güya zemin büyük bir insan gibi büyüklüğü nispetinde "ondan başka Yaratıcı yoktur" diyerek ilan ediyor. Bu hayvanat bahçesindeki kuşları seyredince imanım bir kat daha arttı.

Demek ki, yer yüzünde dört yüz bin muhtelif hayvanatın taifelerini ayrı ayrı hiçbirini unutmayarak, şaşırmayarak, vakti vaktine kemali intizam ile yaratan, hikmet ve inayet ile terbiye ve idare eden bir Yaratıcı vardır. Bunun başka bir izahı olamaz.

* * *

Bu sonbaharda, bilimsel bir toplantı için Konya'da bulunuyordum. Toplantıdan sonra bir akşamüzeri Tropikal Kelebek Bahçesini ziyaret ettim. Kelebekleri çok seviyordum çünkü. Çocukken benim favori böceğim kelebeklerdi. Bu nedenle kelebekleri seyredip biraz tefekkür etmek istedim. Bu bahçenin ününü daha önce duymuştum. Hazır Konya'ya gelmişken burayı da ziyaret etmenin faydalı olacağını düşündüm. İki yıldır sürdürdüğüm çok özel bir

araştırmam vardı. Bu ziyaretin, belki bu araştırmama bir katkısı olabileceğini düşündüm.

Bu bahçe, son derece mükemmel planlanmış ve iyi tasarlanmış güzel bir kelebek bahçesiydi. Tropikal bir bahçe içerisinde yüzlerce, binlerce kelebeğin havada uçuştuğu, insanların omuzuna, ağaçların yapraklarına ya da seranın cam duvarlarına rengarenk kelebeklerin konup uçuştuğu bir masal dünyası gibiydi burası.

Gökyüzünden bakıldığında dev bir kelebeği andıran bu yapı, aslında devasa bir cam seraydı. Dışarda mevsim sonbahar olmasına rağmen, cam seranın etkisinden dolayı kendinizi adeta tropikal bir ormanda geziyormuş gibi hissediyorsunuz. Ortamın sıcaklığı bu kelebeklerin yaşadığı tropikal bir ormana göre ayarlanmış.

Dört bölümden oluşan kelebek bahçesinde kelebeklerin pupa halinden ölümüne kadar her aşamasının yaşandığı üretim alanları, kapalı uçuş alanları, açık uçuş alanları ile bir de kelebek ve böcek müzesi bulunuyormuş.

Bu tropikal bahçede 45 farklı türde on binlerce, belki yüz binlerce kelebek bulunuyormuş. Rengarenk kelebekler, sarı, kırmızı, mavi, turuncu, siyah, beyaz her renkte kelebekler var burada. Bildiğimiz renk kataloğunda bile olmayan renklerde kelebekler vardı bu bahçede. Ayrıca bu kelebek bahçesinde 98 türe ait yirmi bin adet bitki çeşidi varmış. Aynı zamanda bir botanik bahçesine çevirmişler burasını.

Bahçeye girince, binlerce bitki ve kelebeğin bulunduğu benzersiz bir atmosferin içinde buldum kendimi. Bir anlığına tropikal bir ormandaymışım gibi hissettim. Hayvanlar âleminin muazzam renkli

mücevherleri olan kelebekleri doğal yaşamlarında yakından izleme fırsatı buldum bu masal gibi bahçede. Tropikal bir ortamda kelebeklerin birbiriyle ve tabiatla olan harmonisine tanıklık ettim kısa bir süreliğine de olsa. Onların havada zikzaklar çizerek uçuşlarını ve zarif kanatlarının nakış nakış harita gibi çizilmiş mükemmel desenlerini seyrettim bir süre.

Gökkuşağı gibi rengarenk kelebekler havada uçuşuyor, ağaçların ve çiçeklerin üzerine konarak kısa dinlenme molası veriyorlardı. Çiçekten çiçeğe konan kelebekleri kendi doğal ortamlarında seyretmek insana tarifi imkânsız bir haz veriyordu. Bazı kelebekler narin ve incecik hortumlarıyla üzerine kondukları çiçeklerin nektarını emiyor, sonra havalanarak ağaçların yapraklarına konarak orada uzun süre dinleniyorlardı.

Tropikal ağaçların arasındaki koridorda yürürken rengarenk kelebeklerin bazıları omzuma konuyor bazıları da etrafımda zikzaklar çizerek uçuşmaya devam ediyordu.

Bahçede yalnız değildim, benden başka ziyaretçiler de vardı burada. Şöyle bir baktım etrafıma. Anne babalarıyla gelen çocuklar bir kelebeğin peşine takılmış, sevinç çığlıkları atarak kelebekleri kovalıyorlardı. Çocukluk işte, kendi düşlerinin peşine düşmüş gibi bir kelebeğin peşine düşmüş koşuyorlar.

Şaşkınlığımı biraz olsun üzerimden attıktan sonra bu tropikal ortamda bitkiler ve kelebekler arasındaki uçuş alanında kelebek kovalayan çocukları seyrederken hayalim beni çocukluk günlerime götürdü. Çocukken ben de az kelebek kovalamamıştım çimenler üzerinde, papatya kokulu kırlarda. Hayalim birden beni

o günlere götürdü. Bu tropikal ortamda çocukluk yıllarımın papatya ve kekik kokusunu alır gibi oldum.

Bu tropikal ormanın içerisinde ilerledikçe kulağımda yankılan kuş sesleri ve yakından gelen şelalenin şırıltısı içime tarifsiz, derin bir huzur veriyor, ortamın büyülü havasını daha gizemli hale getiriyordu. Bu haleti ruhiye içinde uçuşan kelebeklerin peşinden bakmaya, onların uçuşlarını seyretmeye devam ediyorum. Bir ara benim de çocuklar gibi koşasım, onlar gibi kelebek kovalayasım geldi içimden.

Bu tropikal kelebek bahçesinin içerisinde kelebeklerin arasında yürürken küçük cam bölmelerde pupalardan çıkmayı bekleyen kelebeklerin bulunduğu yeri de gezdim. Cam bölmelerde demir çubuklara yapışık olarak bekleyen, sıralar halinde dizilmiş yarasalar gibi ters asılmış pupalar duruyordu. Bu pupaların içinden zamanı geldiğinde ergin kelebekler çıkacaktı. Bu pupalar tropikal bölgelerden, çoğu Kenya ve Filipinler'den getirilmiş.

Kelebeklerle dans ede ede içerideki palmiye ve muz ağaçları ile binlerce çeşit bitkinin bulunduğu gezi parkurunda yürüdük. Biraz ilerde mağaralardan geçerek su sesinin geldiği şelaleye ulaştık. Burada şelalenin verdiği serinlikten bir nebze de olsa serinledik.

Burada da bizi papağanlar karşıladı. Bir ağacın dalları üzerinde sıralanmış papağanlar misafirlere akrobatik hareketlerle görsel bir şov sunuyordu.

Buradaki yapay mağaraları ve şelaleyi geçtikten sonra binanın küçük kelebek kanadı alanına geçiyoruz. Aman Allah'ım! Bu ne muhteşem güzellik böyle! Rengarenk orkideler, kasımpatılar ve ismini bile bilmediğim bir sürü çiçekler korosu karşıladı bizi.

Hemen yanında küçük havuzlar ile yapay akarsular, şırıl şırıl suların aktığı küçük dereler vardı bu bölmede. Derelerin kenarında da dikilmiş tropikal bitkiler süslüyordu bu bölmeyi.

Tropikal orman içerisinden çıkınca gezi parkurunun hemen sonunda bir kelebek müzesi vardı. Burayı da gezdim. Bu bahçede, bu doğal ortamda hiçbir ayrıntıyı kaçırmak istemiyordum. Bu alanda kelebeklerin davranışları, yaşam döngüleri, kelebek sınıflandırılmaları gibi bilgiler verdiler bize.

Kelebek müzesinin yanında diğer parkurda ise böcek köyü karşıladı beni. Bu bahçedeki böcek köyünü de gezdim. Üzerimizde daireler çizerek uçuşan, ağaçların yapraklarına, çiçeklerin üzerine konan birbirinden güzel rengarenk böcekler! Bu bahçe sadece kelebeklere özgü değilmiş meğer.

Önce kısa bir böcek filmi izledik burada. Sonrasında bir görevli böcekler hakkında bilgiler verdi bize. Beş ayrı yumurta şeklindeki böcek köyünün içinde, her yumurtanın, yani her bölmenin içinde farklı böcek resimleri ve anlatımları yer alıyordu. Kınkanatlılar, zarkanatlılar, hayalet böcekleri, peygamberdevesi, uğur böcekleri, yusufçuklar ile kızböcekleri anlatılan böcek guruplarından bazılarıydı. Daha önce hiç görmediğim şaşırtıcı ve gizemli pek çok böcek türü vardı burada.

Gelirken iyi ki de fotoğraf makinemi almışım yanıma. Bahçeyi gezerken en güzel kareleri yakalamak için arada bir basıyordum deklanşöre. Kimi kelebekler, gel beni fotoğrafla dercesine bize poz verirken kimileri ise tropikal orman içindeki bitkilerin arasında kaybolup gidiyor.

Bu masal dünyasından tam çıkmak üzereyken hemen burnumun dibindeki bir dala konmuş gövdesi parlak sarı, kanatları kurşuni zeminde mavi, turuncu, mor renkli göze benzer benekleri olan irice bir kelebeği yakından izledim.

O da kendisini seyrettiğimi anlamış gibi, iyice yaklaşmama rağmen uçmadı. Küçük bir çocuğun giymiş olduğu yeni ve güzel elbisesini başkasına göstermek istemesi gibi, konduğu yaprağın üzerinde durup kanatlarını açarak kanatlarındaki sonsuz güzelliği, desen desen işlenmiş süsleri görüp seyretmemi istiyordu sanki.

Aman ya Rabbi! Bu nasıl bir güzellik, bu ne muazzam ve muhteşem bir sanat! Bu kelebeğin narin kanatlarındaki sanat, kanatlarından daha belirgin görünüyordu. Sanki sanat maddeyi yutmuş, sanat tecessüm edip cisimleşmiş gibi sadece sanat görünüyordu bu kelebeğin kanatlarında. Bu kanatlarda madde yoktu, ruh gibi yoğun bir sanat gözüküyordu sadece. Ya da ben öyle görüyordum.

Bu kelebeğin kanadı zihnimi allak bullak etti. Şimdiye kadar o kadar çok kelebek görmüştüm de hiç birisi bana böyle ilginç gelmemişti. Bu kelebeğin kanadı adeta çarpmıştı beni. Sanki gözümde bir perde açılmıştı da bu kelebeğin kanadını bir kitabın sayfaları ve satırları gibi görmeye başlamıştım.

Bu kelebeğin kanatları bir anda zihnimde Darvin'in evrim teorisini darmadağın etti. Bu Darvin denen şarlatan halt etmiş! Gelsin, bana bir de bu kelebeğin kanatlarının nerden nasıl evrimleştiğini anlatsın! Şaklaban soytarı!

Şu anda, karşımda müthiş ve muazzam bir sanat eseri, bir hilkat abidesi duruyordu. Şu kelebeğin duruşu, şu kanatlardaki sanat, bizim tabiat felsefesi yapan meslektaşlarımızın bütün nazariyelerini rüzgârın yerdeki tozları süpürdüğü gibi alıp götürüyordu.

Ne yalan söyleyeyim, bu kelebeğin güzelliğini biraz kıskandım doğrusu. Yaratıcı beni affetsin. Bu küçücük kelebeğin kanatlarını yaratırken biraz daha fazla özen göstermiş sanki.

Bu kelebek bahçesinde görerek, yerinde izleyerek anladım ki, öyle küçük canlılar var ki, sanatça, sanat itibariyle kendinden cisimce büyüklerden daha büyüktür. Sanatça bir kelebek bir kartaldan ileri gitmezse de geri de kalmaz. Kurban olduğum Yüce Yaratıcı hüner ve maharetini küçük canlılarda daha fazla göstermiş, onları daha fazla süslemiş sanki. Sanattaki hüner ve marifetini, şu küçücük kanatlarda bütün şaşaasıyla teşhir edip göstermiş!

Şimdi sen gel, bu harika eserin ustasını, bu muazzam ve muhteşem sanatın sanatkârını inkâr edebilirsen inkâr et! Böyle bir şey mümkün müdür? Asla mümkün değil! Bunu yapabilmek için önce yeryüzündeki bütün kelebekleri ortadan kaldırmanız gerekir.

Bu güzel kelebek bahçesinden ayrılırken içimden; “iyi ki de gelmişim bu bahçeye” diye geçirdim.

* * *

Güzel bir ilkbahar günü günübirlik bir toplantı için Kırklareli'ne gitmiştim. Toplantı planlanandan daha kısa sürdü. Üniversiteden emekli olduktan sonra Kırklareli'ne yerleşip orada arıcılık yapan bir arkadaşım vardı. İstanbul'a dönmeden onu bir ziyaret etmeyi düşündüm. Öğlenden sonra onu ziyaret için yolla çıktım.

Onu Istranca Dağlarının eteklerinde, üç yanı ağaçlarla çevrili cennet gibi güzel, daracık bir vadide arıları ile meşgul olurken buldum. Bu ortama girince bin bir rayihanın karışımı bayıltıcı bir çiçek kokusu kuşattı beni. Her taraf mis gibi burcu burcu çiçek kokuyordu. Doğrusu çok özlemiştim böyle büyüleyici çiçek kokulu bir ortamı. Şehrin kasavetli havası bizi boğuyor, adeta nefesimizi kesiyordu.

Bu koku birden yıllar öncesine, çocukluğumun geçtiği köyümüzün kekik ve papatya kokulu bozkırlarına götürdü beni. Çocukluğumda arkadaşlarımla beraber koştuğumuz kırlarda, tırmandığımız bozkırın yamaçlarında almıştım ben bu kokuyu yıllar önce.

Yabani böğürtlenler, papatyalar, arı otları, nergisler, gelincik ve sümbüller hepsi çiçek açmış, yol kenarlarını, ağaç kümelerinin arasındaki boşlukları gök kuşağı gibi bir renk harmonisine dönüştürmüş.

Hayli zaman olmuştu görüşmeyeli, emekli olduktan sonra hiç görüşmemiştik onunla. Beni görünce çok sevindi doğrusu. Heyecandan ne yapacağını şaşırdı.

Önce bana kendi elleriyle hazırladığı arı sütü ve propolis karışımlı bal şerbeti ikram etti. Kısa bir hoş beşten sonra arı kovanlarını gezdirdi bana.

Yarı yerine kadar çiçek ve otların içine gömülmüş, sıralar halinde dizili yüz kadar kovanı vardı burada. Kovanları gezdirmeden önce alanın girişinde, arıların vızır vızır gidip geldiği bir ortamda, ayak üstü kısa bir seminer verdi bana. Bir iki yutkunduktan sonra:

- Şu arılar var ya hocam, çok çalışkan hayvanlar, diye başladı anlatmaya. Bir arı ergin hale geldikten sonra ölünceye kadar hiç durmadan çalışır. Bir işçi arı günde yaklaşık 12 saat çiçeklerden nektar toplayarak kovanına taşır. Kovandaki arılar bir kilo bal yapabilmek için beş buçuk milyon çiçeği ziyaret ederler. İşçi arılar üç ay kovan içinde, üç ay kovan dışında toplam altı ay çalışır ve sonunda ölürler. Bir işçi arı ömrü boyunca sadece bir çay kaşığının 12'de 1'i kadar bal yapabilir.

Arılar balı, çiçeklerden topladıkları nektardan yaparlar. Nektar toplama işlemi esnasında aynı zamanda çiçeklerin tozlaşmasını sağlayarak ağaçların meyve vermesine hizmet ederler. Eğer bu arılar olmasaydı, biz bazı meyveleri hiçbir zaman yiyemezdik.

Bir arı bal özü toplamak için kovandan beş kilometre kadar uzağa gidebilir ve dönüşte güneşe bakarak hiç şaşırmadan kovanını kolaylıkla bulabilir. Mükemmel yaratılışa sahip bu mucizevi böcekler, iki midelidir. Midenin birinde, özel bir enzimle nektarı karıştırarak bal yapar. Diğer midesiyle de kendi yaşamını devam ettirir" dedi gülümseyerek.

Öteden beri arı gibi zehirli bir böceğin, bal gibi harika bir gıdayı nasıl yaptığını hep merak etmişimdir. Bu hayvan bildiğimiz bir böcek. Hem de zehirli bir böcek. Vücudunuzun herhangi bir yerine zehirli iğnesini batırdığı zaman sizi saatlerce kıvrandırabilir.

Böyle bir böceğin bal yapması tam bir mucizedir. Balı bu böceğin kendi başına yaptığını benim aklım bir türlü kabul etmiyor. Öyleyse kim yapıyor balı? Arıya benzer bir sürü böcek, bir sürü eşek arısı var yer yüzünde, ama hiç birisi bal yapamıyor.

Neden bu kadar çok böcek türü arasında sadece bal arıları yapabiliyor bu balı? Bana konuyla ilgili bir bilim adamı bunu açıklayabilir mi? Hiç sanmam. Çünkü onlar da bilmiyor neden sadece bal arısının bal yapabildiğini. Onu bırakınız arının balı nasıl yaptığını bile tam olarak açıklayamazlar.

Arılar bal özünü çiçeklerden topluyor midelerinde yoğuruyor sonra o nektarlar bal oluveriyor. O kadar basit değil balın oluşumu. Arıların topladıkları nektarı bal midelerinde nasıl bir kimyevi muameleden geçirdiğini, hangi enzimlerin devreye girip neyi nasıl sentezlediğini açıklayabilecekler mi? İşte işin asıl zor tarafı da burada.

Zahiren arı yapıyor gibi görünse de bence arının kulağına bir yerlerden fısıldanıyor balı nasıl yapacağı. O da kendine fısıldanan ilhama göre bal gibi harika bir gıdayı kolayca yapıyor. Yoksa bal yapmak, arı gibi zayıf, zehirli bir böceğin yapacağı iş değil.

Bence bu arının arkasında bal yapmasını bilen, insanların bala ihtiyacı olduğundan haberdar olan ve böyle basit bir böceğe bal yaptırtmaya gücü ve kuvveti

yeten birisi var. Arıyı bal yapacak bir istidatta yaratan, ona balı yaptıran odur.

Arkadaşım kovanları gezdirirken arılarla ilgi şimdiye kadar hiç duymadığım ilginç şeyler de anlattı. Ana arının petek gözlerine bıraktığı aynı yumurtalardan, balla beslenen yumurtalardan işçi arı; arı sütüyle beslenen yumurtalardan ise kraliçe arı çıkıyormuş. Gerçekten çok ilginç geldi bu bana. Darvinciler bunu nasıl izah ederler, doğrusu çok merak ediyorum. Çünkü bu olay, Charles Darvin'in bile açıklayamayacağı kadar ilginç ve karmaşık.

Arkadaşımla vedalaşırken, arılarla ilgili bilmediğim pek çok bilgiyi öğrenmiş olarak dönüyordum İstanbul'a. İnanın sadece şu bilgileri öğrenmek için bile İstanbul'dan Kırklareli'ne gelmeye değerdi.

* * *

Bazı şeyler var ki, sürekli gördüğümüz, ona alıştığımız, ülfet ettiğimiz için sıradan bir şeymiş gibi gelir bize. Üzerinde hiç düşünmeden, öylesine bakar geçeriz. Mesela onlardan birisi süttür. Sütü bilmeyen var mı? İnek, koyun, keçi gibi hayvanlardan sağılan, beyaz renkli sıvı bir maddedir. Aynı zamanda besleyici bir gıda olduğunu bilmeyen yoktur.

Akşam yemekten sonra çalışma odamda çalışırken, süt gibi mugaddi ve mucize bir gıdayı düşündüm. Süt hakkında literatür araştırdım biraz. Süt hakkında; "Bu bizim her zaman gördüğümüz, bildiğimiz süt, inek yapıyor bunu" deyip basit bir şeymiş gibi geçiştiriyoruz. Oysa süt, tanımlandığı kadar basit bir şey değildir.

Böyle harika bir gıdayı inek, koyun, keçi, deve gibi hayvanların yapıyor olması beni bazen düşündürüyor. Bu hayvanlar ot ve saman yiyor süt yapıyor. Çok basit bir şeymiş gibi görünüyor bize. Dünyanın kafası en çalışmayan bir hayvanı olan inek, süt gibi dünyanın en harika bir gıdasını, ot ve saman gibi en basit bir maddeden yapıyor.

Süt teknolojisi üzerinde araştırma yapan bilim adamları da sütü ve ineğin süt yapışını inceleyerek akademik kariyer elde ediyorlar. Doktora, doçentlik ve profesörlük gibi payeler alıyorlar.

Oysa süt teknolojisi konusunda uzman, dünyanın en seçkin yirmi tane profesörünü bir araya toplasanız, önlerine en tazesinden, en semizinden bir torba yeşil ot koysanız, ineğin kolayca yaptığı sütü yapabilirler mi? İneğin aklı yok, zekâsı yok, parası, teknolojisi yok, ama ottan, samandan süt gibi harika bir gıdayı yapıyor. İnsanın aklı var, zekâsı var, sermaye ve teknolojisi de var, ama bir ineğin yaptığı sütü yapamıyor.

O zaman gerçekte sütü yapan inek değil bence. Eğer sütün yapılmasını ineğe verirseniz, bu kelli felli profesörleri inekten daha aşağı düşürmüş olursunuz.

Belki inek bir tezgâh, bir laboratuvar, bir fabrika gibi çalışıyor, çalıştırılıyor. Bir bisküvi fabrikası

gördüğümüzde, bisküviyi bu fabrika yapıyor mu diyoruz? Elbette fabrika bisküvi yapmaz; bisküvi fabrikada yapılır. Aynen inek de böyle bir fabrika gibidir. Sütü inek yapıyor denmez; süt inekte yapılıyor denir. Ya da ineğe süt yaptırılıyor denir. Yoksa bu iş, ineğin tek başına yapacağı bir iş değil.

Geçenlerde Ziraat Fakültesi Zootekni bölümünde süt teknolojisi konusunda uzman bir arkadaşımla görüşmüştüm. Ona ineğin sütü nasıl yaptığını, zootekni biliminin bunu nasıl açıkladığını sordum. O da çok ilginç bir cevap vermişti bana, hiç unutmam. Arkadaşımın anlattıklarına göre bu günkü modern bilim, ineğin sütü nasıl yaptığını tam olarak açıklayamıyormuş. Bunu izah etmeye çalışan üç ayrı teori varmış: Şöyle olabilirmiş… Böyle olabilirmiş. Miş, mışlarla açıklamaya çalışıyormuş bilim adamları ineğin sütü nasıl yaptığını.

Yine arkadaşımın anlattığına göre sütte öyle harika bir şey daha varmış ki, bu işin ineğin işi olmadığını çok açık şekilde ortaya koyuyor. O da şudur: Bir yavru ilk doğduğunda annenin memesinden "ağız" denen, bağırsakları temizleyip harekete geçiren, sindirim faaliyetine hazırlayan, mineral ve vitamin deposu bir süt gelirmiş ki tamamen harika ve mucize bir şeydir bu ağız sütü.

Daha da ilginci, sütün içeriği yavrunun doğuşundan itibaren sütten kesilinceye kadar her gün, günlük olarak sürekli değişiyormuş. Yani bir yavrunun günlük olarak hangi vitamin ve mineralden neye ne kadar ihtiyacı varsa, sütün içeriği günlük olarak ona göre ayarlanıyormuş. Yani anne sütünün vitamin ve mineral içeriği yavrunun günlük ihtiyacına göre her gün

düzenli olarak değişiyormuş. Sanırım bu bütün annelerde böyledir. Bu ne dakik, bu ne hassas bir planlamadır böyle! Bu ne mükemmel ve harika bir iş! Bu nasıl bir mucize! Bilim adamları bunu nasıl açıklayacaklar acaba?

Ben şimdi o süt teknolojisi profesörlerine sorsam: Bu hassas planlamayı inek kendisi mi yapıyor acaba? Yoksa buzağı ineğe her gün bir liste verip; "Anneciğim benim bugün şu kadar mineral ve vitamine ihtiyacım var. Bana bugün buna göre bir süt hazırla" deyip o mu yaptırıyor annesine bunu acaba? İneğin aklı olsa, böyle bir fikri ona söyleseniz, o bile kabul etmez böyle bir saçmalığı. Belli ki bu iş ne ineğin işi ne de buzağının.

Demek yavruların ve insanların süt gibi bir gıdaya ihtiyacı olduğunu bilen, her şeye gücü yeten, ilmi ve kudreti sonsuz olan bir Yaratıcı, perde arkasından, memeler musluğundan, kan ve fışkı ortasından, bulandırmadan, dünyanın en latif, en mugaddi gıdası olan sütü insana ikram ediyor. Zayıf, aciz ve narin yavruları böyle mucize bir gıda ile besliyor.

* * *

Bir gün aynanın karşısına geçip aynada kendime baktım. Hayranlıkla aynada kendi suretimi seyrettim bir süre. Bu göz, bu kulak, bu el, bu ayak hepsi ölçülü, mükemmel, muhteşem ve harika bir surette yerli

yerine yerleştirilmiş. Birisinin yerini değiştirmeye kalksanız bu güzellik ve insicam, bu denge ve intizam hemen bozulacaktır. İç organları da böyledir, hangi organ nerede olması gerekiyorsa, oraya yerleştirilmiştir.

İnsan bedeninde baş ile gövde arasında, eller ile ayaklar arasında bugünkü modern bilimin "altın oran" dediği mükemmel bir ölçü ve hassas bir denge var. Şu muhteşem kâinatta olduğu gibi insanda da her şey hassas bir denge üzerine kurulmuş.

Aynada kendi simamı hayranlıkla seyrederken, bilimsel yönünü ve araştırmacılığını çok takdir ettiğim İmamı Gazali'nin bir sözünü hatırladım. Bu büyük allame insan hakkında: "Daire-i imkânda bu mükevvenattan, bu suretten, bu şekilden daha güzel, daha bedi, daha harika bir suret olamaz" demiş. Yani milyonlarca ihtimal içerisinde şu anki insan suretinden daha güzel, daha harika başka bir suret olamaz. Yani Yaratıcı insanı olabilecek ihtimaller arasından en güzel sureti seçerek yaratmış. Bundan daha güzel bir insan sureti olamaz. Bu suret insan için olabilecek en mükemmel, en güzel ve en muhteşem surettir.

Bu güzellik, insanın dış suretindeki güzelliğidir. İnsan etten, kemikten yapılmış kuru bir bedenden mi ibarettir? İnsanın bir de görünmeyen iç yüzü, iç dünyası vardır. İnsana medar esas güzellikler içinde gizlidir.

Ben insanı hep bir bilgisayara benzetirim. Bir bilgisayar, masa üstüne koyduğumuz, adına da "masaüstü" dediğimiz bir kutudan ibaret değildir. O kutu sadece bir tenekedir. Halbuki bilgisayarı bilgisayar yapan, o kutunun içindeki yazılım ve donanımdır. Yani bir bilgisayar ana hatlarıyla iki bölümden oluşur. Birinci bölüm: Masamızın üstündeki teneke kutu; ikinci bölüm:

O kutunun içindeki, bütün işlemleri yapan yazılım ve donanım programıdır. Bilgisayar, ikisi birlikte olduğunda bilgisayardır. Hepimiz çok iyi biliriz ki, bilgisayarı oluşturan esas bölüm içindeki yazılım ve donanım programıdır.

Aynen bu misalde olduğu gibi insanın dış görünüşü bilgisayarın kutusuna benzer. İnsanı insan yapan mahiyeti, onun içindeki yazılım ve donanımdır. Yani onun ruhudur. Tıpkı bir bilgisayar gibi insan da iki ana bölümden oluşur: Birinci bölüm, bedeni; ikinci bölüm ise, onun içindeki yazılım ve donanım programı olan ruhudur.

İşte insanı insan yapan değerler iç âlemindedir. İnsanın dışı, sureti mükemmel, muhteşem, harika ve güzeldir. Ama onun iç âlemi, dışından daha harika, daha muhteşem ve daha güzeldir. Onun ruhunun müştemilatından olan akıl, kalp, vicdan, sır, hayal gibi manevi organları öyle mükemmel ve harikadır ki her birisi başlı başına ayrı bir âlemdir. İnsanı daha da güzelleştiren onun iç âleminde bulunan sevmek, acımak, sevinmek, lezzet almak gibi sıfatlarıdır.

İnsan, iç ve dış dünyasıyla birlikte tek kelimeyle muhteşem ve mucizedir. Bu yüzden ben bütün meslekler içerisinde bir meslek erbabının inkârcı olmasını asla kabul edemiyorum. Bir felsefeci deist ya da ateist olabilir. Meslek ve meşrepleri itibarıyla gayet normal karşılıyorum bunu. Bir mühendis, bir muhasebeci, bir öğretmen inkârcı ve ateist olabilir.

Ama bir meslek erbabı var ki, onların inkârcı ve ateist olmalarını asla kabul edemiyorum. Doktorlar. İnsan anatomisini okuyup, insan bedenini inceledikten sonra bir doktorun bu bedenin Yaratıcısını inkâr

etmesini bir felsefeci olarak bir türlü kabullenemiyorum. Onların bu durumu, tablolarını görüp de Picasso'yu, Musa heykelini görüp de heykel tıraşı Michelango'yu inkâr etmek gibi bir şeydir. Aslında kendi kendilerini inkâr ediyor bence bu ateist doktorlar.

Tabloyu görüp de ressamını, heykeli görüp de heykeltıraşını inkâr etmek mümkün mü? O zaman aklını çıkar at kafandan. Bu nasıl mümkün değilse, bu harika insan bedenini görüp de onun ustasını, Yaratıcısını inkâr etmek de mümkün değildir.

Ya böyle mucize bir varlık olan insanın ihtiyaçları! Bu alemde ne varsa insanın hepsine ihtiyacı vardır. Sadece havaya, suya, ekmeğe değil her şeye ihtiyacı var insanın. Gözün görmeye, kulağın işitmeye, aklın düşünmeye, midenin gıdalara, ciğerlerin oksijene, kalbin sevmeye hakeza her aza ve organının ayrı ayrı ihtiyaçları var. Sadece bunlar mı? Onun çok daha büyük şeylere de ihtiyacı var. Yaşaması için Ay'a, Güneşe, galaksilere hatta bütün kâinata birden ihtiyacı var.

Ne ilginçtir ki, insanın neye ihtiyacı varsa doğduğunda yanı başında hazır bulur onları. Doğduğunda ihtiyacı olan süt hemen yanı başında annesinin göğsünde memeler musluğunda hazır bekliyor onu. Bir insanın her an havaya ihtiyacı var. Her taraf, dört bir yanı hava ile sarılmış durumda. Ara sıra suya ihtiyacı olur. Dünyanın dörtte üçü sularla kaplıdır. İnsanın yemeye içmeye ihtiyacı var. Meyvelere ihtiyacı var. Dünyada bütün nebatat ve hayvanat onun ihtiyacı olan gıdaları üretiyor var gücüyle. Ağaçlar insan için meyve veriyor. Topraklar onun için hububatı yetiştiriyor. Koyun, keçi, inek, deve gibi hayvanlar onun

için et ve süt veriyor. Tavuk onun için yumurta, arı onun için bal yapıyor. Yağmur onun için yağıyor, Güneş onun için doğuyor. Hasılı kelam bütün kâinat insana hizmet ediyor. Kâinatın bütün müştemilatı, bütün unsurları el ele vermiş insanın hizmetine koşturuyorlar.

Pekiyi kâinatın bütün unsurlarını, bütün envâını insanın etrafında toplayıp insan için çalıştıran, onun bütün ihtiyaçlarına muntazam bir şekilde karşılık verdiren, onun hizmetine koşturan, canlı cansız bütün mahlukatı insana hizmet ettiren sır nedir?

İlk bakışta insanın aklına iki şey geliyor: Ya diyeceksiniz ki, kâinatın her bir nevi, canlı cansız bütün mahlukat, nebatat ve hayvanat, hatta Ay ve Güneş, her şey, kendi kendine insanı tanıyor, ona itaat ediyor, ona muavenet ediyor ve onun yardımına koşuyor.

Yani aklı, şuuru olmayan güneş insanı tanıyor, insanın ihtiyacını biliyor, ona merhamet ediyor. Işığı ile bitkilerin fotosentez yapmasına yardım ediyor ki insanlara meyve versinler. Develer, koyunlar, keçiler de insanı tanıyor, onun gıdalara ihtiyacı olduğunu biliyorlar. Ona acıyarak et ve süt veriyorlar insana. Bağlar ve bahçelerdeki bütün ağaçlar da insanı tanıyor, onun yaşaması için meyvelere ihtiyacı olduğunu biliyor, ona meyve veriyorlar.

Kainattaki bütün mahlukatın kendi kendine insanı tanıması, ona itaat ve yardım etmesi, onun yardımına koşması yüz derece akıldan uzaktır. Akıldan uzak olduğu gibi, çok muhalleri intaç ediyor. Çünkü bunlarda akıl yok, bilgi yok, güç ve kuvvet yok, merhamet ve şefkat yok. İnsanı tanımaz ve insanın ihtiyaçlarını bilmezler. Demek böyle bir düşünce yüz

derece akıldan uzaktır. Böyle bir düşünceye kargalar bile güler.

Ya da diyeceksiniz ki, insanda ilah kuvvetinde bir güç var ki, bütün mahlukatı, kâinatın bütün unsurlarını, Ayı ve Güneşi emri altına almış, bunları kendisine hizmet ettiriyor.

İnsan gibi zayıf, aciz, fakir olan bir mahlukun bir ilah gücüyle bütün mahlukatı emrinde çalıştırması, onları kendine hizmet ettirmesi aklen mümkün değil. Gözle görülmeyen küçük bir mikroba bile mağlup olan, gözsüz bir akrebe, ayaksız bir yılana yenik düşen insan gibi aciz bir mahlukun bütün kâinata sözünün geçtiğini iddia etmekten daha saçma bir düşünce olamaz.

O zaman bütün kâinatı, canlı cansız bütün mahlukatı insana hizmet ettiren kim ya da nedir?

Bu sorunun tek cevabı var: Demek ki, kâinatın bütün unsurlarını, yıldızları ve galaksileri, bütün envaını hikmet dairesinde insanın etrafında toplayıp, onun bütün ihtiyaçlarına muntazam bir şekilde kemâl-i intizam ve inayetle koşturan, canlı cansız bütün mahlukatı insana itaat ve hizmet ettiren perde arkasında birisi var. Demek insanı bilen ve tanıyan, ona merhamet eden Yaratıcı yapıyor ve yaptırıyor bütün bu işleri.

Demek onun merhameti, insan gibi zayıf, aciz, fakir bir mahlukuna koca kâinatı bütün müştemilatıyla hizmet ettiriyor. Ayları, güneşleri, galaksileri, yerdeki bütün mahlukatını onun emrine vermiş. Bütün kâinatı insana hizmet ettiriyor. Memeler musluğundan, kan ve fışkı ortasından, bulandırmadan, dünyanın en latif, en mugaddi sütünü insana ikram ediyor.

Sadece insanın değil, bütün mahlukatın rızıkları ummadığı, bilmediği, eli yetişmediği yerden

mükemmel bir şekilde hayat sahiplerine ikram ve ihsan ediliyor. Bütün mahlukatın ihtiyaçlarına cevap veren, onları terbiye ve tanzim eden, tertip ve tekmil eden Yüce Yaratıcının merhametidir. Yaratıcı insanı kâinata bir merkez olarak yaratmış. Bir ağacın kökleri ve dallarıyla beraber meyveye müteveccih olduğu gibi bütün nimetler, kâinat ağacının en son, en mükemmel, en cami meyvesi olan insana müteveccih olmuştur. El ele vermişler, insana hizmet ediyorlar.

Demek ki perde arkasında, bütün bu işleri idare ve tertip eden bir Yaratıcı vardır.

* * *

Bu günlerde peygamberlerin hayatını inceleme merakı uyandı bende. Sahaflar çarşısına giderek bir peygamberler tarihi kitabı aldım ve hemen o akşam başladım okumaya.

İlk insan ve aynı zamanda ilk peygamber olan Hazreti Adem'den başladım peygamberlerin hayatını incelemeye. Bu kitaptan öğrendiğime göre insanlık tarihinde yüz yirmi dört bin peygamber gelmiş. Okuduğum kitapta sadece yirmi beş tanesinin hayatı anlatılıyordu.

Üç gün içinde baştan sona kadar okudum bu kitabı. Ben anladım ki, insan nev'inin en nurani ve en mükemmeli olan bütün peygamberler hepsi bir noktada

ittifak etmişler ve hepsi bir ağızdan "Allah'tan başka ilah yoktur" demişler. Göstermiş oldukları doğru mucizeleriyle bir Yaratıcının varlığını ve birliğini dava etmişler. Getirdikleri iman nuruyla insanları hayvaniyet mertebesinden meleklerin derecesine çıkarmak için onları Yaratıcıya inanmaya davet ettiklerini ve ümmetlerine iman hakikatlerini ders verdiklerini hayalen gördüm.

Bu kitaptan anladığıma göre bütün Peygamberlerin davası, görevleri ve hayatının gayesi Yaratıcının vücuduna ve vahdetine, sıfat ve esmasına delalet ve şehadet etmektir. Yaratıcının varlığını ispat, ilan ve ilam etmektir. İnsanlık tarihinde gelen yüz yirmi dört bin peygamber bu görevlerini hakkıyla yapmışlar. Allah'ın varlığını ve birliğini ilan ve ispat etmişler. Öldükten sonra yeniden dirilmenin olacağını ve ahiret hayatının var olduğunu mucizeleriyle zamanın insanlarına ilan etmişler.

Bu peygamberler, Yaratıcının varlığını ve birliğini zamanın insanlarının idrak ve anlayışına uygun şekilde ilim ve hikmetle, mantık ve muhakemeyle, delil ve hüccetle akıllarını ikna edip kalplerini işba edecek şekilde tebliğ etmişler.

Bu kadar çok insanın aynı noktada böyle ittifak etmeleri, hepsinin aynı noktaya işaret etmeleri şayanı dikkat bir hadisedir. Oysa felsefe tarihinde aynı konuda, bir noktada iki felsefecinin ittifak etmesi ender rastlanan bir durumdur. Felsefeciler bir konuda her biri ayrı ayrı şeyler söylemişler. Birinin ak dediğine diğeri kara demiştir.

Fikren ve hayalen o peygamberlerin rahleyi tedrisatlarında diz çöküp onları dinledim. Gördüm ve anladım ki:

İnsanların en meşhurları, istidatça en yüksekleri ve en namdarları olan o peygamberlerin her birisinin elinde bu kâinatın Yaratıcısı tarafından verilmiş nişaneyi tasdik olarak mucizeler bulunduğundan, her birinin ihbarı ile insanlar arasında büyük bir topluluk onlara ümmet olup davalarını tasdik etmişler ve onlara iman etmişler.

İşte o yüz yirmi dört bin peygamberin ittifakla hüküm ve tasdik ettikleri bir hakikatin ne kadar kuvvetli ve kat'î olduğunu anladım. Ve bu kuvvette, bu kadar çok muhbir-i sadıkların hadsiz mucizeleriyle imza ve ispat ettikleri bir hakikati inkâr eden ehli dalalet ne derece hadsiz bir hata ettiklerini ve ne kadar hadsiz bir azaba müstahak olduklarını anladım. O ciddi ve doğru zatları tasdik edip iman getirenlerin ne kadar haklı ve hakikatli olduklarını bildim.

Bunca peygamberin, Yaratıcı tarafından fiilen tasdik hükmünde olan hadsiz mucizelerinden ve hakkaniyetlerini gösteren, muarızlarına gelen semavî pek çok tokatlarından ve hak olduklarına delâlet eden şahsî kemalâtlarından ve hakikatli talimatlarından, doğru olduklarına şehadet eden kuvvet-i imanlarından, tam ciddiyetlerinden ve fedakârlıklarından, ellerinde bulunan kudsî kitap ve suhuflarından onların yolları doğru ve hak olduğuna inandım.

Yüz yirmi dört bin peygamberin, ayni konularda yani iman hakikatlerinde icma ve ittifakları, aynı konularda birbirlerini desteklemeleri öyle bir hüccettir ve öyle bir kuvvettir ki dünyada hiçbir kuvvet karşısına

çıkamaz, hiçbir şüphe ve tereddüde yer bırakmaz diye anladım. Ve onların Yaratıcı tarafından gönderilen birer peygamber olduğuna inandım. İnancım bir kat daha arttı. Göğsüm genişledi, içim ferahladı. İçim tarif edemediğim bir huzurla doldu.

Bu kadar vasıflara sahip yüz yirmi dört bin Peygamberi yalanlamak mümkün müdür? Onların iddia ettikleri hakikatleri inkâr edebilir misiniz?

* * *

Şimdiye kadar yapmış olduğum araştırma sonuçlarını değerlendirirken bir gün kendi kendime:

– "Madem ben yerleri, gökleri, dağları ve denizleri inceleyerek bu kâinatın Yaratıcısını arıyorum. Elbette her şeyden evvel bu mevcudatın en meşhuru, düşmanlarının tasdikiyle dahi en mükemmeli, en büyük kumandanı, en meşhur ve en namdar hâkimi, sözce en yükseği, akılca en parlağı olan, asırları faziletiyle ve getirmiş olduğu nuruyla ışıklandıran Hazreti Muhammed'in hayatını öğrenmeliyim ve kâinatın Halikını ondan sormalıyım diye düşündüm.

Aynı gün öğleden sonra sahaflar çarşına giderek onun hayatını anlatan kalın ciltli bir kitap aldım. Akşam eve dönünce hemen başladım okumaya. Bu kitabı

okumayı iki haftada tamamlayabildim. Çünkü çok dikkatli inceliyordum onun hayatını. Bu yüzden dikkatle, itinayla başından sonuna kadar satır satır okudum bu kitabı.

Okuduğum bu kitaptan öğrendiğime göre son Peygamber olan Hazreti Muhammed çölde bedevî bir kavimde, ümmi bir muhitte doğmuş. Daha dünyaya gelmeden babasını, sekiz yaşında iken annesini kaybetmiş. Çocukluğu öksüz ve yetim olarak önce dedesi Abdülmuttalib'in yanında, o ölünce de amcası Ebu Talip'in himayesinde geçmiş. Gençliği sosyal hayattan uzak, dünya halinden, siyasi ahvalden habersiz, kitapsız ve fetret asrının karanlıklarında bulunan bir toplulukta geçmiş.

Kırk yaşına gelince Yaratıcı tarafından bir melek vasıtasıyla vahiy gönderilerek peygamber olarak görevlendirilmiş. O asır, gerçekten Hazreti Muhammed'in getirdiği nur ile beşer için tam bir saadet asrı olmuş. Çünkü cehalet karanlığında yaşayan en bedevî bir kavmi ve en ümmi bir topluluğu getirdiği nur vasıtasıyla, kısa bir zamanda öyle değiştirmiş ki, dünyaya üstat ve hâkim eylemiş. Çok kısa bir zamanda insanların akıllarını, ruhlarını, kalplerini, nefislerini öyle bir fetih ve teshir etmiş ki, cahiliye asrını saadet asrına çevirmiş.

Asrı sadetten önce insanlar küfür, cehalet, karanlık ve vahşet içindeymişler. Hazreti Muhammed bütün kalplerin sevgilisi, akılların muallimi olmuş. Nefisleri terbiye etmiş. Asrı saadet gibi tarihte daha böyle bir asır gelmemiş, böyle bir asır görülmemiş.

Bu zatın kıymetini, sözlerinin hakkaniyetini, haber verdiği şeylerin doğruluğunu anlamak için önce

yaşantısını, huylarını, haslet ve özelliklerini inceledim. Onun ahlakını, onun faziletini, onun getirdiği hakikatleri, onun yüksek sıfat ve meziyetlerini bilmek ve öğrenmek istiyordum.

Okuduğum kitapta dikkatimi çeken cümlelerin altını çizerek notlar aldım. Onun doğru, hak peygamber olduğunun delillerini maddeler halinde özetleyerek yazdım. O zatın doğruluğunu gösteren külli delillerden dokuz tanesini not ettim:

Hazreti Muhammed'in doğruluğunun delillerinden birincisi: O'nun en çok takdir ettiğim özelliklerinden birisi nedir biliyor musunuz? Peygamberliğini ilan ettiği günlerde onu inkâr eden Mekke'nin ileri gelenleri önce onun gayesini pek anlayamamışlar. Ona şöyle bir teklif götürmüşler:

–Servet istiyorsan eğer, mallarımızı verelim seni Mekke'nin en zengini yapalım. Lider olmak istiyorsan, seni Mekke'ye lider yapalım. Eğer kadın istiyorsan sana Mekke'nin en güzel kızlarını verelim. Yeter ki sen bu davandan vazgeç, demişler.

Onların bu teklifine karşılık Hazreti Muhammed şu cevabı vermiş:

–Vallahi bir elime Ayı diğer elime Güneşi verseniz ben bu davamdan yine vaz geçmem!

İşte bu davranışı bana göre, onun doğru ve hak peygamber olduğunun en önemli ve en birinci delilidir. Daha hiç araştırmaya gerek yoktur bence. Bu davranışı bile onun davasında ne kadar sadık ve doğru olduğunu göstermeye yeter. Ama onun bu müthiş davranışı, hayatını öğrenmeye daha çok merak uyandırdı bende. Onu daha çok tanımak arzusu vardı içimde.

Onun hayatını daha çok araştırdım ve gördüm ki, ahlak ilminin tazammun ettiği ne kadar güzel haslet ve ahlak varsa bütün ahlakların en kemali, en mükemmeli, en güzeli Hazreti Muhammed'in hayatında tecelli etmiş. Dost ve düşman herkes onun ahlakını, fazilet ve kemalatını, ona medar güzellikleri itiraf etmek zorunda kalmışlar. Peygamberliğinden önce bile onun lakabı "Muhamedül Emin" imiş. Peygamberlerin en büyük sıfatlarından birisi şüphesiz güvenilir ve emin olmasıdır.

O zaman Mekke'de yaşayan müşrikler, öz annesine, kendi öz kardeşine, kendi hanımına bile itimat etmeyip, kıymetli eşyalarını, altın ve mücevherlerini, kıymetli taşlarını getirip ona teslim ediyorlarmış. Çünkü onun emin birisi olduğunu, emanete hıyanet etmeyeceğini biliyorlardı. Hem biliyorlardı ki, onda yalan yoktu, onda yanlış olmazdı. Asla yalan söylemezdi o.

Nitekim Mekke'nin ileri gelenlerinden Ebu Süfyan, henüz Müslüman olmadan önce, ticaret için kervanıyla Kudüs'e gittiğinde orada bir gün Bizans kralı ile karşılaşmış. O karşılaşmada kral, Ebu Süfyan'a bazı sorular sormuş.

Bu sorulardan birisi çok enteresandır:

–Muhammed yalan söyler mi?

Ebu Süfyan ki, o vakit henüz Müslüman olmamıştı ve o dönemde Hazreti Muhammed'in en büyük düşmanlarından birisiydi. Eğer elinden gelseydi onun getirdiği bu yeni dini, daha doğmadan boğacak, tamamen söndürüp yeryüzünden kaldıracaktı. O derece Muhammed'in ve getirdiği dinin düşmanıydı.

Ona karşı müthiş bir düşmanlığı, kin ve garazı, hiddet ve öfkesi olduğu halde elini kaldırmış:

–Muhammed yalan söylemez, demiş.

İşte o, düşmanlarının bile tasdik ettiği özü, sözü doğru, söylediğini yaşayan, yaşadığını söyleyen dosdoğru bir peygamberdir.

Elimdeki kitaptan aşağıdaki cümleleri satır satır altını çizerek okudum:

Muhammed bütün insanların en halimi, en yumuşak huylusudur. Tıpkı pamuk gibi yumuşaktır. İnsanlar hata yapsalar bile o asla kızmaz, kimseyi incitmezdi. O, bütün insanların en sabırlısıdır. Sabretmede üzerine yoktur.

Bütün insanlar içerisinde Allah'a en çok şükredendir.

Bütün insanlar içerisinde Allah'a en çok ibadet eden, insanların en muttaki ve zahidi odur. O kadar çok ibadet edermiş ki, uzun süre ayakta durmaktan ayaklarının altı patlarmış.

O bütün insanların en alçak gönüllüsü, en mütevazisidir. Bütün insanların en merhametlisi, en şefkatlisi odur.

O, bütün insanların içerisinde en iffetlisidir. Tüm yaşantısı ile tam bir haya abidesi olmuş. Bütün insanlar arasında en adili, en adaletlisi odur.

Bütün insanlar içerisinde en kerimi, en ziyade ikram eden odur. O, bütün insanların en cömerdidir.

Bir savaşta ganimet olarak onun payına yüz deve düşmüş. Bir bedevi gıpta ile o develeri seyrederken:

–Ne kadar güzel develer! Bu develerin hepsi senin mi diye sormuş Hazreti Muhammed'e.

O da:

–Bunların hepsini sana verdim, demiş ve yüz devenin hepsini birden gözünü kırpmadan o bedeviye vermiş.

İnsana şaka gibi geliyor bu davranışı. Sıradan bir bedeviye yüz deveyi birden gözünü kırpmadan vermiş. Böyle bir sahaveti, böyle bir cömertliği ancak bir Peygamber yapabilir.

Nitekim o yemin ederek: "Uhut Dağı kadar altınım olsaydı Allah'a yemin ederim ki üç günün içerisinde onun hepsini fakir fukaraya sadaka olarak dağıtırdım" demiş.

Fazilet literatüründe, ahlak ilminde ne kadar güzel sıfatlar varsa bütün bu güzel sıfatların hepsinde de Hazreti Muhammed en önde ve en ileridedir. Güzel ahlaka medar ne kadar kulvar varsa, Hazreti Adem'den kıyamete kadar, bütün kulvarların en önünde, en ilerisinde Hazreti Muhammed var.

İşte bu zatta düşmanlarının dahi tasdikiyle bütün güzel huyların ve hasletlerin bulunması onun doğruluğunu, doğru ve hak peygamber olduğunu gösteriyor.

Bir parmağının işaretiyle Ay'ın iki parçaya ayrılması, bir avucu ile düşman ordusuna attığı az bir toprak, bütün o ordunun gözlerine girmesiyle kaçmaları, susuz kalmış kendi ordusuna, beş parmağından kevser gibi akan suyu kifayet derecesinde içirmesi gibi göstermiş olduğu yüzlerce mucizesi onun hak peygamber olduğunun açık delilleridir.

Bu kadar güzel ahlâk ve kemalâtının yanında, bu kadar çok mucizeleri bulunan bir zat elbette en doğru sözlüdür. Ahlâksızların işi olan hileye, yalan ve yanlışa tenezzül etmesi kabil değil.

İkincisi: Elinde bu kâinat sahibinin bir fermanı bulunduğu ve o fermanı her asırda üç yüz milyondan ziyade insanların (bugün bir buçuk milyar) kabul ve tasdik ettikleri ve o ferman olan Kuran'ın yedi vecihle harika olmasıdır. Ve bu Kuran'ın kırk vecihle mucize olduğu ve kâinatın Yaratıcısının sözü bulunduğu, kuvvetli delilleriyle beraber böyle aynı hak ve hakikat bir fermanın tercümanı ve tebliğ edicisi bir zatta fermana cinayet ve ferman sahibine hıyanet hükmünde olan yalan olamaz ve bulunamaz!

Üçüncüsü: Hazreti Muhammed, öyle bir şeriat, bir İslâmiyet, bir ubudiyet, bir dua, bir davet ve bir iman ile meydana çıkmış ki, onların ne misli var ve ne de olabilir. Ve onlardan daha mükemmel ne bulunmuş ve ne de bulunur. Çünkü okuma yazma bilmeyen ümmi bir zatta zuhur eden o din, o şeriat; on beş asrı ve nevi beşerin beşte birisini adilane, hakkaniyet üzere hadsiz kanunlarıyla idare etmesi emsal kabul etmez.

Hem böyle ümmi bir zatın sözlerinden, fiil ve ahvalinden çıkan İslâmiyet, her asırda üç yüz milyon insanın rehberi ve mercii, akıllarının muallimi ve mürşidi, kalplerinin münevviri ve musaffisi olmuş. Getirdiği nur ile kalpleri nurlandırmış ve tasaffi ettirerek güzelleştirmiştir. Nefislerinin mürebbisi ve müzekkîsi olmuş, nefisleri terbiye etmiş, canavar gibi vahşi insanlar İslam'ın nuruna teslim olmuşlar. Gözünü kırpmadan adamları kesip doğrayan, kendi kız çocuklarını diri diri toprağa gömen insanlar, İslam'a girdikten sonra bir böceği dahi öldürmekten sakınır hale gelmişler. Böyle bir dinin misli olamaz ve olamamış. Bu dinin teşvikiyle insanlığın daha önce hiç görmediği muazzam bir medeniyet kurulmuş.

Hem dininde bulunan bütün ibadetlerin bütün envaında en ileri olması, herkesten ziyade takvada bulunması, Allah'tan korkması, fevkalâde daimî mücadele ve dağdağalar içinde, tam tamına ubudiyetin en ince esrarına kadar müraat etmesi, hiç kimseyi taklit etmeyerek tam manasıyla, iptidai bir şekilde fakat en mükemmel olarak hem iptida ve intihayı birleştirerek yapması; elbette misli görülmez ve görülmemiş.

Hem peygamberliğini ilan ve tebliğde, insanları hakka davette o derece metanet, sebat ve cesaret göstermiş ki büyük devletler, büyük dinler hatta kavim ve kabilesi, öz amcası bile ona şiddetli düşmanlık ettikleri halde, zerre miktar en ufak bir tereddüt, bir telaş, bir korkaklık göstermemesi, tek başıyla bütün dünyaya meydan okuması, başa da çıkarması ve İslâmiyet'i dünyanın başına geçirmesi ispat eder ki tebliğ ve davette dahi misli olmamış ve olamaz.

Ebu Cehile beş yüz kere giderek Allah'ın varlığını ve birliğini anlatmış. Ebu Cehil bir gün gelmiş demiş ki;

– Ya Muhammed artık yeter! Yemin ederim ki, yarın mahşerde Allah seni bana sorarsa ben diyeceğim ki, Muhammed bu tebliğ görevini hakkıyla yapmıştır. Ardından ilave etmiş: Ya Muhammed sen yalancı değilsin, sen yalan söylemezsin. Biz bunu biliyoruz. Senin sözlerin haktır. Biz seni emin biliyoruz. Söylediklerinin doğru olduğuna inanıyoruz, ama biz Allah'ın getirdiği ahkamı kabul etmiyoruz, diyerek onun sadık ve doğru olduğunu kabul ve tasdik etmiştir.

Bu müşrikler kibir ve gururlarından Allah'ın ahkamına karşı muhalefet ettiler. Yoksa onlar da Ebu

Cehil de Hazreti Muhammed'in doğru ve sadık olduğunu biliyorlardı.

Hem imanında, öyle fevkalâde bir kuvvet, harika bir yakîn, mucizane bir inkişaf ve cihanı ışıklandıran bir ulvi itikat taşımış ki, o zamanın hükümranı olan bütün efkâr ve akideleri, hükemanın hikmetleri ve ruhanî reislerin ilimleri ona muarız, muhalif ve münkir oldukları halde; onun ne yakînine ne itikadına ne itimadına ne de itminanına hiçbir şüphe, hiçbir tereddüt, hiçbir zaaf, hiçbir vesvese vermemesi gösteriyor ki, onun imanı dahi emsalsizdir.

İşte böyle emsalsiz bir şeriat, misilsiz bir İslâmiyet, harika bir ubudiyet, fevkalâde bir dua, cihanpesendane bir davet ve mucizane bir iman sahibinde, elbette hiçbir cihetle yalan olamaz ve aldatmaz diye anladım ve bunun böyle olduğunu tasdik ettim.

Dördüncüsü: Geçmiş peygamberlerin icmaı ve ittifakı, nasıl ki Allah'ın varlığına ve birliğine gayet kuvvetli bir delildir; öyle de Hazreti Muhammed'in doğruluğuna ve peygamberliğine gayet sağlam bir şehadettir. Çünkü geçmiş peygamberlerin doğruluklarına ve peygamber olmalarına medar olan ne kadar kudsî sıfatlar, mucizeler ve vazifeler varsa o zatta en ileride olduğu tarihçe musaddaktır.

O peygamberler, kendilerine vahiy olarak gönderilen Tevrat, İncil, Zebur gibi mukaddes kitaplarında Hazreti Muhammed'in geleceğini haber verip insanlara müjdelemişler. Onların icma ve ittifakı, kendi mesleklerinde ve vazifelerinde en ileri, en mükemmel olan bu zatın davasını tasdik etmektedir. Hep birlikte Yaratıcının varlığına ve birliğine delâlet

ettikleri gibi ittifakla Hazreti Muhammed'in doğruluğuna dahi şehadet etmektedirler.

Beşincisi: Hazreti Muhammed'in getirdiği nur ile, onun düsturları, terbiyesi ve tebaiyetiyle, onun arkasından gitmeleriyle hakka, hakikate, kemalâta, keramata, keşfiyata, müşahedata yetişen binlerce evliya vahdaniyete delâlet ettikleri gibi; üstatları olan bu zatın doğruluğuna ve hak peygamber olduğuna, icma ve ittifakla şehadet etmektedirler. Onun âlemi gaybdan verdiği haberlerin bir kısmını velayet nuruyla müşahede etmeleri ve umumunu iman nuruyla itikad ve tasdik etmeleri, üstatları olan bu zatın ne derece doğru olduğunu güneş gibi göstermektedir.

Altıncısı: Okuma yazma bilmeyen Hazreti Muhammed'in ümmi olmasına rağmen getirdiği kutsi hakikatler, ihtira ettiği yüksek ilimler ve keşfettiği marifeti İlahiyenin dersiyle ve talimiyle, mertebeyi ilmiyede en yüksek makama yetişen milyonlar müdakkik asfiyalar, sadık muhakkikler ve dâhî hükemalar bu zatın davası olan vahdaniyeti, kuvvetli burhanlarıyla ispat ve tasdik ettikleri gibi; bu muallimi ekberin, bu üstadı azamın hakkaniyetine ve sözlerinin hakikat olduğuna ittifakla şehadet etmektedirler. Onun sadık ve doğru bir peygamber olduğunu ispat etmektedirler.

Yedincisi: Sahabe namında ve nevi beşerin enbiyadan sonra en meşhuru, en muhteremi, en namdarı, en dindar ve keskin nazarlı taifeyi azîmesi; kemali merak ile, gayet dikkat ve nihayet ciddiyetle, bu zatın bütün gizli ve aşikâr hallerini, fikirlerini ve vaziyetlerini taharri, teftiş ve tetkik etmeleri neticesinde; bu zatın dünyada en sadık, en doğru, en

yüksek, en haklı ve hakikatli olduğuna ittifakla sarsılmaz tasdikleri ve kuvvetli imanları, güneşin ziyasına delâlet eden gündüz gibi onun peygamber olduğuna ve doğruluğuna kuvvetli bir delil olduğuna kanaat getirdim.

Sekizincisi: Bu kâinat, nasıl ki kendini icat eden, idare ve tertip eden, tasvir, takdir ve tedbir ile bir saray gibi, bir kitap gibi, bir sergi gibi, bir temaşagâh gibi tasarruf eden Yaratıcısına, sanatkarına, kâtibine ve nakkaşına delâlet eder. Öyle de kâinatın hilkatindeki İlahi maksatları bilecek ve bildirecek, bu âlemdeki mütemadiyen değişikliklerin Rabbanî hikmetlerini talim edecek, harekâtındaki neticeleri ders verecek, mahiyetindeki kıymetini, içindeki mevcudatın kemalâtını ilan edecek ve o kitabı kebirin manalarını ifade edecek bir yüksek dellâl, bir doğru keşşaf, bir muhakkik üstat, bir sadık muallim istediği, iktiza ettiği ve herhalde bulunmasına delâlet ettiği cihetiyle, elbette bu vazifeleri herkesten ziyade yapan bu zatın hakkaniyetine, bu kâinatın Yaratıcısının en yüksek, en sadık, en doğru bir memuru olduğuna şehadet ettiğini bildim ve anladım. En ufak bir şüphem, bir tereddüdüm kalmadı.

Dokuzuncusu: Madem bu sanatlı, hikmetli masnuatıyla kendi hünerlerini, kusursuz mükemmel sanatkârlığını teşhir etmek, bu süslü, zinetli nihayetsiz mahlukatıyla kendini tanıttırmak ve sevdirmek, bu lezzetli ve kıymetli hesapsız nimetleriyle kendine teşekkür ve hamt ettirmek, bu şefkatli, umumî terbiye ve iaşe ile kendini sevdirmek isteyen perde arkasında birisi var. Elbette ve herhalde, o gaybî zatın yanında en sevgili mahluku, en doğru abdi, en sadık kulu, onun

mezkûr maksatlarına tam hizmet ederek, hilkati kâinatın tılsımını ve muammasını çözen ve keşfeden, daima o Hâlık'ının namına hareket eden, ondan istimdat eden, muvaffakıyet isteyen, onun tarafından imdada ve tevfike mazhar olan Hazreti Muhammed olacaktır.

Peygamberliği binler deliller ile sabit olan Hazreti Muhammed, vahdaniyeti İlahiyenin en parlak bir delili ve en kati bir burhanıdır. Şimdi kati olarak inanıyorum ki o hak peygamberdir, hak ve hakikati söylüyor. Sözlerinde yalan yoktur. Sözüyle, özüyle dosdoğru bir peygamberdir. Hazreti Muhammed'in hayatında ve sözlerinde yalan yoktur. O zatıyla, lisanıyla, haliyle, tavır ve vasıflarıyla Allah'ın varlığına önemli bir delil ve hüccettir.

Sonra düşündüm ki, madem tespit ettiğim bu mezkûr dokuz hakikatler bu zatın sıdkına ve doğruluğuna kati şehadet ediyorlar. Elbette Hazreti Muhammed, bütün insanlığın medarı şerefi ve bu âlemin medarı iftiharıdır. Ve ona "Fahr-i Âlem" ve "Şerefi benî Âdem" denilmesi pek yerinde olmuştur. Ve onun elinde bulunan Kuran'ın manevi haşmet ve saltanatı dünyanın yarı yerini istilası, şahsî kemalâtı ve yüksek hasletleri gösteriyor ki, bu âlemde en mühim zat odur. Yaratıcımız hakkında en mühim söz onundur.

İşte gel, bak! Bu harika zatın yüzer zahir ve bâhir kat'î mucizelerinin kuvvetine ve dinindeki binler âlî ve esaslı hakikatlerine istinaden, bütün davalarının esası ve bütün hayatının gayesi, Yaratıcının varlığına ve birliğine, sıfat ve isimlerine delâlet, şehadet ve ilan etmektir. Demek, bu kâinatın manevî güneşi ve Yaratıcının en parlak bir burhanı Hazreti Muhammed'dir.

Hazreti Muhammed bütün hayatı ve fikirleriyle, getirdiği din ile Yaratıcının vücudunu ve vahdaniyetini ilim ve hikmetle, mantık ve muhakemeyle, delil ve hüccetle akılları ikna edip kalpleri işba edecek şekilde bütün insanlık âlemine ilan etmiştir.

Demek, bu zatın vahdaniyete şehadeti şahsî ve cüzî değil belki umumî, küllî ve sarsılmaz, bütün şeytanlar toplansa karşısına hiçbir cihetle çıkamaz bir şehadet olduğunu anladım ve onun doğru ve hak peygamber olduğuna inandım, iman ettim.

* * *

Hazreti Muhammed'in dinine inanan, onun yolundan giden ve onun getirdiği dinin meyveleri olan bugüne kadar yüz yirmi dört milyon evliya gelmiş. Bunların en önde olanları Hazreti Muhammed'in sohbet arkadaşları olan sahabelerdir. Daha hayatındayken yetiştirdiği, gökteki yıldızlar gibi yüz yirmi bin sahabesi varmış. Sahabelerden sonra asırlarının kutup yıldızları hükmünde olan müctehidler, müceddidler, muhakkikler, mudakkikler, salihler, evliyalar, asfiyalar, âlimler, ulemalar, arifler, sadıklar, sıddıklar, âşıklar, aktaplar gelmiş. Bunlar da onların izinde yürümüşler.

Bunların hepsi bir şeyde ittifak etmişler. Hep bir ağızdan bu kâinatın Yaratıcısı birdir demişler. Bu mütebahhir ulema Allah'ın varlığını ve birliğini ispat

edip bütün dünyaya ilan etmişler. Yaratıcının vücudunu ve vahdaniyetini ilim ve hikmetle, mantık ve muhakemeyle, delil ve hüccetle akılları ikna edip kalpleri işba edecek şekilde yazdıkları milyonlarca kitaplarla bütün dünyaya ilan etmişler.

Hazreti Muhammed'in getirdiği nur ile, onun düsturları, terbiyesi ve tebaiyetiyle, onun arkasından gitmeleriyle hakka, hakikate, kemalâta, keramata, keşfiyata, müşahedata yetişen binlerce evliya vahdaniyete delâlet ettikleri gibi; üstatları olan bu zatın doğruluğuna ve hak peygamber olduğuna, icma ve ittifakla şehadet etmektedirler. Onun âlemi gaybdan verdiği haberlerin bir kısmını velayet nuruyla müşahede etmeleri ve umumunu iman nuruyla itikad ve tasdik etmeleri, üstatları olan bu zatın ne derece doğru olduğunu güneş gibi göstermektedir.

Abdülkadir Geylaniler, Şahı Nakşibendiler, İmamı Rabbaniler, İmamı Gazaliler, İmamı Azamlar, İmamı Şafiiler, Ahmet bin Hanbeller, Ahmedi Rüfailer, Mevlanalar… Daha niceleri, asırlarının kutup yıldızları gibi insanların yolunu aydınlatmış ve onlara yollarını göstermiştir.

Avrupa felsefecileri, "Biz İslam'ı kabul etmiyoruz, ama İmamı Gazali'yi de reddedemiyoruz" demişler. Bu mütebahhir büyük âlimler, asırlarının kutup yıldızları yazdıkları milyonlarca kitaplarla Hazreti Muhammed'e gönderilen Kuran'ı açıklamaya çalışmışlar. Abdülkahiri Cürcaniler, Zemahşeriler, Sekkakiler, Muhyiddin Arabi gibi mütebahhir ulema yazdıkları binlerce cilt tefsirlerle Kuran'ı tefsir edip açıklamaya çalışmışlar. Kâinatın Yaratıcısının bir olduğunu ispat etmişler.

Müspet ilim ve felsefe sahasında İbni Sinalar, Farabiler, Biruniler, İbni Heysemler, İbni Haldunlar, Ali Kuşçular gibi daha nice büyük bilginler müspet ilimlerde, hikmet sahasında dünya çapında köşe taşları olmuş, binlerce ilmi eserler yazmışlar. Orijinal fikirleri ve yazdıkları binlerce cilt eserleriyle bütün dünyayı Güneş gibi aydınlatmışlar.

Dünyada bir fikir etrafında, aynı görüş üzerinde böyle ittifak edebilen bu kadar çoklukta böyle bir topluluk gelmemiştir şimdiye kadar. Ben felsefe tarihini iyi araştırdım, aynı fikirde iki felsefeci bile bir araya gelip ittifak edememişler. Herkes bir başkasına kendi fikrinin doğru olduğunu kabul ettirmeye çalışmış.

Oysa Hazreti Muhammed'in peşinden giden İslam âlimleri, onun nuruyla beslenen yüz binler dâhî imamlar, yüz binlerce müdakkik âlimler, yüksek muhakkikler, zerre kadar bir şüpheye mahal bırakmayan derin tetkikleriyle her şeyden önce Yaratıcının varlığını ve birliğini, bütün iman hakikatlerini ispat etmişler. Allah vardır ve birdir demişler. Ahiret vardır, cennet ve cehennem vardır demişler ve bunları ilmi olarak ispat etmişler.

İstidatları, meslek ve meşrepleri farklı olduğu halde iman hakikatlerinde cerh edilmez kuvvetli ittifakları ve her birisinin ileri sürdüğü kuvvetli delil ve burhanları öyle bir hüccettir ki onların hepsinin toplamları kadar bir zekâvet ve dirayet sahibi olmak, burhanlarının umumu kadar bir burhan bulmak mümkün ise karşılarına ancak öyle çıkılabilir.

Yoksa onu inkâr etmeye kalkışan cahiller, yalnız cehaletle, inkâr ve ispat olunmayan menfî meselelerde inat ile ve gözlerini kapamak suretiyle karşılarına

çıkabilirler. Gözünü kapayan, yalnız kendine gündüzü gece yapar. Çünkü gözlerini kapamakla dünyanın her yerinde parlayan bu manevi güneş sönmez ve söndürülemez.

* * *

Hazreti Muhammed'in hayatını inceledikten sonra ona vahiy olarak gönderilen Kuran'ı da araştırma merakı uyandı bende. Bir gün kendi kendime:

– "Aradığım zatın sözü ve kelâmı denilen bu dünyada en meşhur, en parlak, en hâkim ve ona teslim olmayan herkese her asırda meydan okuyan Kuran'a müracaat edip o ne diyor, bilmeliyim" diye düşündüm.

Kuran gerçekten Allah'ın kelamı mıydı yoksa Hazreti Muhammed'in sözü mü? Bunu anlamak istiyordum ben. Çünkü daha önceleri bu konuda okuduğum bazı kitaplar kafamı biraz karıştırmış, aklımda bazı şüpheler uyandırmıştı. Onun için bu konuyu titizlikle araştırmaya başladım.

Sahaflar çarşında bir kitapçı dükkanından Kuranı anlatan üç tane kitap aldım. Arapça bilmediğim için, Türkçe yazılan kitaplardan yararlanmak zorundaydım. İlk akşamdan sırasıyla okumaya başladım bu kitapları.

Hazreti Peygamberin hayatını incelerken yaptığım gibi, bu kitaplardan da dikkatimi çeken yerleri

notlar alarak yazdım. Bu kitapları iyice okuyup inceledikten sonra bende, hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde şu kanaat oluşmuştur. Bu kanaatimi altı noktada topladım.

Birinci Nokta: Hazreti Muhammed'e vahiy yoluyla gönderilen Kuran, bu dünyada öyle nurani, öyle saadetli ve hakikatli bir surette bir tebdil-i hayat-ı içtimaiye yapmış ki takdire şayandır. Öyle ki Kuran, insanların hem nefislerinde hem kalplerinde hem ruhlarında hem akıllarında hem şahsi ve sosyal hayatlarında hem de siyasi hayatlarında öyle köklü bir inkılap, bir değişiklik yapmış ki, on beş asır müddetinde, her dakikada, altı bin altı yüz altmış altı ayetleri, hürmetle, hiç olmazsa yüz milyondan ziyade insanların dilleriyle okunmuş, insanları terbiye, nefislerini tezkiye ve kalplerini tasfiye etmiştir.

Bugün de Kuran'ı en az bir buçuk milyar insan okuyor. Her asırda olduğu gibi bugün de bu kitap, ruhlara inkişaf ve terakki, akıllara istikamet ve nur, hayata hayat ve saadet veriyor. Elbette böyle bir kitabın misli yoktur, harikadır, fevkalâdedir, mucizedir. İnsanların hayatında kısa bir sürede böyle köklü değişiklikler yapan böyle bir kitap, Hazreti Muhammed'in sözü olamaz. Beşer kelamı değildir.

İkinci Nokta**:** Nasıl ki Kuran, bütün mucizeleriyle ve hakkaniyetine delil olan bütün hakikatleriyle, Hazreti Muhammed'in bir mucizesidir. Öyle de Hazreti Muhammed de binden fazla mucizesiyle, nübüvvetinin bütün delilleriyle ve kemalât-ı ilmiyesiyle Kuran'ın bir mucizesidir. Bu da Kuran'ın beşer kelamı olmayıp Allah'ın kelamı olduğuna kuvvetli bir delildir.

Üçüncü Nokta: Kuran, o asırdan ta şimdiye kadar öyle bir belâgat göstermiş ki, Kâbe'nin duvarında altın ile yazılan en meşhur ediplerin "Muallakat-ı Seb'a" namıyla şöhret bulmuş kasidelerini o dereceye indirmiş ki Arap şairi Lebid'in kızı, babasının kasidesini Kâbe'nin duvarından indirirken:

– "Kuran'ın âyetleri karşısında artık bunun bir kıymeti kalmadı" demiş.

Hem bedevî bir edip, Kuran'dan bir âyet okunurken işittiği vakit secdeye kapanmış.

Ona demişler:

– "Sen Müslüman mı oldun?"

O da gayet ciddi bir şekilde cevap vermiş:

– "Hayır, ben bu âyetin belâgatına secde ettim" demiş.

Hem ilmi belâgatın dâhîlerinden Abdülkahiri Cürcanî, Sekkakî ve Zemahşerî gibi binlerle dâhî imamlar ve mütefennin edipler ittifakla karar vermişler ki: "Kuran'ın belâgatı, tâkat-i beşerin fevkindedir, ona yetişilmez".

Hem o zamandan beri mütemadiyen meydan-ı muarazaya davet edip mağrur ve enaniyetli ediplerin ve beliğlerin damarlarına dokundurup gururlarını kıracak bir tarzda:

– "Ya bir tek surenin mislini getiriniz veyahut dünyada ve ahirette helâket ve zilleti kabul ediniz." diye ilan ettiği halde; o asrın inatçı beliğleri bir tek surenin bile mislini getirememişler. Kısa bir yol olan muarazayı bırakıp uzun olan, can ve mallarını tehlikeye atan muharebe yolunu ihtiyar etmeleri ispat eder ki o kısa yolda gitmek mümkün değildir. Beşer zekasının böyle bir kitabı yazmaya gücü yetmez.

Hem Kuran'ın dostları, Kuran'a benzemek ve taklit etmek şevkiyle; düşmanları dahi Kuran'a mukabele ve tenkit etmek çabasıyla o vakitten beri yazdıkları ve yazılan milyonlarla Arabî kitaplar ortada geziyor. Hiçbirisinin ona yetişemediğini, hatta en adi bir adam dahi dinlese elbette diyecek:

– "Bu Kuran, bunlara benzemez ve onların mertebesinde değil."

Ya onların altında veya umumunun fevkinde olacak. Umumunun altında olduğunu dünyada hiçbir fert, hiçbir kâfir, hatta hiçbir ahmak diyemez. Demek Kuran'ın mertebe-i belâgatı, bütün o kitapların umumunun fevkindedir.

O asırda Arap Yarımadası cahiliye devrinin en karanlık günlerini yaşamaktaydı. İnsanlar yeni doğan kız çocuklarını diri diri toprağa gömecek kadar vahşi ve gaddar idiler. Bütün mevcudat perişan, karanlık, camit, şuursuz, gayesiz ve vazifesiz olarak hadsiz, hudutsuz bir fezada, kararsız, fâni bir dünyada bulunuyorlardı. Kuran gelince onun nuru bu karanlığı aydınlattı, insanların bu âleme bakış açısını değiştirdi.

Kuran'ın getirdiği nur, kâinat üstünde, dünyanın yüzünde öyle bir perde açtı ve ışıklandırdı ki bu ezelî nutuk, bu sermedî ferman asırlar boyunca aklı başında olan insanlara ders verip onları içinde bulundukları vahşet ve karanlıktan kurtardı. Yeryüzünü bir mescit ve mektebe döndürdü. Kuran'ın zemzeme-i belâgatı arzın yarısını ve nevi beşerin beşten birisini istila ederek haşmet-i saltanatı kemal-i ihtiramla on beş asır bilâ fâsıla idame ettiğinin binler hikmetlerinden bir hikmetini anladım.

Dördüncü Nokta: Kuran, öyle hakikatli bir halâvet göstermiş ki, en tatlı bir şeyden dahi usandıran çok tekrar, Kuran'ı okuyan ve dinleyenler için değil usandırmak, belki kalbi çürümemiş ve zevki bozulmamış adamlara tekrarlandıkça halâvetini ziyadeleştirdiği, eski zamandan beri herkesçe müsellem olup darbı mesel hükmüne geçmiş.

Hem öyle bir tazelik ve gençlik, şebabet ve garabet göstermiş ki, on beş asır yaşadığı ve herkesin eline kolayca girdiği halde, şimdi nazil olmuş gibi tazeliğini muhafaza ediyor. Her asır, kendine hitap ediyor gibi onu taptaze, yeni nazil olmuş gibi bir gençlikte görmüş. Her taife-i ilmiye ondan her vakit istifade etmek için kesretle ve mebzuliyetle yanlarında bulundurdukları, üslup ve ifadesine ittiba ve iktida ettikleri halde o, üslubundaki ve tarz-ı beyanındaki garabetini aynen muhafaza ediyor. Bu da gösteriyor ki, Kuran beşer kelamı değildir.

Beşinci Nokta: Kuran'ın bir cenahı mazide, bir cenahı müstakbelde, kökü ve bir kanadı eski peygamberlerin ittifaklı hakikatleri olduğu, bu onları tasdik ve teyid ettiği, onlar dahi tevafukun lisan-ı haliyle bunu tasdik ettikleri gibi; öyle de evliya ve asfiya gibi ondan hayat alan semereleri, hayattar tekemmülleriyle, şecere-i mübarekelerinin hayattar, feyizdar ve hakikat-medar olduğuna delâlet eden, ikinci kanadının himayesi altında yetişen ve yaşayan velayetin bütün hak tarîkatları, İslâmiyet'in bütün hakikatli ilimleri, Kuran'ın aynı hak ve mecmaı hakaik ve câmiiyette misilsiz bir hârika olduğuna şehadet ediyor. Bu tasdik ve şehadet de Kuran'ın beşer kelamı olmadığının önemli bir delilidir.

Altıncı Nokta: Kuran'ın altı ciheti nuranidir, sıdk ve hakkaniyetini gösterir. Evet, altında hüccet ve burhan direkleri, üstünde sikke-i icaz lemaları, önünde ve hedefinde saadet-i dâreyn hediyeleri, arkasında nokta-i istinadı vahy-i semavî hakikatleri, sağında hadsiz müstakim akılların delillerle tasdikleri, solunda selim kalplerin ve temiz vicdanların ciddi itminanları, samimi incizabları ve teslimleri Kuran'ın fevkalâde, harika, metin ve hücum edilmez bir sağlam kale olduğunu ispat etmektedir. Bu hasiyet ve özellikler beşer kelamında bulunmaz. Demek ki Kuran, beşer kelamı değildir.

Altı makamdan dahi onun hakikat ve sadık olduğuna, beşerin kelâmı olmadığına hem yanlış olmadığına imza eden birkaç husus:

Başta bu kâinatta daima güzelliği izhar, iyiliği ve doğruluğu himaye, sahtekârları ve müfterileri imha ve izale etmek âdetini bir düstur-u faaliyet ittihaz eden bu kâinatın Yaratıcısı, o Kuran'a âlemde en makbul en yüksek en hâkimane bir makam-ı hürmet ve bir mertebe-i muvaffakıyet vermesiyle onu tasdik ve imza etmesi onun kelamı olduğunu göstermektedir.

İslâmiyet'in kaynağı ve Kuran'ın tercümanı olan Hazreti Muhammed'in herkesten ziyade ona itikad ve ihtiramı, sair kelâmları ona yetişememesi ve bir derece benzememesi, ümmiliğiyle beraber geçmiş ve gelecek hakiki hadiseleri, Kuran ile tereddütsüz ve itminan ile beyan etmesi, çok dikkatli gözlerin nazarı altında hiçbir hile, hiçbir yanlış vaziyeti görülmeyen o tercümanın, bütün kuvvetiyle Kuran'ın her bir hükmüne iman edip tasdik etmesi ve hiçbir şey onu sarsmaması; Kuran

semavî, hakkaniyetli ve Allah'ın kelâmı olduğunu imza ediyor.

Hem insan nev'inin bütün tabakaları, en gabi ve cahilinden tut, ta en zeki ve âlime kadar her birisi, Kuran'ın dersinden tam hisse almaları, en derin hakikatleri fehmetmeleri ve yüzlerce fen ve ulûm-u İslâmiyenin ve bilhassa şeriat-ı kübranın büyük müçtehidleri, usûlü'd-din ve ilmi kelâmın dâhî muhakkikleri gibi her taife kendi ilimlerine ait bütün ihtiyaçlarını ve cevaplarını Kuran'dan almaları, Kuran menba-ı hak ve maden-i hakikat olduğunun bir delilidir.

Hem edebiyatça en ileri bulunan Arap edipleri şimdiye kadar muarazaya pek çok muhtaç oldukları halde Kuran'ın tek bir suresinin mislini getirememeleri, şimdiye kadar gelen ve muaraza ile şöhret kazanmak isteyen meşhur beliğlerin, dâhî âlimlerin onun hiçbir vechi icazına karşı çıkamamaları, âcizane sükût etmeleri Kuran'ın mucize ve takati beşerin fevkinde olduğuna bir hüccettir. Bu da Kuran'ın Hazreti Muhammed'in sözü olmayıp Yüce Yaratıcının kelamı olduğunu gösterir.

Hem Kuran bugün, yeryüzünde en çok basılıp satılan, en çok okunan ve düsturları insanlar tarafından en çok benimsenip yaşanan kitaptır. Kuran öyle bir hazinedir ki, onu izah etmek için üç yüz elli bin tefsir yazılmış. Bu özellikleri bile onun Allah'ın kelamı olduğunu göstermeye yeterlidir.

Bu derin araştırma ve incelememin sonunda ben anladım ki, Kuran, bütün âlemlerin Yaratıcısının kelamı, hitabı ve konuşması, hiçbir cihette taklidi ihsas edecek bir emare bulunmayan bir mükâlemesidir. Bundan dolayı Kuran'ın mislini getirmek elbette

mümkün değildir. Hiçbir zaman onun derece-i icazına yetişilmez.

İşte böyle her cihetle mucize olan bu Kuran, okuma yazma bilmeyen bir ümmi olan Hazreti Muhammed'in sözü olamaz. Bu kitap bu kâinatın Yaratıcısı tarafından ona vahiy olarak gönderilen kutsal bir kitaptır. Yüce Yaratıcının kelamıdır.

* * *

O gün fakültede bölümdeki odamda oturuyordum. İkinci sınıftaki bir öğrencim odamın kapısını tıklatarak sessizce süzüldü içeriye. Elinde küçük, cep boy bir kitap vardı.

– Hocam merhaba! Gelebilir miyim? Dedi gülümseyerek.

–Gel Sinan, hoş geldin, diyerek oturması için masamın ön tarafındaki siyah meşin koltuğu gösterdim.

Yavaşça oturdu gösterdiğim koltuğa. Kısa bir hoş beşten sonra elindeki küçük kitabı uzattı bana.

–Hocam bu kitabı okuyordum, bir yerini anlayamadım, diye ilave etti kitabı uzatırken. Biraz felsefi bir konu galiba. Sizin alanınıza giriyor. Sizin burayı daha iyi anlayacağınızı düşündüm. Bana burayı biraz izah edebilir misiniz?

Anlayamadığı yeri gösterince şöyle bir göz attım. Gerçekten anlayamamakta haklıymış, bazı yerlerini anlamakta ben de zorlanıyordum çünkü.

Bozuntuya vermeden gülümseyerek geçiştirdim onun bu arzusunu:

–Akşam evde iyice bir okuyum ben bu kitabı, olur mu? Sonra birlikte bakalım buraya. Derin bir kitaba benziyor bu.

–Olur hocam, daha iyi olur, dedi, sevinçle gözlerini yumarak.

Yüzünde şeytani bir gülümseme hissettim. Bir müddet havadan sudan konuştuk. Çaylarımızı içtikten sonra müsaade isteyip ayrıldı odamdan.

Akşam evde yemekten sonra çalışma odama geçip bu kitabı elime aldım. Şöyle bir göz attım önce. Evirip çevirdim, inceledim elimde. Kitabın adı: Ayetül Kübra. Yazarı: Bediüzzaman Said Nursi. Kitabın adı gibi yazarının ismi de önce çok tuhaf geldi bana. Ne olursa olsun okuyacaktım onun gösterdiği yeri. Çünkü Sinan'a söz vermiştim.

Onun gösterdiği yeri önce dikkatlice okudum. Fazla bir şey anladığımı söyleyemem. Doğrusu kullanılan kelimeler ve kitabın dili oldukça ağır geldi bana. Bu çocuk nerden bulmuş bu kitabı?

Öğrencimin gösterdiği bölümü anlayabilmem için, kitabın baştan sona kadar tamamını okumam gerektiğini düşündüm. Belki öyle daha iyi anlayabilirdim bu kitabı. Öyle yaptım, başından okumaya başladım. Gece yarısına kadar okudum ama bitiremedim elimdeki bu küçük boy kitabı. Aşina olmadığım bir kitap olduğundan oldukça yavaş

okuyordum doğrusu. Satır satır anlayarak okumaya çalışıyordum.

Ertesi günü fakülteye gitmedim. Bu kitabı sonuna kadar okumam ve Sinan'ın gösterdiği bölümü ona açıklamam gerekiyordu çünkü. O gün başka bir şeyle meşgul olmayıp kitabı sonuna kadar okudum.

Önce başlarında okuduğum yerleri çok iyi anlayamıyordum. Sinan'a hak verdim içimden. Benim yaşımda bir doçentin iyi anlayamadığı bir kitabı, daha fakülte ikinci sınıftaki bir öğrenci nasıl anlayabilsin? Fakat iyi anlayamasa da bir öğrencimin kitap okuyor olması doğrusu sevindirdi beni. Çünkü günümüz gençleri pek kitap okumuyorlar. Sosyal medya onların hayatını esir almış maalesef! Sabah akşam sosyal medyada yaşıyor, oralarda fink atıyorlar. Gerçek dünyadan haberleri yok bunların. Sanal bir dünyada yaşıyorlar. İçlerinde arada bir böyle kitap okuyana rastlayınca çok seviniyorum doğrusu.

Kitabı baştan sona kadar okuduktan sonra, akşam, öğrencimin açıklamamı istediği bölümü yeniden bir kez daha gözden geçirdim. Anlayamadığım kelimelerin karşılığını lügatlerden bulup bir kenara not ettim. Şimdi öğrencime bir şeyler anlatabilirdim belki.

Bu kitapta anlayamadığım ilginç bir sır vardı. İlk baştan okuduğum yerleri anlamakta zorlanıyordum, ama ilerledikçe daha iyi anlamaya başladım. Bu kitabı bitirince bir şeyin daha farkına vardım: Bu kitap tam benim aradığım bir kitaptı. Benim için yazılmış sanki bu kitap. Çünkü benim iki yıldır yaptığım araştırmada izlediğim metodu, bu kitabın müellifi daha önce tıpa tıp aynen izlemiş. Yaratıcıyı yıldızlara, dağlara, bağlara,

denizlere sorarak araştırmış. Bu yüzden bana çok ilginç, çok orijinal geldi bu kitap.

Sonra bir şeyin daha farkına vardım: Sinan bu kitabı bana bilerek getirmiş. Bir yerini anlamadığından filan değil. Bu kitabı bana okutmak için numaradan yapmış bu anlayamama oyununu. Sınıfta derslerde sık sık soru sormasının nedenini şimdi daha iyi anlıyordum. Meğer o soruları öğrenmek için falan değil, benim kafamı karıştırmak için soruyormuş bu kurnaz çocuk.

Ona bu davranışından dolayı hiç kızmadım. Bilakis böyle bir kitabı bana getirdiği için çok memnun oldum. İyi ki de getirmiş bu kitabı bana. Çünkü çok istifade ettim bu kitaptan. Her şeyden önce, kendi yaptığım araştırmalarım sonucunda kafamda eksik kalan yerleri tamamlamıştı bu kitap. Eksik olan taşlar hep yerli yerine oturdu bu akşam bu kitabı okuyunca.

Açıkça söylemek gerekirse bu kitap, bir gecede benim âlemimi değiştirivermişti. Kafamın içindeki putları bir gecede paramparça edip bir kenara atıvermişti bu kitap. Ayrıca iki yıldır özenle, dikkatle yaptığım araştırmayı yazıp kitaplaştırma konusunda bana cesaret verdi.

Bu kitabın tarzını ve metodunu kendime esas alarak, iki yıldır yaptığım gözlem ve araştırmalarımı yazmaya karar verdim. Bu kitaptan bazı bölümleri de hiç değiştirmeden aynen alarak yazdım. Çünkü öyle beliğ, öyle hakimane ve öyle mantıklı bir şekilde yazılmış ki, dokunamadım onun o güzel üslubuna.

Bu gece tuhaf bir his vardı içimde. Şimdiye kadar yapmış olduğum araştırmaların içimde oluşturduğu tatlı bir duygu, kılcal damarlarıma kadar yayılıyor, sıcaklığı ile içimi ısıtıyordu.

Fakat bu tatlı duygu, arada bir yerini kaygıya bırakacak gibi oluyor, yüreğimi ürpertiyordu. Bu huzur halinin yerini tekrar, geceleri uykularımı kaçıran eski sıkıntılı ruh haline bırakmasından korkuyordum doğrusu. Zihnimin cenk meydanı gibi karışık olduğu, aklıma geldikçe sırtımdan soğuk terlerin fışkırdığı, eski ruh halimi hiç düşünmek bile istemiyorum.

Şimdiki huzurlu halim hiç gitmesin, içimdeki huzur ve sevinç hiç bitmesin istiyordum. Sanki güzel bir rüya görüyormuşum da biraz sonra uyanacağım, bu güzel huzurlu halim gidecek diye üzülüyordum.

Şimdiye kadar yaptığım araştırmalar sonucu ben artık anladım ki, bu kâinatın bir Yaratıcısının olması lazım. Bu âlemin, gökteki yıldızların, dağların, denizlerin, denizdeki hadsiz balıkların ve yer yüzündeki hiçbir şeyin, bir Yaratıcı olmadan meydana gelmesi bilimsel olarak mümkün değildir.

Ve anladım ki, Yaratıcıya inanmakta müthiş bir huzur ve lezzet varmış. Evet, bütün hakiki saadet, hâlis sürur, şirin nimet ve safi lezzet, Yaratıcıyı bilmekte ve onu sevmekteymiş. Yaratıcıyı tanıyan ve seven, nihayetsiz saadete ve nimetlere mazhardır. Onu tanımayan, onu sevmeyen nihayetsiz sıkıntılara, elemlere ve evhama manen ve maddeten müptela olur.

İnançsızlık insana, öyle cehennemi bir haleti ruhiye yaşatıyor ki, insan kendisini kararsız bir dünyada hep boşluktaymış gibi hissediyor. Adeta başı aşağıda ayakları yukarıda boşlukta yürüyor insan.

İki yıl süren bir araştırmam neticesinde ve son anda elime geçen bir kitabın sayesinde hayatım birdenbire böyle değişiverdi. Bu gece sanki yeniden doğdum ben.

Ne yazık ki, bu zamana kadar ömrümü boşa geçirmişim, bu cehennem azabını boşuna yaşamışım ben. Üstat Necip Fazıl Kısakürek'in dediği gibi; "Yıllarca gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum ben".

Ben artık her şeyi tabiata ve sebeplere veren o eski inkârcı Selçuk değilim. Eski Selçuk Doğan'ı ve yaptığı bütün bilimsel çalışmalarını mazinin çöplüğüne gömdüm bu gece.

Şimdi bendeki bu değişimden dolayı çok mutluyum ve huzurluyum. Bana bu hali bahşettiği için Yüce Yaratıcıya sonsuz şükrediyorum.